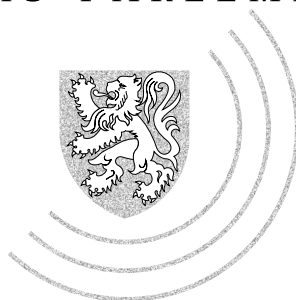

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

29 november 2007

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2008**

BELEIDSBRIEF

**Onderwijs en Vorming
Beleidsprioriteiten 2007-2008**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door mevrouw Anissa Tamsamani
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, de heer Leo Pieters;

de dames Cathy Berx, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de dames Stern Demeulenaere, Laurence Libert, de heer Hans Schoofs;

de heer Dirk De Cock, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heren Paul Delva, Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Luc Martens;

de heer Karlos Callens, de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke;

de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;

de heer Kris Van Dijk.

13 (2007-2008)

- Nr. 1-A: Algemene toelichting
- Nr. 1-B: Toelichting per programma

14 (2007-2008)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet

16 (2007-2008)

- Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

1404 (2007-2008)

- Nr. 1: Beleidsbrief

*Zie:***15** (2007-2008)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 5: Amendementen
- Nr. 6-A: Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie
- Nr. 6-B: Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 6-C: Verslag namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
- Nr. 6-D: Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
- Nr. 6-E: Verslag namens de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
- Nr. 6-F: Verslag namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
- Nr. 6-G: Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

*Zie ook:***12-A** (2007-2008)

- Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen + Erratum

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming	5
1. Algemene inleiding	5
2. Macrogegevens Onderwijs.....	6
3. Het loonmodel en de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs	7
4. Belangrijkste onderwijs-elementen per onderwijsniveau.....	8
4.1. Basisonderwijs	8
4.2. Secundair onderwijs.....	9
4.3. Hoger onderwijs.....	9
4.4. Levenslang leren	11
4.5. Accenten op bepaalde thema's	11
II. Bespreking van de beleidsbrief Onderwijs en Vorming – Beleidsprioriteiten 2007-2008	12
1. Inleiding: een tienkamp voor gelijke kansen in het onderwijs.....	12
2. Vier instrumenten voor gelijke onderwijskansen	13
2.1. Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.....	13
2.1.1. Tien prioriteiten van de Competentieagenda uitvoeren	13
2.1.2. Samenwerking tussen diverse actoren stimuleren	22
2.2. Een nieuw financieringssysteem voor het onderwijs.....	22
2.2.1. Financiering basis- en secundair onderwijs	22
2.2.2. Financiering van het hoger onderwijs	25
2.2.3. Financiering van het volwassenonderwijs.....	26
2.3. Beleidsvoerend vermogen van scholen versterken	26
2.3.1. Groei naar echte scholengemeenschappen.....	26
2.3.2. Meer autonomie voor gemeenschapsinstellingen in het hoger onderwijs.....	27
2.3.3. Participatie.....	28
2.3.4. Planlast verminderen	29
2.3.5. Verantwoording en verstrekken van beleidsrelevante informatie	29
2.3.6. Scholen in hun kwaliteit ondersteunen.....	30
2.4. Loopbanen van leraren	31
2.4.1. Lerarenopleiding en professionalisering.....	31
2.4.2. Permanente professionalisering.....	32
2.4.3. Arbeidsomstandigheden en loopbaanontwikkeling.....	33
2.4.4. Modernisering van het personeelsbeleid en vernieuwde rechtspositie.....	33

3. Het onderwijsbeleid verbreden en verdiepen	34
3.1. Onderwijsvernieuwing.....	34
3.1.1. Proeftuinen	34
3.1.2. Screening van studiegebieden in het secundair onderwijs	34
3.1.3. Voorbereiding van de hervorming van het secundair onderwijs.....	34
3.2. Talentontwikkeling van alle jongeren.....	34
3.2.1. Een zorgzame school voor elk kind en elke jongere.....	34
3.2.2. Een krachtig en stimulerend talenbeleid	38
3.2.3. Ontwikkeling van een leerzorgkader	39
3.2.4. Ontwikkelen van een zorgbeleid	40
3.2.5. Eindtermen en ontwikkelingsdoelen herzien	40
3.3. Verbreden van de vorming op school	41
3.3.1. Het ICT-beleidsplan uitvoeren	41
3.3.2. Op naar de ‘brede school’.....	42
3.3.3. Onderwijs en sport.....	42
3.4. Schoolinfrastructuur en rationeel energiegebruik in scholen	43
3.5. Basismobiliteit en het STOP-principe	43
3.6. Brussel, de Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten	43
3.7. Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek	46
3.7.1. Basisdecreet hoger onderwijs	46
3.7.2. Rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod	47
3.7.3. Academisering van de hogeschoolopleidingen van twee cycli en hoger kunstonderwijs	48
3.7.4. Kwaliteitszorg en ranking.....	48
3.7.5. Wetenschappelijk onderzoek	49
3.8. Internationalisering.....	50
3.8.1. Opvolgingsconferentie van het Bolognaproces	50
3.8.2. Evaluatie van het verdrag van de transnationale Universiteit Limburg (tUL)	50
3.8.3. Samenwerking met UNICEF	50
III. Begroting 2008: algemene en artikelsgewijze bespreking.....	51
1. Algemene bespreking	51
2. Artikelsgewijze bespreking.....	52
2.1. Decreetsbepalingen	52
2.2. Begrotingstabel	53

Dames en Heren,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2008 (*Parl. St. Vl. Parl. 2007-08, nr. 15/1*), besproken tijdens haar vergaderingen van 13, 22, en 27 november 2007.

De uitgavenbegroting werd besproken in samenhang met:

- het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2007 (*Parl. St. Vl. Parl. 2006-07, nr. 1368/1*);
- de beleidsbrief Onderwijs en Vorming – Beleidsprioriteiten 2007-2008 (*Parl. St. Vl. Parl. 2007-08, nr. 1404/1*).

I. TOELICHTING DOOR DE HEER FRANK VANDENBROUCKE, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WERK, ONDERWIJS EN VORMING

1. Algemene inleiding

De heer *Frank Vandenbroucke*, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, zal de initiële begroting en de beleidsbrief samen toelichten. De onderwijsbegroting 2008 is een gecompliceerde en omvangrijke oefening geweest, enerzijds omdat naast constant beleid ook een belangrijk aantal nieuwe initiatieven genomen worden, anderzijds omdat voor het eerst een begroting wordt ingediend in het Vlaams parlement die de BBB-hervorming (beter bestuurlijk beleid) vertaalt in een nieuwe structuur gebaseerd op dertien beleidsdomeinen.

Een aantal nieuwe maatregelen in het kader van bijvoorbeeld kleuterparticipatie en het decreet volwassenenonderwijs worden gerealiseerd door de extra middelen die vastgelegd werden voor Onderwijs en Vorming bij de regeringsvorming. Daarnaast komen een aantal initiatieven in 2008 op kruissnelheid.

Verder heeft de minister voor supplementaire structurele middelen gezorgd waarmee een aantal belang-

rijke beleidsprioriteiten opgestart kunnen worden. Voorbeelden zijn het onthaalonderwijs voor kinderen die in asielcentra verblijven, het voltijds engagement dbso (deeltijds beroepssecundair onderwijs), de voorbereiding van de ministeriële conferentie Bologna. Vlaanderen verwelkomt die conferentie samen met de Benelux-partners. Verdere beleidsprioriteiten zijn het rationalisatiefonds hoger onderwijs, de versterking van de internationalisering van het hoger onderwijs, het Vlaams Centrum voor Onderwijsgebonden Sport, de samenwerking met UNICEF, de verzelfstandiging van de Universiteit Antwerpen Management School, het eigenaarsonderhoud Hogere Zeevaartschool enzovoort.

Het is uiteraard niet de bedoeling om alle componenten van de begroting exhaustief toe te lichten. In dit verband verwijst de minister naar de vrij uitgebreide toelichting per programma en de beleidsbrief waarin de ontwikkelingen geschetst worden voor de verschillende beleidslijnen.

De onderwijsbegroting 2008 is het budgettaire beeld van de verdere kwaliteitsvolle invulling van het onderwijsbeleid. De minister vindt het belangrijk om vooreerst de boodschap te herhalen die hij in zijn beleidsbrief brengt. Het Vlaams onderwijs scoort internationaal bijzonder goed, maar de kloof tussen sterke en zwakke leerlingen is nergens zo groot. Daarom heeft de minister van meet af aan zijn beleid in het teken gezet van gelijke kansen. Kansen op middelmatigheid zijn geen gelijke kansen. Net die jonge mensen, die thuis niet over het sociale, het culturele, of het financiële kapitaal beschikken om hogerop te geraken, hebben uitstekend onderwijs nodig. Daarom moet Vlaanderen kansen bieden op uitstekend onderwijs. Dat is niet gemakkelijk, maar gelijke kansen en uitstekend onderwijs zijn wel perfect verzoenbaar.

Om te benadrukken dat het niet zo eenvoudig is, gebruikt de minister het beeld van de tienkamp in de beleidsbrief voor het schooljaar 2007-2008. Op elke sport van de onderwijsladder zijn grotere inspanningen nodig om jonge mensen meer uitzicht op succes te bieden, van in de kleuterklas tot in de aula's.

Voor de duidelijkheid herhaalt de minister de tienkamp.

Het eerste aspect is de financiering. Baseer de hele financiering van het onderwijs, van laag tot hoog, op de ambitie gelijke kansen op uitstekend onderwijs. Dat geldt zowel voor de financiering van het leerplichtonderwijs, van het hoger onderwijs, als het

volwassenenonderwijs. Voor elk van die onderwijsniveaus zijn er belangrijke hervormingen van de financiering op til. Het ontwerp over de financiering van het hoger onderwijs staat uitdrukkelijk in het teken van de gelijke kansen. Er wordt onderhandeld over de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs, op de eerste plaats voor de werkingsmiddelen van de scholen. Ook daar is het een verhaal van enerzijds de lat gelijk leggen en anderzijds gelijke kansen op uitstekend onderwijs voor alle kinderen en voor alle leerlingen. Het debat over de financiering van het volwassenenonderwijs is beslecht.

Een tweede aspect is dat de onderwijsinstellingen inspanningen leveren en resultaten voorleggen. De minister verwijst naar een deel van het debat over de financiering, waarbij er in het hoger onderwijs resultaatsfinanciering nagestreefd wordt. Hij denkt ook aan de algemene denkwijze over kwaliteit en kwaliteitszorg, die gestalte zal krijgen in het nieuwe Kwaliteitsdecreet, de hervorming van de inspectie, de peilingen.

Een derde punt in de tienkamp is het belang van kleuteronderwijs. Dat wordt internationaal beschouwd als een van de grote factoren van het onderwijssucces. Het is dan des te erger dat een kind niet of onvolledig deelneemt aan het kleuteronderwijs. Daar wordt aan gewerkt met diverse acties. Tegelijkertijd moet dat duidelijke signaal de ouders bereiken. De minister pleit ervoor dat kinderen die zich inschrijven op de Nederlandstalige taalrol van het basisonderwijs, minstens één jaar in een Nederlandstalige kleuterklas doorbrengen.

Een vierde element heeft te maken met ouderbetrokkenheid. Het vijfde en het zesde draaien om taal. Het vijfde element is dat de taalkennis en het taalgebruik van de leerlingen goed in kaart moeten worden gebracht. Dat veronderstelt het gebruiken van toetsen en peilingen. Vervolgens is het belangrijk dat elke school een taalbeleid ontwikkelt waarbij elke leerkracht op zijn of haar manier een taalleerkracht is.

Het zevende aspect van de tienkamp heeft te maken met studiekeuze. Dat is niet eenvoudig want dit houdt verband met complexe levensovergangen. Daar zal de regering hoog op inzetten. Het achtste punt is een algemene gedachte: leg de lat geleidelijk hoger. Vermijd dat mensen meteen onmogelijk hoog willen of moeten springen en zorg ervoor dat iedereen op zijn of haar niveau een goede plek kan vinden. Dat is het basisargument voor hoger beroepsonderwijs. Het

wordt een sport op de ladder tussen het secundair onderwijs en het hoger onderwijs.

Het negende punt heeft betrekking op onder meer de proeftuinen en het aanmoedigingsfonds in het hoger onderwijs. De minister vindt het belangrijk om scholen, hogescholen en universiteiten niet bij het handje te houden maar ze aan te moedigen om goede praktijken te ontwikkelen waarmee de maatschappelijke doelstelling van gelijke kansen op uitstekend onderwijs vooruitgaat. Hij wil de scholen ook aanmoedigen om de goede praktijkvoorbeelden te verspreiden en van elkaar te leren.

Het tiende en laatste aspect heeft niet rechtstreeks met onderwijs te maken, maar het is wel fundamenteel. Jonge mensen moeten de boodschap krijgen dat een diploma en succes in het onderwijs belangrijk zijn, maar de arbeidsmarkt moet er ook voor zorgen dat dat telkens opnieuw bewezen wordt. Daarom moet er een goede overgang naar de arbeidsmarkt zijn, maar discriminatie op de arbeidsmarkt moet ook bestreden worden.

Volgende inhoudelijke elementen van de onderwijsbegroting wil de minister graag wat nader toelichten. Hij zal van start gaan met een aantal macrogegevens van de Vlaamse onderwijsbegroting. Daarna expliciteert hij het loonmodel en de werkingsmiddelen. Vervolgens neemt hij de belangrijkste beleidselementen per onderwijsniveau door. Ten slotte belicht hij beleidsaccenten op bepaalde thema's.

2. Macrogegevens Onderwijs

Het eerste onderwerp betreft de macrogegevens van het onderwijs. Het is gebruikelijk om in discussies over de kwantiteit van middelen voor onderwijs de volgende parameters te hanteren: de evolutie van de inflatiegezuiverde middelen, het aandeel in het bruto regionaal product (BRP) en het aandeel in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Als eerste parameter geeft de *minister* de evolutie van de inflatiegezuiverde middelen weer. Concreet gaat het over de reële groei van de onderwijsmiddelen. Bij vergelijking van de beleidskredieten Onderwijs stelt hij vast dat het onderwijsbudget in 2008 met 1,9 percent stijgt ten opzichte van de begroting 2007. Inflatiegezuiverd betekent dit een daling van 0,9 percent. Gelukkig is dat een beetje optisch bedrog. Er is geen reële daling van het onderwijsbudget. De 2

percent indexaanpassing die aanvankelijk voor het hele begrotingsjaar 2008 opgenomen was in de voorstellen van de lonen, is integraal uit de lonen gehaald en overgeheveld naar een aparte provisie buiten de onderwijsbegroting. Die algemene maatregel werd door Financiën en Begroting genomen voor alle beleidsdomeinen op het ogenblik dat vastgesteld werd dat de overschrijding van de spilindex later verwacht werd dan september 2007 met de bedoeling deze middelen te gepasten tijde te verdelen. In totaal gaat om 115,747 miljoen euro. Als die middelen in de onderwijsuitgaven worden verwerkt, stijgen die reël met 0,4 percent. Dat is minder dan de voorgaande jaren, maar nog steeds een belangrijke stijging.

De cijfers over de tweede parameter, het bruto regionaal product, lopen altijd een beetje achter want zijn slechts beschikbaar tot 2005. Het aandeel van de onderwijsbegroting in functie van het BRP kent een min of meer constant verloop, namelijk van 4,4 percent in 2002, over 4,5 percent in 2003 en in 2004 naar 4,4 percent in 2005.

Over die cijfers bestaat veel verwarring omdat ze verschillen van die in internationale publicaties. In internationale context gebruikt men de definitie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), waarbij alle uitgaven aan de onderwijsinstellingen in kaart worden gebracht. Niet enkel de cijfers van de feitelijke onderwijsbegroting, maar ook de uitgaven van de gemeenten, de uitgaven van SYNTRA Vlaanderen, alle uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling, de kosten van de administratie, de kinderbijslag van de 18-25-jarigen en de Europese middelen worden daarin verrekend. Ook omvatten de Vlaamse OESO-cijfers nu – zoals in de buurlanden – de pensioenlasten. Het recentste cijfer volgens de OESO-definitie heeft betrekking op de begroting 2004 en bedraagt 5,9 percent. Dat brengt de Vlaamse middelen voor onderwijs zelfs boven het gemiddelde van de OESO-lidstaten.

De derde parameter, het aandeel van de beleidskredieten in de totaliteit van de Vlaamse begroting, bedraagt voor 2008 38,7 percent. Als de indexprovisie wordt opgenomen, stijgt het aandeel tot 39,2 percent. Vooral dat laatste cijfer is relevant. Het is een lichte daling in vergelijking met de budgetcontrole 2007.

Om technische redenen maar ook om fundamentele redenen, moet met dit cijfermateriaal voorzichtig worden omgesprongen. In de tabel van de beleidskredieten worden een aantal correcties doorgevoerd, die

nodig zijn in het kader van ESR (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen), de Europese boekhouding. Bovendien werden bij de start van de regeerperiode een aantal bevoegdheden overgeheveld. Zo worden de kredieten inzake Inburgering niet langer toegewezen aan Onderwijs. Dat betekent niet dat die initiatieven geschrapt zijn, integendeel ze zijn uitgebreid, maar dat ze niet meer terug te vinden zijn in de onderwijsbegroting. Tevens werden vanaf 2007 de apparaatskredieten van centrale basisallocaties naar de verschillende beleidsdomeinen overgeheveld. Ook de consolidatie van de uitgaven van bepaalde overheidsinstellingen, zoals de Vlaamse Vervoermaatschappij, in de totale uitgaven van de overheid, leidt tot een aanpassing van de relatieve aandelen van verschillende beleidsdomeinen. Die correcties en herschikkingen hebben belangrijke effecten op de voorstelling van het cijfermateriaal voor Onderwijs.

Een fundamentele reden is dat de Vlaamse begroting een consolidatie is van gewest- en gemeenschapsbevoegdheden. Dat is het grote verschil met de situatie aan Franstalige kant. Aan Franstalige kant is de splitsing tussen de gemeenschap en het gewest de oorzaak van heel wat ingewikkelde situaties. Het Vlaamse Gewest kent een zeer dynamische ontwikkeling op vlak van bevoegdheden en budgettaire middelen. Het is dus niet zo vreemd dat het aandeel van onderwijs niet stijgt.

3. Het loonmodel en de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs

De *minister* vervolgt met het loonmodel en de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs en start met de algemene uitgangspunten bij de opmaak van het loonmodel. De lonen vormen het leeuwenaandeel van de onderwijsbegroting. De evolutie van deze middelen is sterk gebonden aan factoren zoals inflatie, leerlingenevolutie, de vergrijzing en de lopende akkoorden van sectorale programmering voor onderwijs.

De loonkredieten 2008 worden bij de initiële begroting geraamd op basis van de gekende loonuitgaven 2006. De raming van het aantal te betalen personeelsleden, uitgedrukt in budgettaire fulltime equivalenten, is gebeurd aan de hand van de betalingen tot en met april 2007. Afhankelijk van het tijdstip wanneer de spilindex wordt overschreden, zullen de middelen die hiervoor op een algemene provisie staan, verdeeld worden over de verschillende beleidsdomeinen.

Een andere voorname factor is de zogenaamde vergrijzingscoëfficiënt. De twee belangrijke componenten van vergrijzing zijn enerzijds het effect van de baremieke verhogingen en anderzijds de vervanging van oudere personeelsleden door jongeren en bijgevolg goedkopere medewerkers. De factor wordt gedifferentieerd naargelang het onderwijsniveau.

Bij de raming van de loonkredieten 2008 wordt bovendien rekening gehouden met de budgettaire weerslag van het op kruissnelheid komen van de maatregelen die gestart waren in september 2007. Het betreft hier onder meer initiatieven in het kader van kleuterparticipatie, de uitbreiding van het onthaalonderwijs, de uitbreiding van onderwijs aan huis tot chronisch zieke leerlingen in het secundair onderwijs, de aanstelling van een topsportcoördinator in elke secundaire topsportschool.

Daarnaast komen een aantal initiatieven, opgestart in het kader van cao VIII in 2007, op kruissnelheid. De minister denkt daarbij aan het optrekken van de loonspanning tussen het loon van de directeur en dat van een leerkracht, het extra budget voor de ondersteuning van directies van kleine basisscholen, de loonsverhoging voor sommige middenkaderfuncties, de bijkomende ambten ondersteunend personeel buso (buitengewoon secundair onderwijs), de bijkomende middelen voor taak- en functiedifferentiatie.

Vanaf 1 september 2008 volgt de derde fase in de verhoging van het vakantiegeld, die het sterkst voelbaar zal zijn voor personeelsleden met een eerder laag inkomen. Voor het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs betekent dit bijkomend 20.592.000 euro.

Bovendien wordt ook nog in het kader van de cao VIII-afspraken een bijkomende financiële injectie gegeven aan de maatregel waarbij vanaf 2006 mentoren worden ingezet voor de begeleiding van stagiairs, beginnende leerkrachten en leraren in opleiding. Voor 2008 betekent dat 1,250 miljoen euro bijkomende middelen, vanaf 2009 wordt dit 5 miljoen euro.

Een volgend aspect zijn de werkingsmiddelen in het basisonderwijs en het secundair onderwijs. De raming van de werkingsmiddelen is gebeurd aan de hand van de parameters index, leerlingenevolutie, cao-afspraken en de natuurlijke afvloeien van de rekenplichtige correspondenten en het meester-, vak- en dienstpersoneel van het gemeenschapsonderwijs. Die

laatste personeelscategorieën behoren tot een uitdovend kader waarbij de vrijgekomen middelen in het loonmodel, naar de werkingsmiddelen worden overgeheveld.

In totaal stijgen de werkingsmiddelen met 19.856.000 euro (voor het geheel en niet alleen voor het MVD-personeel; het meester-, vak-, en dienstpersoneel). Daarbij zorgt de uitvoering van cao VIII voor een stijging van 7.815.000 euro. Ze is gelinkt aan de maatregel waarbij het verschil wordt weggewerkt tussen enerzijds het contractuele MVD-personeel van het gemeenschapsonderwijs en anderzijds het MVD-personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs. Die bijkomende cao-middelen hebben begrotingstechnisch gezien betrekking op de jaren 2007 en 2008.

Er wordt intens voorbereidingswerk geleverd om een nieuw financieringssysteem voor het basisonderwijs en secundair onderwijs vorm te geven, gebaseerd op zowel school- als leerlingenkenmerken. In een eerste fase focust het nieuwe financieringsmechanisme op een verhoging van de werkingsmiddelen.

Een decreet dat het nieuwe systeem van de werkingsmiddelen regelt met ingang van 1 september 2008, zal nog in 2007 voor principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

4. Belangrijkste onderwijs-elementen per onderwijsniveau

4.1. Basisonderwijs

Het impulsplan met de verschillende initiatieven voor kleuterparticipatie om de deelname aan onderwijs van alle kleuters te verhogen, opgestart in 2007, wordt volledig uitgevoerd in 2008. Concreet wordt er voor het kleuteronderwijs meer ondersteuning en omkadering voorzien, namelijk voor uitbreiding van zomerklassen, bijkomende zorguren voor de scholengemeenschap ter ondersteuning van het kleuterbeleid, GOK+ (gelijke onderwijskansen) voor het kleuteronderwijs, tweedelijnsaalondersteuning en een sensibiliseringscampagne. Daarvoor worden de middelen verhoogd van 4 miljoen euro naar 20 miljoen euro.

Kinderen in asielcentra zijn een kwetsbare groep in het onderwijs. Door hun gebrekkige taalkennis, door hun vaak traumatische achtergrond ten gevolge van oorlog en armoede, en hun leefsituatie hebben ze

moeite om zich aan te passen aan onze maatschappij. Om deze kinderen zoveel mogelijk kansen te bieden is het belangrijk dat ze voldoende mogelijkheden krijgen om Nederlandse lessen te volgen. Daarom plant de minister vanaf het schooljaar 2008-2009 voor deze kinderen onthaalonderwijs. De noodzakelijke middelen daarvoor bedragen voor 2008 198.000 euro en voor 2009 833.000 euro.

Dan is er de zorg op niveau van de scholengemeenschap. Bij cao VIII werd overeengekomen om de zorgmiddelen op het niveau van de scholengemeenschap substantieel uit te breiden voor het basisonderwijs. Dat maakt het mogelijk om zorg in elke school nog efficiënter aan te pakken. De bijkomende middelen zorg zullen naar het niveau scholengemeenschap gaan. Sommige scholen hebben namelijk een expertise op het gebied van bepaalde problemen en trekken daardoor meer dan gemiddeld zorgleerlingen aan. In een scholengemeenschap moet men daarmee rekening kunnen houden. Voor dit initiatief is in 2008 4,5 miljoen euro vastgelegd. In 2009 is dit 18 miljoen euro en uiteindelijk wordt een budget van 21 miljoen uitgetrokken in 2011.

4.2. Secundair onderwijs

Een tweede onderwijsniveau is het secundair onderwijs. Het begrotingsjaar 2008 zal een derde investering kennen van 10,5 miljoen euro om de kwaliteit van de opleidingen in het nijverheidstechnisch onderwijs te vrijwaren en ervoor te zorgen dat de basisinfrastructuur in elke school aanwezig is. Het is echter de bedoeling dat die investeringsoperatie parallel verloopt met het onderzoek naar de wijze waarop aan scholen instrumenten kunnen worden aangereikt om hun uitrusting op peil te houden.

Het is de bedoeling om tot een voltijds engagement te komen in het dbso (deeltijds beroepssecundair onderwijs). Passend in leren en werken 'voltijds engagement' zal het deeltijds beroepssecundair onderwijs vanaf 1 september 2008 modulair georganiseerd worden. Er wordt een decreet uitgewerkt dat het voltijds engagement regelt in het DBSO met ingang van 1 september 2008. Daarin zal onder meer geopteerd worden voor een uniforme coëfficiënt wat betreft de berekeningswijze van het onderwijzend en ondersteunend personeelskader.

Om de veralgemening van de modulering te begeleiden in de 37 centra die nog niet deelnemen aan het

experiment zijn er bovendien gedurende de eerste drie jaar supplementaire middelen. Voor dit initiatief heeft de minister al 400.000 euro beschikbaar gesteld in 2008 en vanaf 2009 zal dat 1,6 miljoen euro zijn.

4.3. Hoger onderwijs

Ook in het hoger onderwijs is er behoefte aan een dynamisch beleid van gelijke kansen. Het aanboren van talenten in sociale en culturele delen van de bevolking die verhoudingsgewijs te weinig aan het hoger onderwijs participeren en er onvoldoende succesvol uitstromen staan hierbij centraal. De studentgedrevenheid van het nieuwe model zal instellingen uitnodigen om nieuwe doelgroepen aan te boren. Voor zover mogelijk zullen wegingen worden toegepast die instellingen met een verhoudingsgewijs grotere instroom uit kwetsbare doelgroepen, compenseren voor de inspanningen om studenten uit deze groepen tot succes te leiden. Daarbovenop komt er een aanmoedigingsfonds waarvoor in 2008 3 miljoen euro wordt vrijgemaakt. In 2009 wordt dit budget opgetrokken tot 6 miljoen euro. De instellingen zullen de middelen uit dit fonds kunnen inzetten voor heel concrete acties op het vlak van diversiteit en gelijke kansen.

Wat de werkingsuitkeringen voor het hoger onderwijs betreft, worden de verschillende financieringsmechanismen van de werking van de hogescholen en de universiteiten in het ontwerpdecreet financiering hoger onderwijs, dat ingaat op 1 januari 2008, op elkaar afgestemd. Daarnaast komen er bijkomende middelen voor een reeks initiatieven. Om te beginnen komt er 5 miljoen euro voor de professionele bacheloropleidingen. Vervolgens is er ook een groeipad voor de verhoging van het puntengewicht in het studiegebied handelswetenschappen en bedrijfskunde bij de academisch gerichte opleidingen aan de hogescholen: 642.000 euro in 2008, 1,284 miljoen euro in 2009 en 1,926 miljoen vanaf 2010. De inhaalbeweging voor de werkinguitkering van de UGent wordt verder doorgetrokken om tegemoet te komen aan de uitspraak van het Grondwettelijk Hof. In 2008 bedragen die bijkomende middelen 4,8 miljoen euro, wat een verhoging van 1,5 miljoen euro betekent ten aanzien van 2007. Er komt ook een bijkomende onderzoeksokkel van 5 miljoen euro voor de UGent ter compensatie van de historische achterstand betreffende onderzoeksoutput. Voor het overgangssysteem in het kader van de nieuwe financiering hoger onderwijs komt er een groeipad. De invoering van een nieuw

bekostigingsmodel kan namelijk leiden tot verschuivingen van middelen tussen de instellingen. Tot en met het begrotingsjaar 2013 is er de garantie dat geen enkele instelling minder krijgt dan het geïndexeerde bedrag van 2007. In 2008 betekent deze maatregel bijkomend 2,323 miljoen euro. Vanaf 2010 wordt dat bedrag opgetrokken tot 6,969 euro. Er is ook een budget voor de afbouw van een aantal opleidingen aan de Katholieke Universiteit Brussel (KUB). Met die middelen wordt de transitie van personeelsleden naar andere instellingen gefaciliteerd. Voor 2008 gaat het om een bedrag van 2,150 miljoen euro.

Het nieuwe financieringssysteem geldt voor alle opleidingen in het hoger onderwijs, ook de kunstopleidingen, namelijk de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunsten en muziek en podiumkunsten. In tegenstelling tot alle andere opleidingen kunnen de kunstopleidingen echter nauwelijks of geen bijkomende middelen in dit op groei gerichte systeem genereren, aangezien het aantal financierbare studenten in die opleidingen geplafonneerd is. Naarmate het aantal studenten in de andere opleidingen toeneemt, zal het aantal studenten in de kunstopleidingen relatief gezien zelfs afnemen ten opzichte van het totale aantal. Het aandeel van de kunstopleidingen in het totaal van de financiering dreigt door die plafonnering ongewild te dalen. Met 1 miljoen euro bijkomende middelen, specifiek bestemd voor de hogescholen die kunstopleidingen aanbieden, wil de minister dat ongewilde effect compenseren.

Het rationalisatiefonds van het hoger onderwijs heeft te maken met de doelstelling om het opleidingsaanbod te rationaliseren. De minister doelt daarmee op een grotere maatschappelijke relevantie en een sterkere doelmatigheid van het hoger onderwijs, door onder meer de helderheid in het opleidingsaanbod te vergroten en ruimte vrij te maken voor nieuwe, toekomstgerichte opleidingen en specialisaties. In het nieuwe financieringssysteem is een kader gecreëerd om die rationalisatie op gang te brengen. De instellingen en de opleidingen zullen worden gevraagd om vanaf het begrotingsjaar 2008 rationalisatieplannen uit te tekenen. Om de uitvoering van die plannen financieel mogelijk te maken wordt jaarlijks in een bedrag van 5 miljoen euro voorzien. Op basis van de specifieke inhoud van hun rationalisatieplannen zullen de instellingen daarop kunnen intekenen.

De kloof tussen de studentenvoorzieningen van de hogescholen en de universiteiten wordt verder gedicht. Vanaf 2007 heeft de minister gefaseerd bijkomende middelen beschikbaar gesteld voor die maatregel. Voor 2008 worden de bijkomende midde-

len verhoogd van 3,6 miljoen naar 7,3 miljoen euro terwijl dat extra budget in 2009 zal worden opgetrokken tot 11,080 miljoen euro zodat het verschil tegen dan volledig kan worden weggewerkt.

Voor de privaatrechterlijke universiteiten wordt de verhoging van het budget voor de wettelijke werkgeversbijdrage voortgezet. Vanaf 2008 wordt daarvoor 5,5 miljoen euro uitgetrokken wat 2,992 miljoen euro meer betekent dan in 2007.

De Universiteit Antwerpen Management School (UAMS) is een instituut van de Universiteit Antwerpen. Haar opdracht is huidige en toekomstige managers, zowel in het bedrijfsleven als in de publieke en non-profitsector, te helpen en te ondersteunen bij hun zoektocht naar wetenschappelijk gefundeerde en praktijkrelevante kennis en kunde, die hen in staat moet stellen om beter te functioneren in hun organisatie en in de maatschappij in het algemeen.

De UAMS zal verzelfstandigd worden en krijgt als autonome instelling ook een decretale verankering, naar analogie met de regeling die bijvoorbeeld ook geldt voor een gelijkaardige instelling als de Vlerick Leuven Gent Management School. Die verzelfstandiging laat toe – en is tegelijk een noodzakelijke voorwaarde – om de UAMS ook financieel op een gelijkwaardige manier te behandelen als de Vlerick School. Voor dat initiatief komen er 1 miljoen euro supplementaire middelen waarvan 500.000 euro mee wordt gefinancierd door Financiën en Begroting.

Wat de academisering van de hogescholen betreft, worden vanaf 2007 gefaseerd subsidies uitgetrokken in het kader van de versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen. Concreet gaat het om de versterking van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit, het bewerkstelligen van de interdisciplinariteit van het gevoerde onderzoek, de bevordering van de valorisatie van onderzoeksresultaten en de samenwerking met het bedrijfsleven. Voor 2007 wordt hiervoor 2,8 miljoen euro vastgelegd. In 2008 worden de middelen opgetrokken tot 5,2 miljoen euro om vanaf 2009 verder te verhogen tot 8 miljoen euro.

Ook de associatiesokkels zijn gepland. Vanaf 2008 zullen de vijf associaties in Vlaanderen elk een jaarlijkse toelage van 100.000 euro krijgen.

Voor de voorbereiding van de ministeriële conferentie in het kader van Bologna in Leuven en Louvain-la-Neuve in 2009 stelt de minister in 2008 275.000

euro ter beschikking. Bovendien geeft de minister in de context van deze conferentie supplementaire middelen enerzijds om de internationalisering van het Vlaams hoger onderwijs extra te stimuleren (100.000 euro) en anderzijds om de studentenmobiliteit te versterken.

In het kader van de verzelfstandiging van de Hogere Zeevaartschool worden ook de nodige middelen voor het eigenaarsonderhoud van de infrastructuur apart geplaatst. Hiervoor heeft de minister 189.000 euro bijkomende kredieten.

In 2008 gaat naar analogie met cao VIII in het kader van cao II een volgende fase van start in de verhoging van het vakantiegeld voor de personeelsleden van de hogescholen. Voor die maatregel wordt 7,2 miljoen euro voorzien in 2008. In 2011 bedragen de bijkomende middelen op kruissnelheid 15,4 miljoen euro.

4.4. *Levenslang leren*

Het volgende onderwerp is levenslang leren. Op 6 juni 2007 keurde het Vlaams Parlement het decreet betreffende het volwassenenonderwijs goed. Daarmee wordt het volwassenenonderwijs versoepeld, inhoudelijk verbeterd en het opleidingsaanbod evenwichtiger uitgebouwd. Vanaf het najaar worden de hervormingen stapsgewijs ingevoerd. Voor de uitvoering van deze nieuwe maatregelen heeft de minister een extra budget van 5,9 miljoen euro op jaarbasis uitgetrokken. Bovendien is er 250.000 euro extra voor ondersteuning van speciale onderwijsleermiddelen.

De problematiek van de geletterdheid in Vlaanderen wordt gecoördineerd aangepakt over de beleidsdomeinen heen. Wat onderwijs en vorming betreft, zal de enveloppe van de basiseducatie groeien. Ze wordt jaarlijks cumulatief verhoogd met 5 percent. In 2008 betekent dat een verhoging van 823.000 euro ten opzichte van de toegekende subsidies in 2007. Uiteindelijk zal er in 2009 meer dan 3,2 miljoen euro bijgekomen zijn.

4.5. *Accenten op bepaalde thema's*

Tot slot legt de *minister* nog het accent op bepaalde thema's. Het stelsel van studie- en schooltoelagen wordt gefaseerd hervormd. Vanaf het schooljaar 2007-2008 worden voor het secundair onderwijs de inkomensgrenzen gelijkgesteld met die van de stu-

diefinanciering voor het hoger onderwijs en het gemiddelde bedrag van de schooltoelage wordt opgetrokken. Vanaf september 2008 voert de minister een schooltoelagenstelsel in voor kleuters en kinderen van het lager onderwijs. Vanaf het schooljaar 2008-2009 zullen ook leerlingen in het deeltijds secundair onderwijs in aanmerking komen voor een schooltoelage. Aan de uitbreiding van de studietoelagen is een financiële injectie gelinkt van 11,5 miljoen euro in 2007, 25,1 miljoen euro in 2008 om vervolgens in 2009 tot een bedrag te komen van 28,5 miljoen euro.

De bijkomende middelen voor het optrekken van de studieomvang van de specifieke lerarenopleidingen tot 60 studiepunten, komen in 2008 op kruissnelheid en bedragen ongeveer 3,1 miljoen euro. Voor de transitie van drie naar twee vakken in de geïntegreerde lerarenopleiding wordt een volgende fase in het financieel groeipad bereikt: 583.000 euro in 2008 – in 2007 was dit nog 117.000 euro –, 1,050 miljoen euro in 2009 om vervolgens vanaf 2010 te stijgen tot 1,4 miljoen euro.

In uitvoering van cao VIII worden vanaf het schooljaar 2008 nascholingsmiddelen toegekend aan instellingen voor Centra voor Volwassenenonderwijs, Deeltijds Kunstonderwijs en de Centra voor Leerlingenbegeleiding. Het gaat om een totaal bedrag van 995.000 euro. Daarnaast komen er ook supplementaire nascholingsmiddelen voor de directies. Deze maatregel bedraagt 300.000 euro.

Gevolg gevend aan de moties van aanbeveling aan de Vlaamse Regering over de problematiek van de schoolgebouwen, wordt extra zuurstof voorzien door middel van een substantiële verhoging van de middelen voor schoolinfrastructuur in twee fasen; in 2006 en 2007 werd telkens een extra budget van 50 miljoen euro uitgetrokken. Vanaf 2008 stijgen die bijkomende kredieten naar een structureel niveau van 75 miljoen euro.

Naast die maatregel opteerde de minister voor een inhaalbeweging op basis van alternatieve financiering, het DBFM-programma. Daarmee wil hij zorgen voor meer investeringen in schoolgebouwen, zonder daarbij elementen als rationeel energiegebruik en architecturale kwaliteit te verwaarlozen. De operationalisering van het DBFM-programma zal gebeuren tussen 2008 en 2011.

Ook de samenwerking met UNICEF wordt gesubsidieerd.

De minister is van plan om de bepalingen van het decreet van 7 mei 2004 uit te voeren waarbij de Stichting Vlaamse Schoolsport en de Vlaamse Studenten-sportfederatie omgevormd worden tot één nieuwe organisatie namelijk het Vlaams Centrum voor Onderwijsgebonden Sport (VCOS). De minister heeft de nodige middelen vrijgemaakt voor de uitvoering van het engagement dat genomen werd in het kader van cao VI om de gesco's onderwijsgebonden sport om te zetten naar contractuele personeelsleden.

II. BESPREKING VAN DE BELEIDSBRIEF ONDERWIJS EN VORMING – BELEIDSPRIORITEITEN 2007-2008

Mevrouw *An Michiels* merkt op dat de begroting voor de eerste keer aangepast is aan de structuur zoals uitgetekend in BBB. Dat maakt het zeker niet gemakkelijker om die te lezen. Bepaalde zaken moeten op verschillende posten gezocht worden. In zijn beleidsbrief verwijst de minister regelmatig naar kredieten die zullen worden uitgetrokken, maar de spreker had problemen om die terug te vinden in de nieuwe begrotingsstructuur. Andere ministers geven wel duidelijk weer op welke posten in de begroting kredieten staan. Dat maakt het gemakkelijker om de twee omvangrijke documenten naast elkaar te leggen. Er was ook weinig tijd: het laatste stuk, dat voor het lezen van de begroting het interessantst is, hebben de parlementsleden pas gekregen op 10 november. Sommige leden ontvingen het zelfs nog later door problemen bij De Post. Zou het mogelijk zijn om hiermee rekening te houden bij de opmaak van de beleidsbrief?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat om de leesbaarheid van de beleidsbrief in stand te houden, systematische verwijzingen naar de begroting niet voor de hand liggen. In de memorie van toelichting bij de begroting wordt er wel verwezen naar de beleidsbrief.

Omwillen van de BBB-operatie is de vorm van nageen alle begrotingsdocumenten gewijzigd. Verwijzingen naar de begroting in de tekst van een beleidsbrief passen veeleer bij de parlementaire studax dan bij mensen buiten het Vlaams Parlement die de beleidsbrief gewoon even willen lezen. Voor hen zouden dergelijke verwijzingen een ware handicap zijn. De minister pleit er in elk geval voor de beleidsbrief niet met begrotingsverwijzingen te belasten.

De beleidsbrief wordt verder besproken volgens zijn thematische structuur.

1. Inleiding: een tienkamp voor gelijke kansen in het onderwijs

Mevrouw *An Michiels* stelt dat de minister al verschillende keren over de tienkamp heeft gecommuniceerd. De Vlaams Belangfractie vindt het positief dat de minister bij de financiering rekening houdt met de groei van het aantal leerlingen, maar zij stelt zich vragen bij de kenmerken die daarvoor gebruikt worden. De spreker hoort steeds vaker dat scholen geen vragende partij zijn voor ingewikkelde nieuwe financieringsmethodes. Daarmee bedoelt zij dat ze nu nog niet weten waar ze uiteindelijk gaan uitkomen. De vrees leeft dat het nieuwe systeem een achteruitgang zal betekenen als ze weinig of geen leerlingen hebben met de kenmerken die voor extra financiering zorgen. De scholen vragen duidelijke maatregelen die houvast bieden. Er kan worden gedacht aan een vaste zorgjuf in elke school buiten het lestijdenpakket, een voltijdse secretaresse voor de lagere scholen en een voltijdse kinderverzorgster in de jongste kleuterklassen.

Als het nieuwe systeem dergelijke verzuchtingen invult, zal het goed verteerd worden door de scholen. Als het echter een achteruitgang betekent voor scholen met weinig doelgroepkinderen, wordt het moeilijk. Een duidelijke communicatie naar de scholen dringt zich op. Enkel een geruststelling volstaat niet.

In de tienkamp wil de minister het partnerschap tussen school en ouders stimuleren. Hiervoor is Vlaams Belang al lang vragende partij. De spreker vindt het ook goed dat er stappen genomen worden voor kansarme ouders. Voor hen is de drempel veel hoger. Maar ook hier wordt de verantwoordelijkheid nogal eenzijdig bij de school gelegd. Enkel in het luik Brussel wordt verwezen naar een minimale inspanningsverplichting van ouders wanneer de term 'versterkte leerplicht' wordt geïntroduceerd, wat in de begroting trouwens 'verrijkte leerplicht' wordt genoemd. Dat vindt mevrouw Michiels jammer. De verantwoordelijkheid mag niet alleen bij de school worden gelegd. De ouders moeten verplicht worden aan te tonen dat ze belang hechten aan de schoolloopbaan van hun kind en dat ze daarvoor moeite willen doen.

Een andere zaak is het screenen van de Nederlandse taal en het taalbeleid van de school. De spreker heeft al vaak gezegd dat ze de idee van peilingen en proe-

ven apprecieert. De vraag is hoe dit in de praktijk in de scholen toegepast zal worden. Worden scholen begeleid? Maar ook hier ligt de verantwoordelijkheid volledig bij de school. De school moet een beleid uitwerken zodat de leerlingen naar een voldoende beheersingsniveau opgetild worden. Maar ook ouders hebben een zeer grote verantwoordelijkheid, want zij zijn de enigen die ervoor kunnen zorgen dat het gebruik van de Nederlandse taal door het kind niet beperkt blijft tot de schooluren.

De engagementsverklaring is een stap in de goede richting. Voor de Vlaams Belangfractie mag dit initiatief niet beperkt blijven tot Brussel. En als er geen sancties aan dat engagement gekoppeld worden, vrezen zij dat dit dode letter blijft. De spreker leest in de beleidsbrief dat dit nog verder uitgewerkt moet worden.

De heer *Dirk De Cock* zegt dat de financiering van het Vlaams onderwijs is gebaseerd op gelijke kansen op uitstekend onderwijs. Dat blijkt uit tal van beleidsinitiatieven. De beleidskredieten voor onderwijs bedragen 38,7 percent van de Vlaamse kredieten.

Op de rondetafelconferentie was een van de eindconclusies dat de spanning tussen de verloning van een directeur en een leerkracht te klein was. Een oplossing wordt nu in het vooruitzicht gesteld. De spreker leest ook dat de mentoren voor de stagiairs en de LIO-baners (leraar in opleiding) een bijkomend krediet krijgen van 1,25 miljoen euro voor 2008 en 5 miljoen euro vanaf 2009. Hij kan er alleen maar verheugd over zijn dat er zoveel geld bijkomt.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt dat mevrouw Michiels een vrij fundamentele vraag heeft gesteld. Hoewel hij hier naar aanleiding van het hoofdstuk over de financiering van het leerplichtonderwijs op zal terugkomen, wil hij meteen duidelijkheid scheppen. Het nieuwe financieringssysteem voor de werkingsbudgetten van de scholen moet voor de scholen een voordeel opleveren. Scholen of inrichtende machten mogen er niet op achteruitgaan. Dit elementaire principe zal een van de uitgangspunten tijdens de onderhandelingen over het nieuwe financieringssysteem zijn.

Op de vraag hoe ervoor gezorgd zal worden dat de scholen resultaatgericht werken, antwoordt de minister dat er grote, landelijke peilingsproeven zijn. In de

toekomst wil hij met parallelle proeven werken. Die gelijkwaardige tests moeten de scholen in staat stellen zichzelf vrijwillig te toetsen. De eigen proeven wil de minister immers niet zomaar bekend maken. Op termijn willen hij een reëel feedbacksysteem voor scholen op punt stellen. Hij wil de scholen helpen de bereikte resultaten te analyseren. De pedagogische begeleidingsdiensten kunnen hier een belangrijke rol bij spelen. Daarvoor worden ook extra middelen gereserveerd. De minister verwijst naar pagina 48 van de beleidsbrief. Een echt schoolfeedbacksysteem, waarbij er sprake is van parallelle proeven en waarbij de scholen worden geholpen om die goed te analyseren, is immers helemaal niet kosteloos. Naast de kalender van peilingsproeven komt er dus een kalender van parallelle proeven waarmee de scholen zichzelf kunnen bedienen.

2. Vier instrumenten voor gelijke onderwijskansen

2.1. Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

2.1.1. Tien prioriteiten van de Competentieagenda uitvoeren

- Een bewuste studie- en beroepskeuze

Mevrouw *Kathleen Helsen* hecht veel belang aan de competentieagenda. Er zouden nieuwe proeftuinen komen rond studiekeuze en werkplekleren. Er is een nieuwe oproep gedaan. Een tijd geleden was er in de commissie een discussie of die oproep enkel naar scholen moest gaan of ook naar de CLB's (centra voor leerlingenbegeleiding). Wat is de stand van zaken? Kunnen die proeftuinen op tijd starten? Heeft de minister de nieuwe oproep ook gericht tot de CLB's?

De minister wil het CLB en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) een prominente rol geven bij het kiezen van een studierichting of een beroep. Dat zijn twee instanties die daarin inderdaad een rol kunnen spelen, hoewel voor mevrouw Helsen nog niet duidelijk is welke rol hij daarin voor de VDAB weggelegd ziet bij het werken met leerplichtige leerlingen in het voltijds onderwijs. Er is een groot verschil tussen leerlingen in het deeltijds onderwijs en in het voltijds onderwijs als het gaat over studie- en beroepsoriëntering. Welke rol

ziet de minister daarin voor de VDAB? Ziet hij ook een evolutie voor wat de samenwerking betreft tussen CLB en VDAB op langere termijn?

Mevrouw *Sabine Poleyn* is erg tevreden met het eerste hoofdstuk en de belangrijke doelstelling van de competentieagenda en de afstemming van het onderwijs op de arbeidsmarkt.

De minister kondigt aan dat in het basis- en secundair onderwijs een sensibiliseringscampagne wordt gelanceerd om talentontdekking en -ontwikkeling te stimuleren. Wie vormt de doelgroep van de campagne: de onderwijzers en leerkrachten, de leerlingen of de publieke opinie?

Mevrouw Poleyn is blij dat de minister iets wil doen aan het imago probleem van het technisch onderwijs. Hij wil middelen injecteren in de infrastructuur van het nijverheidstechnisch onderwijs. Dat kan helpen het imago te verbeteren. Hij stelt wel vast dat de premie voor knelpuntberoepen waar het technisch onderwijs op voorbereidt, niet echt helpt en dat er blijkbaar andere factoren meespelen. Mevrouw Poleyn denkt inderdaad dat het vooral een imago probleem is dat je met geld niet oplost. In een antwoord op een vraag over het textielonderwijs kondigt de minister aan dat hij steun zal verlenen aan een campagne die de tewerkstellingskansen voor afgestudeerden van die richtingen bekendmaakt. Mevrouw Poleyn wenst te weten of de minister nog andere plannen heeft om het imago van het technisch onderwijs bij kinderen en jongeren te verbeteren? Moeten de RTC's (regionale technologische centra) een rol spelen? Ze krijgen een beetje de rol van de spin in het web. Ze brengen een interessante waaier van mensen samen. Krijgen ze een rol, of beperkt de minister zich tot stagebemiddeling en infrastructuurinvesteringen?

Mevrouw *Stern Demeulenaere* vraagt meer informatie over de idee van 'talenten ontdekken en ontwikkelen'? Past dit in de herwaardering van de technische en beroepsafdelingen? Is het niet gevaarlijk om al erg vroeg de talenten in een bepaalde richting te sturen?

Zij vindt het heel goed dat de minister het elektronische platform ook voor niet-werkzoekenden openstelt.

Verder stelt de minister dat het van een evaluatie afhangt of hij doorgaat met de aanpak van opleidingen die leiden naar knelpuntberoepen. Wat zal de minister ondernemen met mensen die een studierich-

ting hebben gekozen die langer dan één jaar duurt? Zal voor hen die premie in elk geval verder worden uitgekeerd? Zullen ze hun opleiding kunnen afmaken?

Mevrouw Demeulenaere is niet zo erg te vinden voor het beperken van de studieveranderingen. Het kan een goede zaak zijn de structuur te veranderen. De keuze moet echter zo ruim mogelijk zijn.

De heer *Robert Voorhamme* is zeer gecharmeerd door de inhoud van het hoofdstuk over de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. In tegenstelling tot mevrouw Demeulenaere is hij wel een groot voorstander van het beperken van studieveranderingen. Dat probleem moet in de juiste context geplaatst worden. Het is de bedoeling geen talenten te verspillen. Er worden soms gekke bokkensprongen gemaakt omdat de vrijheid zo groot is.

De benadering mag niet louter repressief zijn. Er moet worden samengewerkt met andere partners om informatie te geven over de behoeften van de arbeidsmarkt. Aan de ene kant moeten de juiste talenten van de leerlingen worden ontdekt. Aan de andere kant moeten de leerlingen, ouders en leerkrachten correct worden geïnformeerd over de huidige en toekomstige evoluties. Dat betekent dat de leerlingen en de ouders goed beseffen welke verantwoordelijkheid ze nemen als ze een bepaalde keuze maken.

Er zijn al experimenten in proeftuinen. Een en ander hangt samen met het drie-maal-vierconcept. Ook op het terrein vindt dat concept meer en meer aanhang. Dat heeft volgens de heer Voorhamme zeker te maken met de vraag over hoe men een betere aanpak kan garanderen inzake studieoriëntering, hoe men beter de abrupte overgang van het basis- naar het secundair onderwijs kan overbruggen, en hoe men impliciet het pad van de studiekeuze kan verlaten. Door de huidige structuur moet die keuze vaak te vroeg worden gemaakt.

Heel wat mensen op het terrein die nadenken over onderwijsvernieuwing, over de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs en de hervormingen die nodig zijn in het secundair onderwijs om beter in te spelen op de noden, zijn gecharmeerd door die mogelijkheden. Daar moet dan ook wat dieper op worden ingegaan.

Een hervorming naar een drie-maal-vierstructuur is niet neutraal, al is het alleen maar op het vlak van

de schoolinfrastructuur. Men is volop bezig met het opstarten van een inhaalprogramma voor schoolinfrastructuur. Niet alleen de bakstenen zijn daarbij belangrijk, maar ook het onderwijsconcept dat binnen die muren moet worden georganiseerd. De heer Voorhamme vraagt of er een reële kans is dat structureel wordt overgeschakeld naar een drie-maal-vier-concept? Als dat zo is, moeten de ontwerpers van de gebouwen daar ook rekening mee houden.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt inzake de proeftuinen dat hij een probleem heeft vastgesteld bij de oproep om nieuwe proeftuinprojecten in te dienen. Nogal wat projecten zagen er inhoudelijk goed uit, maar waren formeel niet in orde. Hij vindt die formaliteiten echter niet onbelangrijk. Zo is er bijvoorbeeld het noodzakelijke overleg in de scholen. De vakbonden hechten er belang aan dat dit gebeurt, maar hechten er ook belang aan dat dit goed wordt genoteerd. Het moet echt gaan over overleg. Bij de oproep voor projecten die begin dit schooljaar moesten worden ingediend, waren er jammer genoeg nogal wat projecten die niet echt in orde waren, bijvoorbeeld met betrekking tot het kunnen voorleggen tot protocollen qua lokaal overleg. Daarom werd een nieuwe oproep gedaan. Die projecten moeten, behoudens vergissing, binnen zijn tegen 7 december, zodat ze zo snel mogelijk kunnen worden beoordeeld. De minister gaat ervan uit dat nogal wat scholen die formeel niet in orde waren, dat nu wel zullen zijn, en dat het dus deels dezelfde projecten zullen zijn. Natuurlijk kunnen er nog andere zijn. De minister gaat er bijgevolg van uit dat er meer proeftuinen zullen worden goedgekeurd.

De CLB's spelen daarbij niet rechtstreeks een rol. Ze kunnen deelnemen aan proeftuinen, via de scholen. Het is beter te zeggen dat scholen centraal moeten staan bij zo'n proeftuin. Natuurlijk kunnen anderen ook helpen. Op 19 november 2007 was de minister te gast in Brugge bij het lokaal overlegplatform. Die mensen hebben een proeftuin ingediend, waarin het lokaal overlegplatform basis- en secundair onderwijs een heel belangrijke rol speelt. De CLB's zijn daar ook netoverschrijdend bij betrokken. Hier komt dus veel meer aan te pas dan alleen maar scholen. Het is echter belangrijk te vertrekken van de schoolrealiteit en dingen te realiseren in de schoolloopbaan van leerlingen. Daarover gaat het bij deze proeftuinen.

Op de vraag hoe de minister de verhouding ziet tussen de VDAB en de CLB-sector met betrekking

tot de studiekeuzebegeleiding, antwoordt hij dat de VDAB de CLB's niet zal vervangen. De VDAB kan gewoon zorgen voor betere en meer informatie en kan natuurlijk ook ondersteunend optreden om bepaalde activiteiten beter te organiseren. De CLB's moeten opnieuw wat dichterbij de leerlingen komen als het gaat over studiekeuzebegeleiding. De minister pleit niet voor een terugkeer naar het oude model, waarbij men met een glazen bol de toekomst trachtte te voorspellen. Dat lukt niet zo goed. De CLB's moeten echter wel voldoende dicht bij de leerlingen staan bij die begeleiding. De VDAB kan aanzienlijk helpen door informatie te geven over beroepsprofielen, en over perspectieven die er al dan niet zijn bij bepaalde beroepen. Er zal een taskforce worden opgericht tussen de VDAB en de CLB-sector. De minister wil de gewenste samenwerking tussen de VDAB en de CLB's, goed verankeren in de CLB's, met in elk CLB een ankerfiguur die daarvoor zorgt. Hij durft momenteel niet vooruit te lopen op de vraag hoe dat er concreet zal uitzien.

Wat het imagoprobleem van het technisch onderwijs betreft, heeft de minister altijd een beetje terughoudend gereageerd op suggesties om grote imagocampagnes te doen omdat hij vindt dat men eerst de realiteit moet veranderen. Daar wordt momenteel aan gewerkt. Op drie jaar tijd zal de Vlaamse overheid 31 miljoen euro geïnvesteerd hebben in de basisuitrusting van tso en bso. De sensibilisering waarvan sprake in de beleidsbrief, is een sensibilisering in de breedte.

De studiekeuze mag niet beperkt worden tot beroepsgerichte studiekeuze. Er zijn heel veel keuzemomenten die een doorstroom zijn naar iets anders, maar nog niet naar een beroep. De minister vindt het wel zinvol dat men ook in het basisonderwijs de wereld van de beroepen leert kennen, ook weer met ondersteuning van de VDAB.

Veel van wat de minister wil ondernemen rond studiekeuzebegeleiding, is trouwens informatief van aard. Een van de vaststellingen is dat leerkrachten – zelfs in hun eigen omgeving – niet goed op de hoogte zijn van het aanbod in het secundair onderwijs. De minister wil dus informeren. Het is niet de bedoeling een kind van tien te zeggen dat het nu moet weten wat het later wil worden.

In antwoord op de opmerking van mevrouw Demeulenaere, stelt de minister dat in 2008 geen geld meer is opzijgezet voor premies voor bepaalde oplei-

dingen die leiden naar knelpuntberoepen. Voor het schooljaar 2007-2008 kon dat nog. Het was in beginsel een eenmalige actie, voortvloeiend uit het Werkgelegenheidsakkoord. Dat stopt dus, tenzij er plots extra middelen beschikbaar worden. Tweemaal na elkaar is gezegd dat dit telkens een eenmalige actie zou zijn die niet automatisch verworven was, dus iedereen wist dat.

De minister deelt niet de mening van mevrouw Demeulenaere dat men inzake overgangen in het onderwijs moeten streven naar ‘vrijheid, blijheid’. Keuzes moeten reële keuzes zijn en geen bokkensprongen die nergens naartoe leiden. De minister wil geen verbod opleggen maar hij vindt wel dat een toelatingsklasseraad over bepaalde keuzes inzake de overgang moet kunnen nadenken. Jonge mensen en hun ouders moeten worden geresponsabiliseerd: doen nadenken, een klassenraad daarbij betrekken en reële keuzes afwegen. Dat is essentieel.

Iets anders is de bedenking dat in het secundair onderwijs moet worden vermeden dat mensen soms een te beperkt aantal keuzes worden voorgelegd. En als die enge keuzes dan tegenvallen, beginnen ze bokkensprongen te maken. Zonder daarover al iets te beslissen, denkt de minister op dit ogenblik dat er een voldoende brede eerste graad moet zijn en dat inzake een aantal studiegebieden ook de tweede graad voldoende breed moet worden gehouden. Zo zit er in het pakket land- en tuinbouw de onderdelen dierenverzorging, tuinbouw en landbouw. Kinderen zijn aangetrokken tot dierenverzorging, maar misschien moet worden vermeden dat ze zich daarin te vroeg specialiseren. De minister vraagt of de polyvalentie niet moeten worden bewaard, zeker in de tweede graad. Dit wordt momenteel onderzocht. Er zijn brede pakketten nodig die mensen in de tweede graad nog voldoende uitwegen bieden.

Volgens de minister trekt de heer Voorhamme dit debat wat open. Destijds heeft minister Vanderpoorten het idee van de ‘drie maal vier’ op tafel gelegd. Hij vindt dit echt niet slecht. Het is wel een totaal ander schema. De vraag is of daarvoor het hele onderwijs overhoop moet worden gehaald. De idee dat men tussen tien en veertien jaar geleidelijk zijn of haar talenten zou moeten ontdekken om dan op zijn veertiende de goede keuze te maken, vindt de minister aantrekkelijk. Dat impliceert een aaneengesloten periode die het basisonderwijs en het secundair onderwijs goed overbrugt. De proefprojecten daarover lopen. Voor-

aleer een grootschalige hervorming aan te kondigen, wil de minister daar een grondig debat over voeren. Tegen het einde van de legislatuur wil hij over dit soort thema's een blauwdruk uitwerken.

De evaluatie van de lokale overlegplatformen is gemaakt, en er zijn al conclusies uit getrokken. De minister probeert ze te implementeren, en de toepassingen staan op zijn website.

– Meer en beter werkplekieren

Mevrouw *Kathleen Helsen* maakt uit de beleidsbrief op dat de minister een sterk accent wil leggen op het werkplekieren. De CD&V-fractie vindt dat positief. Ze vindt het belangrijk om de bedrijfswereld aan te zetten tot het organiseren van vorming voor de stagebegeleiders in de bedrijven zelf.

Verder zal het experiment van het modulaire systeem in tso, bso en de vierde graad voor het laatste jaar starten. De minister zegt heel duidelijk dat voor het deeltijds onderwijs de keuze voor het modulaire systeem gemaakt is. Welke conclusies trekt hij voor het voltijds onderwijs tso, bso en vierde graad? Wordt het modulaire systeem toegepast of niet?

Mevrouw Helsen vindt het goed dat er een aanzet gegeven wordt voor de stages voor leerkrachten. Is het niet belangrijk om dit structureel in te bouwen in de opdracht van een leerkracht? Een kleine groep leerkrachten volgt een beperkte stage in de bedrijfswereld. De ervaringen zijn zeer positief, zeker bij de leerkrachten die praktijkvakken geven. Maar bedrijfsstages zijn belangrijk voor alle leerkrachten, want veel leerkrachten kennen de bedrijfscultuur niet. Het is echter niet gemakkelijk om deze leerkrachten op school te vervangen. Daarom stelt zij voor om die stage gewoon onder te brengen bij de opdracht van een leerkracht.

De minister wil ook een eindwerk invoeren in het aso. Dat kan interessant zijn, maar moet de overheid dat opleggen? Hoe ziet hij dan de functie van zo'n eindwerk dat de band met de beroepswereld moet leggen voor leerlingen van het aso die zich eigenlijk voorbereiden op voortgezette studies?

In de beleidsbrief heeft de minister het over RTC's als bruggenbouwers, stagebemiddelaars, opleidingscoördinatoren en sectorconsulenten. Wat is de verhouding tussen die functies?

Welke ideeën uit de gedachtewisseling over deeltijds leren en werken (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1443/1*) wil de minister integreren in de conceptnota, wil mevrouw Helsen weten.

Wanneer komt de aangekondigde conceptnota afstandsleren er?

De heer *Hans Schoofs* vraagt inzake het modulaire onderwijssysteem en de lopende experimenten op dat vlak bijzondere aandacht voor het buitengewoon beroepssecundair onderwijs waarvoor experimenten lopen waarvan de proefperiode is verlengd. Voor die doelgroep is het modulaire onderwijssysteem zeer goed. Hij weet dat dit ter discussie staat, maar deze groep heeft er behoefte aan. Zij hebben een behoefte aan succeservaringen op de leervloer. Het is belangrijk dat leerlingen met beperktere capaciteiten hun leerproces maximaal kunnen voortzetten.

Mevrouw *Stern Demeulenaere* vraagt hoe de minister de bedrijfsstages voor leerkrachten zal realiseren? De leerkrachten zijn daar niet altijd voor te vinden. Hoe zal de minister hen stimuleren en de afwezigheden opvangen?

Wat het voltijds engagement voor deeltijds lerende jongeren betreft, schuift de minister weer een taak door naar de CLB's. Kunnen die mensen dat allemaal opvangen?

De minister heeft het over de overlegplatforms. Is het niet nuttig om ook op een hoger niveau een verzameling te maken van alle initiatieven en opmerkingen uit die overlegplatforms, zodat anderen de nuttige ervaringen er kunnen uithalen, vraagt mevrouw Demeulenaere.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, vindt het verbeteren van de aansluiting tussen het onderwijs en het bedrijfsleven heel belangrijk. Zij heeft vroeger al meermaals op de noodzaak van stages gewezen. Het is belangrijk dat leerlingen stage lopen, maar het is ook belangrijk dat leerkrachten stage lopen. Zelfs de directies moeten weten hoe het er in het bedrijfsleven aan toe gaat. Uit recente contacten met betrokken actoren moet de spreker evenwel afleiden dat leerlingen uit het deeltijds onderwijs om allerlei redenen nauwelijks op stageplaatsen terechtkomen. Dit is een belangrijk knelpunt. Goede begeleiding van deze leerlingen is noodzakelijk.

Binnen het bedrijfsleven zelf leeft de vraag naar een soort opleiding voor de begeleiders die stagiairs uit

het onderwijs moeten begeleiden. Het bestaan van deze vraag toont aan dat deze vraag groot is. Een aantal experimenten, onder meer in Limburg en in Eeklo, hebben al goede resultaten opgeleverd. Voor praktijkleerkrachten rijst nog een ander probleem. Indien zij een stage lopen, kunnen ze moeilijk worden vervangen. De scholen vinden moeilijk vervangers voor die leerkrachten. Mevrouw Van Kerrebroeck stelt voor om binnen enkele weken of maanden een gedachtewisseling over de stageproblematiek organiseren.

– antwoord van de minister

In antwoord op de opmerking van mevrouw Demeulenaere dat de minister zo veel nieuwe taken formuleert voor de CLB's dat die het toch wel heel moeilijk zullen krijgen antwoordt de minister dat zij een beetje overdrijft. Er mag ook wel eens iets gevraagd worden vindt de minister. Hij vraagt welke vreselijke nieuwe onvoorziene taken worden opgelegd aan de CLB-sector? Ze moeten hun werk doen, en goed. Er zijn nieuwe uitdagingen in de samenleving. De minister wil de CLB's via de VDAB ondersteunen. De minister ergert zich eraan dat telkens als de samenleving vindt dat er misschien een nieuwe benadering of klemtoon nodig is, of een nieuwe uitdaging, men stelt dat men al te veel werk heeft en dat dit alleen kan als er veel meer mensen komen. De minister zal de CLB's vragen om snel een nieuw CLB-profiel tot stand te brengen. Hij wil daar geen eindeloos uitstel meer. Er moet duidelijkheid bestaan over wat kan verwacht worden van de CLB-sector. Als de enige reactie is dat er meer mankracht moet komen, dan zal er weinig vooruitgang worden geboekt. Als de VDAB ter hulp wordt geroepen voor wat de CLB's moeten doen, dan is dat om er nog betere CLB's van te maken. Eigenlijk zouden ze dat in dank moeten aanvaarden. Een aantal dingen die op de agenda staan, zoals dat nieuwe CLB-profiel, wil de minister zeker niet op de lange baan schuiven. Hij hoort geluiden in die zin, maar daar zal geen sprake van zijn.

De dames Van Kerrebroeck en Helsen hadden het over de stages. Op 21 november 2007 was er sprake van een heel belangrijk ogenblik in de ontwikkeling van het beleid, met het formeel ondertekenen van de samenwerking met betrekking tot de competentieagenda. Daardoor verklaren de Vlaamse profit- en non-profitwerkgevers, de vakbonden, de onderwijsverantwoordelijken en de overheid dat ze het samen eens zijn over het belang van die competentieagenda en wat daarin staat over stages. Om te beginnen is er een kwantitatieve doelstelling, maar er is ook een

kwaliteitsaspect. De minister hoeft de leden van de commissie daar niet van te overtuigen. Er moeten 25.000 stages voor leerlingen zijn. Dat moeten goede stages zijn. De minister denkt wel dat het bedrijfsleven steeds beter beseft dat een stage er niet op neerkomt dat ze leerlingen wat klussen laten doen, waarbij ze ervan uitgaan dat die leerlingen vanzelf bijleren. Dat is trouwens nog gebleken tijdens het overleg voor de ondertekening. Een stage moet een deel zijn van een leerproces. Er moet een wisselwerking zijn met een leerproces.

Anderzijds groeit in het onderwijs steeds meer het besef dat voor sommige processen de stages voldoende lang en ook aaneengesloten moeten zijn. Dat is niet altijd gemakkelijk te organiseren door scholen. Dat er ook moet worden nagedacht over de kwaliteit van de stages, lijkt de minister stilaan verworven. Er zal trouwens ook worden gewerkt aan een kwaliteit charter voor stages. Dat is een van de praktische afspraken in de competentieagenda. Dat charter zal een van de eerste lakmoesproeven zijn waaruit moet blijken dat de agenda die op 21 november 2007 zo plechtig werd getekend, niet gewoon een mooi stuk papier is. Dat charter moet iets opleveren, het moet iets betekenen. Dat vergt inspanningen van scholen en het bedrijfsleven. Ze moeten naar elkaar toegroeien in een visie op wat een goede stage is.

Leerlingen uit het deeltijds onderwijs stromen inderdaad niet zo gemakkelijk in bij de klassieke stages, beaamt de minister. Dat heeft ook te maken met hun profiel. Dat is niet zo eenvoudig. Er wordt een arsenaal maatregelen opgebouwd met betrekking tot die leerlingen. Dat gaat van persoonlijke ontwikkelingstrajecten, over voortrajecten en brugprojecten, tot werkervaring, waaronder ook stageplaatsen. Dat arsenaal moet toelaten voor de leerlingen een zinvol voltijds engagement te vinden. Helaas wordt vaak vastgesteld dat de typische leerling uit het deeltijds beroepsonderwijs niet zomaar met open armen ontvangen wordt in een klassieke stageplaats voor een leerling van het voltijds onderwijs. Er spelen andere achtergronden en problemen. Dat wil niet zeggen dat de Vlaamse overheid de bedrijven geen inspanningen moet vragen om iets te doen voor leerlingen uit het deeltijds onderwijs. Ook de centra voor deeltijds onderwijs moeten veel creativiteit aan de dag leggen om het juiste traject uit te tekenen voor die leerlingen.

Vandaag kan de minister in alle eerlijkheid steeds minder zeggen dat de bedrijven geen openingen maken voor het deeltijds onderwijs. Die worden

gemaakt. Volgens de nieuwe sectorconvenant 'social profits' zijn er bijvoorbeeld 300 werkervaringsplaatsen voor het deeltijds onderwijs. De bal ligt nu in het kamp van het deeltijds onderwijs. Toch is het niet altijd eenvoudig om de plaatsen in te vullen.

Over stages voor leerkrachten moet heel creatief worden nagedacht. Misschien moet zelfs vertrokken worden van wat een stage voor een leerkracht eigenlijk is. Het eenvoudige model waarbij een leerkracht twee weken de school verlaat om in een bedrijf te functioneren klopt niet met de werking van scholen. Het is inderdaad ook niet gemakkelijk om een vervanger te vinden. In de competentieagenda staat het fameuze bod van het bedrijfsleven: 30.000 stageplaatsen voor leerkrachten per periode van vijf jaar. Vandaag gaat het over tientallen, zelfs geen honderden. Het getal van 30.000 zal nooit worden gehaald als wordt gerequireerd volgens dat eenvoudige model.

De minister heeft een werkgroep opgericht om hierover na te denken. Om toe te laten dat leerkrachten effectief in de loop van hun carrière werkervaring opdoen buiten de school, zullen heel originele formules moeten worden voorgesteld. De minister is bereid nog verder ondersteuning te bieden. Eventueel moeten nog eens budgettaire middelen worden aangesproken. Er is in de scholen ook meer flexibiliteit en organisatorische creativiteit nodig. Hier een doorbraak realiseren is opnieuw een test voor de zinvolheid van de competentieagenda.

Mevrouw Helsen stelt als doel dat de stage voor een leerkracht sowieso in het pakket zal zitten. Volgens de minister moet dit inderdaad ooit het einddoel zijn. Wil men een goede school zijn, dan moeten de leerkrachten ook buiten de school in een professionele activiteit ondergedompeld worden. Dat geldt zeker voor bepaalde richtingen.

De minister vindt het model van de geïntegreerde proef, zoals gekend in het technische en het beroepsonderwijs, een mooi model. Hij ziet a priori geen reden waarom dit niet in het aso kan. Het is een voorbeeld 'par excellence' van ondernemend onderwijs, maar de overheid kan dat eigenlijk niet opleggen. De minister vindt dat de evaluatie best aan de verantwoordelijkheid van het onderwijs wordt overgelaten. De overheid moet dat niet opleggen, maar het zou wel mooi zijn als dergelijke proeven ook in het aso een onderdeel van de evaluatie worden.

Voor de RTC's is in de tekst de rol van bruggebouwers goed omschreven. De RTC's hebben vier

doelstellingen. De eerste twee, toegankelijke technologie voor scholen en leerlingen en leerkrachten technisch bijscholen, lopen vrij behoorlijk. Het is niet voldoende, maar de scholen weten hoe ze het moeten aanpakken. De derde doelstelling is alles wat te maken heeft met de stage. De vierde is prospectie naar innovatieve vormen van samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven en die op het veld produceren.

Voor de laatste twee doelstellingen is er nog werk aan de winkel. De idee van de bruggenbouwers of stagebemiddelaars is dat ze de derde en vierde doelstelling behartigen. Ze mogen natuurlijk niet in de weg lopen van de sectorconsulent, die vertrekt vanuit de sector. Er moet een verwevenheid komen. Op het regionale vlak kan men vanuit RTC's scholen aanspreken op hun creativiteit en daadkracht qua stages en tevens kansen openen voor die scholen. De verantwoordelijkheid ligt dus anders dan die van de sectorconsulent.

Mevrouw Helsen blijft vragen naar het modulaire onderwijs. De minister heeft er nog geen definitief antwoord op. In het voltijds onderwijs heeft hij de knoop nog niet doorgehakt. Hij moet dat dringend doen, maar het is niet gemakkelijk. De minister ziet de voordelen en het enthousiasme in scholen die modulair werken, maar er zijn ook nadelen. Het is een grote financiële investering. Om het goed te doen, moeten er ook grote scholen zijn. Om leerlingen modules te laten herbeginnen en te laten overstappen van de ene naar de andere, moeten er voldoende leerlingen zijn, zo niet is het een pseudomodularisering.

Mijnheer Schoofs sprak over het buso. De heer *Hans Schoofs* verwijst naar de gemeente Mol waar een modulair project loopt.

De *minister* heeft geen weet van dit project modularisering en is niet van plan om daarin een experiment te lanceren. (Het kabinet van de minister deelt na de afronding van de begrotingsbespreking mee dat er in het buso drie scholen zijn die deelnemen aan het modulair experiment.)

– Ondernemend onderwijs waarmaken

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt of de minister de resultaten heeft gekregen van de studie van de Koning Boudewijnstichting (KBS) over 'ondernemend onderwijs'? Welke beleidsinitiatieven wil hij in dat verband nemen?

Mevrouw *Anissa Temsamani* las onlangs dat de ondernemingszin van de Vlaamse studenten zeer laag is in vergelijking met andere landen. De KBS heeft een studie gepubliceerd. Welke initiatieven zal de minister nemen? Ondertussen worden tal van initiatieven genomen, zowel door de bedrijfswereld als door het onderwijs. Heeft de minister al laten onderzoeken hoe het komt dat de studenten en leerlingen relatief weinig geïnteresseerd zijn in het ondernemerschap?

Mevrouw Temsamani heeft vernomen dat de minister van plan is om samen met de minister van Economie brugprojecten Onderwijs-Economie op te starten. Kan hij daar iets meer uitleg over geven?

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt dat hij ook in de kranten heeft gelezen dat de Vlaamse studenten te weinig ondernemen. De mensen die dat 'onderzoek' gepresenteerd hebben, hebben zelf gezegd dat het geen bijzonder wetenschappelijke waarde had. Het was geen grondig onderzoek.

Als men zegt dat er meer studenten zouden moeten zijn die een onderneming oprichten, dan is de minister het daar niet mee eens. Hij vindt het geen indicator van goed onderwijs. In Nederland studeert men veel langer en heeft men veel meer bijbaantjes. Daar is het dan logisch dat men ook ondernemingen opricht. Maar de minister blijft liefst bij een model waar studeren een voltijdse bezigheid is en waar men intensief mee bezig is. Men heeft dan eigenlijk geen tijd om veel bij te verdienen. In Vlaanderen richt 2 percent van de studenten een onderneming op terwijl dat in het buitenland 3,2 percent is. Dat heeft dus iets te maken met de wijze waarop het Vlaamse hoger onderwijs georganiseerd is. Persoonlijk houdt de minister het liever zo omdat hij het geen slecht model vindt.

Dat zogenaamde onderzoek overtuigde de minister niet erg, maar wat het signaleert, is wel juist. Er is inderdaad te weinig ondernemingszin. Wat daaraan moet worden gedaan, is zeer verschillend al naargelang het domein waarin men bezig is. Een managementopleiding moet veel meer aandacht geven aan ondernemingszin dan een opleiding vertaler-tolk. De minister zou voorzichtig zijn om algemene recepten te geven. Hij denkt dat de vraag naar ondernemingszin een vraag is die op de eerste plaats moet worden

aangepakt vanuit het beleid in het leerplichtonderwijs omdat hij daar meer greep op heeft.

De minister is blij dat mevrouw Poleyn verwezen heeft naar de studie van de Koning Boudewijnstichting. Hij vindt het een goede studie. Ze maakt een onderscheid tussen ondernemingszin in de ruime betekenis, waar men met het hele onderwijs aan werkt, en ondernemerschap in een meer beperkte betekenis, in de zin van mensen voorbereiden op het starten van een zaak. De studie formuleert op die manier ook goed de uitdaging voor het onderwijs. De studie brengt ook goed in kaart wat er gebeurt, wat op zich een belangrijke stimulans is. De studie maakt ook duidelijk dat ondernemingszin in de ruime betekenis heel erg verwant is met algemene houdingen die belangrijk zijn in de samenleving: creativiteit, verantwoordelijkheidsgevoel, ploeggeest ontwikkelen, nauwgezetheid, respect voor elkaar. Er is een tijd geweest dat onderwijzers geen ‘hebzucht’ wilden aanleren aan de kinderen. Daarover gaat het niet, maar wel over verantwoordelijkheidszin en zin voor initiatief.

Ook in het hoger onderwijs gebeurt er al van alles. De minister verwijst naar de jongeren van Groep T in Leuven die met een wagen met fotovoltatische cellen tweede werden in Australië. Dat is ondernemingszin. Er zijn talloze andere voorbeelden in het hoger onderwijs.

Ook in het leerplichtonderwijs gebeurt er van alles en het beleid daar is erop gericht om dingen te stroomlijnen. Er werd een website ontwikkeld, www.competento.be, die een overzicht biedt van de vele initiatieven, instrumenten, ondersteuningsvormen die er al zijn voor scholen en leerkrachten die rond ondernemerscompetenties willen werken. Voortaan zal jaarlijks de ondernemersklassenweek worden georganiseerd. Er zijn de brugprojecten Onderwijs-Economie, waar de minister tracht om met heel concrete projecten bruggen te slaan tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. Op het terrein is een veelheid aan initiatieven rond leerondernemingen. De minister wil ook verwijzen naar wat het gemeenschapsonderwijs doet met UNIZO (Unie van Zelfstandige Ondernemers). Het is een heel mooie convenant. Nu probeert de minister vooral initiatieven te nemen waardoor de mensen door de bomen het bos nog zien.

De minister heeft het onderwijs opgeroepen om de idee ‘ondernemingszin’, waarvoor eigenlijk al voldoende aanknopingspunten te vinden zijn in onze

vakoverschrijdende eindtermen, echt te gaan vertalen in de leerplannen. De minister denkt dat dat nog aan de orde is. Hij gelooft wel dat het beleid op de goede weg is. In vergelijking met vier jaar geleden is de sfeer op dat vlak aan het veranderen. Scholen en bedrijven beginnen te begrijpen dat ze elkaar kunnen helpen. Er komen echte bondgenootschappen.

– Versterken van EVC

Mevrouw *Stern Demeulenaere* herhaalt haar vroegere vraag over de Erkenning van Verworven Competenties (EVC) voor korte onderwijs- en opleidingstrajecten. Zij vraagt of de minister er kan op toezien dat die certificaten onderling inwisselbaar zijn. Daar mag geen enkele twijfel over bestaan.

– Versterken van de sectorale invalshoek

De heer *Robert Voorhamme* wenst iets te zeggen over het versterken van de sectorale invalshoek en het ruime gamma aan mogelijkheden dat in Vlaanderen is gecreëerd via het overleg met werkgevers en werknemers. Hij pleit ervoor om de onderwijspartners hier in de nabije toekomst substantiëler bij te betrekken. Bij de sociale partners is er alvast een hele mentale evolutie geweest. Daar leven allerlei nieuwe ideeën. Bepaalde personen in de onderwijswereld hebben zich in deeltijds onderwijs gespecialiseerd en gaan al voortdurend met bedrijven om. De grote meerderheid van de onderwijsverstrekkers is onvoldoende op de hoogte om door het bos de bomen nog te zien. Bij de sociale partners is alvast veel veranderd. Er is nood aan een bewustmakingscampagne om de onderwijsverstrekkers op de nieuwe mogelijkheden te wijzen. Er moet in elk geval worden vermeden dat dit plaatje te zeer vanuit een welbepaalde hoek wordt ingekleurd.

– replieken in verband met het uitvoeren van de tien prioriteiten van de Competentieagenda

Mevrouw *Sabine Poleyn* is heel blij dat het concept ‘ondernemerszin’ duidelijker is. Het gaat over kennis over hoe men een onderneming start maar ook over methodieken.

De minister stelt volgens haar dat er meer via de leerplannen moet worden gewerkt. Mevrouw Poleyn deelt zijn mening, maar haar ervaring met het aso leert haar dat die leerplannen recent al zijn gewijzigd. De methodiek is sterk veranderd: er wordt veel meer met groepswerken en projecten gewerkt, dikwijls rond

verschillende vakken samen. Die aanpak moet ook elders ingang vinden. Waar dat nog niet het geval zou zijn, zou de spreker dat stimuleren. De overheid kan ondersteuning bieden voor leerkrachten die daar niet zo open voor staan. Daarom heeft zij de link gelegd met de stages.

Mevrouw Poleyn is tevreden dat de minister met een wit blad wil beginnen. Een stage is een heel klassieke manier om kennis te maken met het bedrijfsleven. Er zijn nog honderden andere manieren om de methodieken van bedrijven te leren en om die kennis daarna over te brengen bij de leerlingen. Dat is niet direct de taak van de overheid, maar vooral van de onderwijsnetten en begeleiders. Misschien kan de minister nog een stimulerende rol spelen.

De heer *Dirk De Cock* stelt vast dat de minister grote budgetten uittrekt voor de naschoolse vorming. Heel wat instanties voelen zich geroepen om nascholing te geven. Voor schooldirecties is het niet altijd even duidelijk welke spelers kwaliteit leveren en welke niet. Kan de minister daar iets aan doen? De spreker heeft al klachten ontvangen van mensen die een nascholing hebben gevolgd die na afloop ondermaats bleek te zijn.

Mevrouw *An Michiels* zegt dat de minister vindt dat de keuze breed genoeg moet zijn, zodat de leerlingen niet zeer vroeg een nauw parcours moeten doorlopen. Ze pleit ervoor het uitstel van de studiekeuze niet te veel te veralgemenen. Niet alle leerlingen hebben daar baat bij. Er moet ook voor gezorgd worden dat ze de finaliteit halen. Als ze voor een bepaalde richting kiezen, moet die dezelfde inhoud hebben als nu het geval is.

– *antwoord van de minister op de replieken*

De *minister* antwoordt dat hij toch wil benadrukken dat hij absoluut niet dogmatisch wil redeneren over een brede of smalle keuze. Voor bepaalde opleidingen en componenten van het Vlaamse onderwijs moet die voldoende breed zijn. Mevrouw *Michiels* heeft volgens hem echter gelijk dat men jongeren tijd kan doen verliezen of men ze een diploma kan geven waarbij ze toch onvoldoende diepgang hebben ontwikkeld.

De minister geeft het voorbeeld van de richting land- en tuinbouw. Natuurlijk hebben kinderen van tien of twaalf jaar al een voorkeur. Ze moeten echter

weten dat de opleiding voldoende breed moet zijn. Er moeten ook voor worden gezorgd dat ze na de derde graad een van de onderdelen voldoende onder de knie hebben.

Een ander punt is de nascholing. Er worden middelen gegeven aan de onderwijsnetten. Die zaak wordt ook inhoudelijk gestuurd. De minister denkt dat er ook criteria worden ingebouwd over de wijze waarop ze een keuze moeten maken en wie ze kunnen kiezen.

De *voorzitter* corrigeert dat de vraag van de heer *De Cock* niet specifiek ging over de netgebonden nascholing, maar over het brede gamma van alle mogelijke nascholingen, die vaak heel duur zijn.

De *minister* zegt dat hij daar niet echt een antwoord op heeft.

De heer *Dirk De Cock* verduidelijkt dat bepaalde leerkrachten echt op zoek gaan naar nascholing en een voorstel doen aan de directie. Die is echter ook niet volledig op de hoogte.

De heer *Jeroen Backs* antwoordt namens de minister dat wat het volwassenenonderwijs betreft, hij daar duidelijk op kan antwoorden. De diensten voor pedagogische begeleiding zorgen voor een nascholingsaanbod. Ze detecteren ook de behoefte aan nascholing bij de leerkrachten. Het volwassenenonderwijs zal een samenwerkingsovereenkomst afsluiten met die diensten over de concrete invulling van die opdracht. Die zullen ook voor een deel afdwingbaar worden gemaakt in functie van de financiering.

Wat wel interessant en vaak onderbenut is, is de link tussen de centra voor volwassenenonderwijs en de leerplichtscholen, die vaak samen in één gebouw zitten en één inrichtende macht hebben. Voor ICT doen heel wat scholen een beroep op de bestaande centra om nascholingsbehoeften in te vullen.

Mevrouw *Sabine Poleyn* zegt dat zij niet pleit voor een aansturing via de overheid.

De *voorzitter* zegt dat zij het zo niet heeft begrepen.

Mevrouw *Sabine Poleyn* stelt dat daar spijtig genoeg een markt voor is. Daar valt weinig aan te doen. Er kan echter van de overheid niet worden verwacht dat ze een volledig zicht heeft op het aanbod.

2.1.2. Samenwerking tussen diverse actoren stimuleren

Mevrouw *Laurence Libert* leest in de beleidsbrief dat de minister een onderzoek aankondigt naar manieren om laaggeletterden te stimuleren om meer vorming te volgen. Hij wil tevens onderzoeken waarom laaggeletterden op dit ogenblik niet veel vorming volgen. Hoe wil de minister een dergelijk onderzoek verrichten? Laaggeletterden komen vaak niet voor hun probleem uit en zijn vaak moeilijk te traceren. Aangezien dit fenomeen nog in alle bevolkingslagen kan worden aangetroffen, is het niet eenvoudig te achterhalen wie precies laaggeletterd is.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het hier gaat om een belangrijke vraag over een pijnpunt in het algemene politieke beleid: hoe detecteer je laaggeletterdheid? Onlangs las hij de resultaten van een studie over dit onderwerp. Volgens de auteurs ervan is het heel moeilijk om dat te detecteren want het hangt af van de context waarin men functioneert: laaggeletterdheid in een werksituatie is niet hetzelfde als laaggeletterdheid in de omgang met de media.

Hij pleit ervoor om een zo eenduidig mogelijke definitie van laaggeletterdheid te gebruiken en voor de toepassing ervan een screeningsinstrument te ontwikkelen. Hij zal een onderzoek laten uitvoeren dat moet toestaan dergelijk screeningsinstrument voor werksituaties te ontwikkelen. De VDAB heeft een instrumentje ontwikkeld: de Quickscan. Dat werkt niet heel bevredigend. De minister zou willen nagaan of er voor de VDAB een beter screeningsinstrument kan worden ontwikkeld. Dat is nodig om de doelgroep zichtbaar te maken en te kunnen helpen.

2.2. Een nieuw financieringssysteem voor het onderwijs

De heer *Robert Voorhamme* wijst er voorafgaand op dat er werk wordt gemaakt van decreetgeving over de financiering van het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs. Er zal dus nog gelegenheid zijn om daar dieper op in te gaan.

De *voorzitter* stelt voor om er bij de bespreking rekening mee te houden dat de materie bij de bespreking van de ontwerpen van decreet ook nog aan bod komt.

2.2.1. Financiering basis- en secundair onderwijs

- Een nieuw financieringssysteem voor het basis- en secundair onderwijs

De heer *Jef Tavernier* wil het onderscheid maken tussen het financieringssysteem voor basis- en secundair onderwijs. Hij heeft er geen problemen mee dat de minister de financiering deels afhankelijk wilt maken van een aantal leerlingenkenmerken, maar dan stellen zich wel twee problemen. Ten eerste moet het sop de kool waard zijn. Er moet met andere woorden een voldoende onderscheidend vermogen zijn. Ten tweede moet er een kosten-batenanalyse gemaakt worden. Voor leerlingenkenmerken zijn goede indicatoren nodig en een systeem om die gegevens te verzamelen. Dat mag niet al te veel werk vragen, maar uiteraard mag de minister meer inspanningen vragen naargelang de verschillen in financiering. De heer Tavernier weet niet wat de verschillen bij de financiering van de scholen zullen zijn, maar de basisscholen mogen in elk geval geen bijkomende administratieve lasten opgelegd krijgen.

De vraag is natuurlijk ook hoe correct die leerlingenkenmerken zijn. Dat heeft te maken met het financieringssysteem, maar ook met de school- en studietoelagen. Een van de elementen – en de minister weet dat dit een zwak punt is – is het belastbare inkomen volgens de heer Tavernier. Enerzijds is er de fiscale fraude, waar men zich uiteraard nooit mag bij neerleggen, anderzijds is er de zogenaamde fiscale optimalisatie. Bij die fiscale optimalisatie komt het persoonlijk belastbare inkomen onder een bepaalde grens, terwijl men via allerlei andere kanalen toch een groot vermogen opbouwt. Als het criterium dan het inkomen van de ouders is, is er echt wel een probleem. Dit wordt overigens ook gesignaleerd door accountants en fiscale adviseurs. Dat is een ernstig probleem, al heeft het in feite niets met fraude te maken. De heer Tavernier weet niet hoe dit kan worden opgelost. Men heeft het aspect van de kadastrale inkomens ingevoerd. Dat is een goede zaak, maar het lost slechts een deel van de problemen op.

Wat de leerlingenkenmerken en de vervroegde enquête van september betreft, hebben verschillende scholen aan de heer Tavernier gemeld dat er problemen zijn met de manier waarop die enquête wordt ingevuld. Veel ouders blijken ze in te vullen zoals ze denken dat het hun het best uitkomt. Ze vullen bijvoorbeeld in dat ze thuis Nederlands spreken, omdat

ze denken dat dat beter overkomt of omdat ze zo gemakkelijker toelages denken te krijgen. Het omgekeerde gebeurt ook. De juistheid van die lijsten valt dus te relativeren.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraag of de minister een voorlopige stand van zaken in verband met de financiering van het leerplichtonderwijs kan geven? Op welke manier wil de minister het Vlaams Parlement hier in de loop van de komende weken bij betrekken? Bestaat de mogelijkheid hier al een gedachtewisseling over te houden?

Mevrouw *An Michiels* leest in de beleidsbrief het volgende: “In nauw overleg met wetenschappers koos ik voor vier kenmerken”. Is het mogelijk al enige uitleg over die vier kenmerken te geven of moet er gewacht worden op het ontwerp van decreet?

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt dat hij een zeer scherp onderscheid heeft gemaakt tussen de werkingsmiddelen van de scholen en de omkadering van de scholen. Wat de omkadering betreft, is er nog eens een GOK-cyclus van drie jaar. Pas dan wil de minister komen tot een integratie van de GOK-omkadering in het reguliere omkaderingssysteem en tot een – misschien gewijzigde en naar hij hoopt betere – benadering van omkadering, op basis van gelijkekansenoverwegingen. De minister sluit niet uit dat in de nieuwe GOK-cyclus kleine dingen wijzigen. Een voorbeeld is de data waarop men zich baseert. Met die grote enquête die werd afgenomen werden veel betere data verzameld. De architectuur van de GOK-cyclus blijft. Pas als de derde cyclus achter de rug is, zal een nieuw omkaderingssysteem tot stand worden gebracht.

Los daarvan is de minister nu aan het discussiëren over de werkingsbudgetten. Hij hoopt daarover een goed akkoord te bereiken, om te beginnen met de onderwijssector zelf. Er moet immers een draagvlak voor zijn. Het nieuwe financieringssysteem voor de werkingsbudgetten moet immers ook een signaal zijn dat het beleid gelijke kansen voor alle kinderen in het onderwijs ernstig neemt. Dat is echt verbonden met het beleid dat hij wil voeren en gevoerd wil zien in scholen. Het gaat dus over veel meer dan het op een andere manier uitdelen van wat meer geld. Natuurlijk moet ook de lat gelijk worden gelegd: dat is een fundamenteel uitgangspunt. Daarom moet er een draagvlak zijn: de minister denkt dat dat niet kan worden geforceerd tegen de overtuiging van scholen,

inrichtende machten, koepels en het gemeenschaps-onderwijs in. Er moet een consensus over ontstaan. Daar werkt hij momenteel aan.

De minister gaat ervan uit dat de vier fundamentele kenmerken kunnen geïdentificeerd worden. Ze hebben allemaal te maken hebben met de afstand tussen het thuismilieu van een leerling en het doorsneemmilieu waaruit scholen rekruteren. Dat heeft dan te maken met eventuele financiële bestaansonzekerheid, met de opleiding van de ouders en met de taal die thuis wordt gesproken. Het heeft volgens hem ook te maken met de buurt waaruit een kind komt. Die vier kenmerken zijn statistisch gesproken goede voorspellers van de mate waarin een school barrières moet overwinnen op de weg naar schoolsucces. Het zijn kenmerken die identificeerbaar zijn. De minister gaat ervan uit dat dit de architectuur van het nieuwe model toch in grote mate bepaalt.

De heer *Tavernier* uitte de kritische vraag of dat geen fraudegevoelige indicatoren zijn indien gegevens voor dit soort indicatoren opgevraagd worden door middel van enquêtes bij ouders? Er zal een poging worden gedaan om minstens een deel van die indicatoren niet door middel van enquêtes te krijgen, maar wel via de administratieve databanken waarover de overheid beschikt. De buurt waar een kind woont en de gemiddelde schoolachterstand van leerlingen die wonen in een bepaalde buurt zijn gegevens die administratief kunnen worden verzameld. Dat is betrouwbaar. Dat geldt ook voor het inkomen van ouders en de vraag of ze recht hebben op een schooltoelage. Natuurlijk moeten ouders dan die aanvraag indienen.

In de huidige stand van zaken moet wel door enquêtes worden gepeild naar anderstaligheid en de opleiding van de moeder. Dat gebeurt al een aantal jaren voor de GOK-cycli. Dat is weliswaar omkadering. Daar wordt volledig gesteund op enquêtes, en dat niet voor twee indicatoren, maar voor vier. Er worden dus stappen vooruit gezet vanuit de zorg om een robuuster systeem te hebben, dat wat minder gebaseerd is op enquêtes en meer op administratieve gegevens. De minister denkt niet dat het kan zonder enquêtes. Wel zal worden getest of de resultaten daarvan een beetje consistent zijn, of ze elkaar niet tegenspreken, of er geen merkwaardige vaststellingen zijn. Slechts voor twee van de vier indicatoren die de minister voor ogen heeft, zal met enquêtes worden gewerkt. Dat is een groot pluspunt. Er is bovendien de massieve enquête bij 1.100.000 leerlingen. Die databank is van ongelooflijk grote waarde. Die moet toelaten te onderzoeken

ken of de beschikbare gegevens consistent zijn. Daar wordt aan gewerkt. In een verdere fase kunnen daar parlementaire vragen over worden gesteld.

Er moet, door die grootschalige inzameling, kunnen worden bewezen dat de gegevens consistent zijn. De minister geeft een voorbeeld. Met betrekking tot taal wordt heel wat gevraagd. Dat is een hele matrix: moeder, vader, broers, zussen, vrienden, Nederlands, Frans, andere talen. Doordat een hele matrix wordt gevraagd, kan worden getest of mensen daar met de pet naar hebben gegooid. Doordat naar de opleiding werd gevraagd en men bovendien beschikt over andere data, zoals de schooltoelage en de buurt, kan worden getest of het verkregen patroon, goed spoort. Als die gegevens op grote schaal worden verzameld, kan de betrouwbaarheid veel beter worden beoordeeld dan nu. Nu gebeurt dit school per school voor de GOK-uren. De minister is dus vrij optimistisch over de mogelijkheid om dat te beoordelen.

De minister weerlegt niet de argumenten over het punt van de fraudegevoeligheid van de inkomensaangifte die wordt gebruikt voor schooltoelages. Het is echter onbegonnen werk om een sociaal onderwijsbeleid te voeren als telkens voor de voeten wordt geworpen dat inkomensstatistieken beter niet worden gebruikt, omdat ze fraudegevoelig zijn. Schooltoelagegerechtigd zijn, is zo omschreven dat zeer veel oneigenlijk gebruik eruit kan worden gefilterd. Zo is er de KI-test (kadastraal inkomen). Die is streng en werkt vrij adequaat. Hij zorgt ervoor dat mensen met een zeer klein inkomen, maar veel bezittingen er worden uitgefilterd. Dat is oneigenlijk gebruik. Als fraude een argument moet zijn om niet inkomensselectief te werken, kan er niets gebeuren. Fraude zal nooit volledig verdwijnen. Er is natuurlijk nog veel meer mogelijk. Dat is een federale kwestie.

De heer Tavernier stelde volgens de minister zeer terecht dat het sop de kool waard moet zijn. Er werd geen enquête gehouden bij 1.100.000 ouders om vervolgens een paar eurocent te verdelen. De minister wil forse budgetten inzetten. Dat is een deel van het debat. Hij nodigt de heer Tavernier uit om te oordelen of het sop van de resultaten van het overleg de kool waard is. In het basisonderwijs is de nieuwe financiering gekoppeld aan kostenbeheersing. Het stelsel van de maximumfactuur gaat in als die nieuwe financiering er is. Als de minister een consensus bereikt met de onderwijsverantwoordelijken over de financiering, betekent dat dat ze de maximumfacturen willen waarmaken.

– Kostenbeheersing basisonderwijs

Mevrouw *Stern Demeulenaere* wenst de minister een suggestie te doen. Met betrekking tot de kostenloosheid wordt er verwezen naar een website. De spreker stelt voor dat de minister daar wat meer ruchtbaarheid aan geeft. Heel wat ouders zitten met vragen. Mochten zij op de hoogte zijn van het bestaan van die site, zouden al heel wat problemen opgelost kunnen worden. Een affichecampagne of een spotje zou bijvoorbeeld al veel verschil kunnen maken.

De heer *Jef Tavernier* meldt dat bepaalde scholen in het gemeenschapsonderwijs hem nog iets hebben signaleerd. Aangezien het niet om gekleurde middelen gaat, is de bijkomende financiering voor het kosteloos maken van het basisonderwijs niet steeds tot bij de betrokken scholen geraakt. Andere scholen hebben dit bedrag pas in oktober 2007 ontvangen. Aangezien de bestellingen reeds in mei of in juni 2007 waren geplaatst, hebben die schoolbesturen de ouders van hun leerlingen in september 2007 moeten meedelen dat het oude systeem nog werd aangehouden en dat de verwachte bijkomende middelen in de loop van het jaar zouden worden gebruikt om andere zaken goedkoper te maken. Dat is blijkbaar de realiteit op bepaalde plaatsen.

– antwoord van de minister

De minister vindt de uitspraken van de heer Tavernier enigszins verbazingwekkend. Bepaalde mensen zullen altijd zeggen dat ze het geld te laat hebben ontvangen en dat ze daardoor hun beleid niet tijdig konden aanpassen. Deze maatregel is evenwel lang op voorhand aangekondigd. Bovendien hielden vele basisscholen zich reeds lang aan het zeven jaar oude decreet. In de meeste gemeenten is de begroting in oktober of november 2007 aangepast. De meeste gemeentescholen gingen ervan uit dat ze dit geld zouden ontvangen. Hetzelfde geldt voor het gemeenschapsonderwijs.

Communicatie over een onderwerp als kosteloosheid is niet eenvoudig. Het concept werd aan de hand van welbepaalde materialen en middelen gedefinieerd. Dit concept is niet op andere zaken van toepassing. Er werd een onderscheid gemaakt tussen kosteloosheid en kostenbeheersing aan de hand van een maximumfactuur. De maximumfactuur bestaat pas vanaf 1 september 2008.

Aangezien het hier niet om een eenvoudig verhaal gaat, wil de minister gerust bijkomend campagne

voeren. De spot over de kosteloosheid is door de Vlaamse Audiovisuele Regie (VAR) tot een van de drie meest attractieve spots van de voorbije periode uitgeroepen. Aangezien het effect van een spot tijdelijk is, moet misschien nog een andere campagne worden gevoerd.

De scholen kunnen worden gevoed met goede ideeën en praktijkvoorbeelden met betrekking tot kosteloosheid. De scholen zullen immers nieuwe vragen krijgen. De mensen krijgen de vraag om zorgzaam met het collectief bezit om te gaan. Deze belangrijke waarde wordt nu scherper geformuleerd. Dat zijn uitdagingen voor de scholen. De minister vindt dat scholen moeten worden gestimuleerd om ter zake een creatief beleid te ontwikkelen. Zo ver staat het beleid nog niet, maar dat staat op de agenda van de minister. De goede suggestie van mevrouw Demeulenaere om nog eens een campagne op te zetten, zal hij in overweging nemen.

– Kostenbeheersing secundair onderwijs

Mevrouw *An Michiels* kan zich vinden in het voornemen van de minister om de scholen verder te sensibiliseren. De scholen moeten kostenbewust met de schoolfacturen omgaan. Zij stelt zich vragen bij het voornemen om dit binnen de lokale overlegplatformen (LOP) uit te werken. Niet alle LOP's werken optimaal. Een kostenbewust schoolbeleid kan niet onmiddellijk worden uitgewerkt. Kunnen de LOP's dit aan? Hoe zit het met scholen die niet onder een LOP vallen? Vallen die uit de boot of wordt dit op een of andere manier opgevangen?

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt dat in het secundair onderwijs de kostenbeheersing anders in elkaar zit dan in het basisonderwijs. In het secundair onderwijs is het niet gemakkelijk om met maximumfacturen te werken. Daar moeten de scholen worden gesensibiliseerd via convenanten om hun kostprijs in de hand te houden.

Waar geen LOP is, zijn er wel andere actoren die scholen kunnen sensibiliseren over kostenbeheersing. Er wordt systematisch gecommuniceerd met gemeentebesturen, OCMW's en de VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten) over het kostenbeheersingsbeleid. Dat moet groeien.

– School- en studietoelagen

De heer *Jef Tavernier* denkt dat inzake de schooltoelage het sop de kool niet waard is. Het lijkt hem beter om naar een algemene verbetering te gaan van de toelages voor de basisscholen. Er is een verbetering gekomen voor het secundair onderwijs, maar niet voor het hoger onderwijs. De minister argumenteert dat hij dat via het nieuwe financieringssysteem doet, maar dat lijkt de spreker een onnodige omweg. Hij wil nog wel eens zien hoe de minder kapitaalkrachtige studenten daar zullen kunnen van genieten. Daar had echt wel een verbetering moeten gebeuren. Er is een duidelijk verschil tussen de kosten in secundair onderwijs en die in het hoger onderwijs.

2.2.2. Financiering van het hoger onderwijs

De heer *Jef Tavernier* leest in de beleidsbrief en maakt uit de toelichting van de minister op dat de financiering van het hoger onderwijs vanaf 1 januari 2008 in werking treedt. Wat is nu de precieze timing? Er is zelfs sprake van een grote studentenbetoging, omdat men ervan uitgaat dat dit momenteel wordt besproken in het Vlaams Parlement.

Het is een goede zaak dat de toelagen voor studentenvoorzieningen opgetrokken worden, zeker voor het hoger onderwijs

– antwoord van de minister

De *minister* wenst de heer Tavernier gerust te stellen. De minister zal ervoor zorgen dat de hogescholen en universiteiten tegen 1 januari 2008 in het nieuwe systeem belanden. In 2008 zal met vaste bedragen worden gewerkt. Het model zal pas in een latere fase echt beginnen te draaien. De minister gaat ervan uit dat die tussenstap op ordentelijke wijze zal worden gezet. De minister wacht momenteel (noot: dit is 21 november) op het advies van de Raad van State over het voorontwerp van decreet. Het advies was tegen 14 november 2008 beloofd. Het wordt eerstdaags verwacht.

Het budget voor 2008 is een acuut issue. Er moet verder aan het model worden gewerkt. De hogescholen en de universiteiten moeten in 2008 de hen toegewezen bedragen ontvangen. Indien het Vlaams

Parlement het ontwerp van decreet niet tijdig kan behandelen, zal de minister een andere oplossing zoeken. Er zal voldoende tijd worden genomen om het model grondig te bespreken. De minister is er alvast van overtuigd dat het om een goed model gaat. Wat de timing betreft, kunnen de hogescholen gerust zijn.

2.2.3. *Financiering van het volwassenonderwijs*

De heer *Jef Tavernier* verwijst naar zijn ondertussen voldoende bekende kritiek op de verhoging van de inschrijvingsgelden.

– *slotbedenking van de minister bij het nieuw financieringssysteem voor onderwijs*

De minister stelt dat als er een nieuwe financiering is voor het volwassenenonderwijs, voor het hoger onderwijs en voor de werkingsmiddelen van de scholen in het leerplichtonderwijs, het beleid iets heel fundamenteels heeft gedaan in deze legislatuur. Er werd orde gebracht in vaak ondoorzichtige financieringsystemen, die debet waren aan talloze compromissen uit het verleden en die daardoor niet meer ontwaarbaar waren. Er werd rechtvaardigheid gebracht tussen onderwijsnetten, tussen hogescholen onderling, tussen universiteiten onderling. De minister hoopt dat die drie fundamentele decreten in deze legislatuur tot stand zullen komen. Dat is de eerste proef van de tienkamp.

2.3. *Beleidsvoerend vermogen van scholen versterken*

Mevrouw *An Michiels* vindt het zeer goed dat er een voornemen geformuleerd wordt om de schoolsecretariaten bijkomend op te leiden, maar het blijft een pijnpunt dat in veel lagere scholen nog altijd geen voltijdse secretaresse mogelijk is. Daardoor moet de directeur een deel van het administratieve werk op zich nemen. Dat gaat ten nadele van andere zaken. Kan er werk worden gemaakt van de omkadering van alle directeurs?

De heer *Jef Tavernier* vindt dat de administratieve ondersteuning basisonderwijs een pijnpunt blijft. Hoe meer vragenlijsten worden meegegeven aan leerlingen aan het begin van het schooljaar, hoe slechter die resultaten ingevuld worden. Er is immers geen tijd

om te analyseren. Het departement moet daar ook oog voor hebben. Het moet de secretariaten ondersteunen en hen voldoende bijscholing geven.

De heer *Dirk De Cock* vindt het heel goed dat er opleiding en nascholing is voor directeurs, vooral voor het dko. Sommige directeurs van het dko zijn echte kunstenaars, maar administratief niet echt opgeleid. Daarom vindt hij het jammer dat de directeurs ‘het recht hebben om’ en de opleiding ‘kunnen’ volgen. Hij zou het liever iets dwingender zien. Het is nodig dat directeurs van aanpakken weten. Sommige directeurs weten onvoldoende hoe ze moeten omgaan met hun personeel. Hij geeft een voorbeeld: een directeur uit het dko gaf een personeelslid gewoon een ontslagtelefoon, punt uit. Natuurlijk werden alle registers opengetrokken om dit ontslag aan te vechten. Dat ontslag was volledig terecht maar er waren procedurefouten gemaakt. Die man vond dat hij gelijk had. Anderen moesten dan maar de ‘collateral damage’ wegwerken. Een voorwaarde moet dan ook zijn dat die mensen competent zijn.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de heer *Tavernier* en mevrouw *Michiels* de vraag van het veld vertolken om ook administratieve omkadering te krijgen voor de directeurs basisonderwijs. De minister zegt dat hij die vraag kent en onderschat niet de verantwoordelijkheid die directeurs in het basisonderwijs hebben. Mensen zitten dikwijls in een situatie waarbij ze een beetje manusje-van-alles moeten zijn. Er werd gevolg gegeven aan de allereerste prioriteit van het veld, namelijk een betere verloning. De middelen zijn daar in belangrijke mate aan besteed. Doordat daar prioriteit aan werd gegeven, naast de maatregel inzake scholengemeenschappen basisonderwijs, kunnen geen andere maatregelen worden genomen. De minister weet dat dat mensen wat teleurstelt, maar hij heeft gevolgd wat directies van het basisonderwijs zelf prioritair vonden, namelijk meer verloning.

De minister vindt dat de heer *De Cock* behartigenswaardige dingen zegt over directies in het dko. Hij heeft daar geen pasklaar antwoord op want de professionaliteit van mensen maak je niet bij decreet of besluit. Deze artistiek aangelegde mensen krijgen ondertussen meer mogelijkheden om een administratief kader rond zich te krijgen dankzij middelen die in de cao ter beschikking zijn gesteld.

2.3.1. Groei naar echte scholengemeenschappen

De heer *Hans Schoofs* stelt dat veel maatregelen die al aan de gang waren in de scholengemeenschappen worden uitgebreid. Er kunnen bepaalde noden worden gelenigd, er zijn goede aanzetten gegeven. Ook voor de zorgcoördinatie wordt een bijkomende inspanning geleverd. Maar er is ook behoefte aan leidinggevende verantwoordelijken in die scholengemeenschappen. De middelen die worden vrijgemaakt voor de coördinerende directeurs van het basisonderwijs zijn onvoldoende. Daar is een inspanning welkom. Een vacature voor een deeltijdse directeur is wellicht moeilijk in te vullen. Dat functioneert niet. De werklast van de directies wordt verlicht tegen 2009. Is dat het schooljaar 2008-2009? Kan de minister dat verduidelijken?

Mevrouw *An Michiels* stelt dat de minister extra middelen uittrekt voor zorgcoördinatie. Dit komt gedeeltelijk tegemoet aan de vraag van veel scholen naar de uitbouw van zorg. In de begroting heeft de spreker gezien dat er een groeipad is van 4,5 miljoen in 2008 naar 21 miljoen in 2011. Dat is opmerkelijk. Ze blijft bezorgd om het feit dat de middelen worden toegekend op het niveau van de scholengemeenschap. Zijn er garanties? Kan op termijn elke school over een zorgleerkracht beschikken? Nu zijn er scholen die uit hun lestijden uren halen, om toch maar een zorgleerkracht te kunnen aanstellen. Mevrouw Michiels heeft er geen zicht op of de middelen zullen volstaan. Gaat de groei trouwens volstaan in het licht van de extra uitdagingen die leerzorg meebrengt in het gewone onderwijs? Of zal de uitbouw van leerzorg uiteindelijk leiden tot extra middelen?

– antwoord van de minister

De minister antwoordt dat de coördinerend directeur iemand is waarvoor men de middelen moet halen uit de punten die de school heeft. In het basisonderwijs gaat het over de puntenenveloppe voor de scholengemeenschappen. Als men daar iemand voor wil kunnen vrijstellen, moet men voldoende punten hebben. Die puntenenveloppe werd verhoogd in 2005 en heeft het mogelijk gemaakt dat er coördinerende directeurs komen die niet belast zijn met een andere directeursfunctie. Voor het basisonderwijs heeft de minister daar toch al maatregelen voor genomen. Wat betreft het secundair onderwijs heeft de minister in het kader van de uitrol van cao VIII belangrijke maatregelen genomen om het beleidskader van secundaire scholen te versterken.

De minister stelt dat mevrouw Michiels zich zorgen maakt over de vraag of de punten voor zorg die in een fors groeipad extra zullen worden gegeven aan het basisonderwijs via de scholengemeenschappen, wel ten goede zullen komen aan de mensen die in de klassen staan. De minister meent van wel. Het is logisch dat de scholengemeenschappen worden geresponsabiliseerd, want zij kennen de realiteit van de scholen die bij hen zijn aangesloten en kunnen oordelen hoe dit het best wordt ingezet. De ene school heeft meer zorgbehoeften dan de andere. De minister kan dat niet vanuit Brussel monitoren. Er mag een verantwoordelijkheid liggen op een mesoniveau als de scholengemeenschap. De geest van de beslissing, en dat is als zodanig geacteerd in de cao-bespreking, is dat dat wel degelijk ten goede moet komen aan het veld. De minister wil geen waterhoofden creëren in scholengemeenschappen.

Volstaat die inspanning om leerzorg te implementeren? Dat weet de minister niet. Dat werd nooit gezegd. Er is nooit een band gemaakt. De cao stelt dat men meer wil doen voor zorg in de scholen, en dat gebeurt fors. De impact van leerzorg op de behoefte aan omkadering in scholen en scholengemeenschappen hangt af van hoe leerzorg precies wordt uitgetekend. De minister heeft de vakbonden, de inrichtende machten en anderen uitgenodigd om in werkgroepen te zitten. De vraag is wat de precieze weerslag is van de beleidsvisie op die zorgniveaus. Hoe zal het attesteringsbeleid zich ontwikkelen? Wat kan worden gedaan inzake competentieontwikkeling van de doorsnee leerkracht? Op al die vragen moet een helderder en meer precies antwoord komen. Dan kan gelijktijdig worden ingeschat of er nog meer zorgkader nodig is in gewone scholen en hoe dat vorm moet krijgen. De minister wil daar niet op vooruitlopen. Er moet meer tijd zijn om het globale debat over leerzorg in overleg te vertalen naar meer precieze standpunten, indicatoren en inzichten. Dan is geweten wat extra nodig is om een evenwicht te vinden tussen de beschikbare middelen en de behoeften die wordt gecreëerd.

2.3.2. Meer autonomie voor gemeenschapsinstellingen in het hoger onderwijs

Mevrouw *Marie-Rose Morel* wil weten of er oplossingen in de maak zijn voor de Hogere Zeevaartschool. Het nieuwe statuut zou normaal op 1 januari 2008 ingaan, maar dat was niet haalbaar. Er moet een overeenkomst worden gesloten met de Franse

Gemeenschap en mevrouw Morel vreest daarvoor. Ook uit maritieme hoek hoort ze dezelfde vrees. De Raad van State was vrij flexibel toen het nieuwe decreet werd ingevoerd, maar de overeenkomst is intussen nog steeds geen feit. Het lid wil weten in hoeverre dit juridische problemen kan veroorzaken, want het engagement om het decreet goed te keuren was gekoppeld aan de ingangsdatum van 1 januari 2008.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de Hogere Zeevaartschool haar statuut krijgt per 1 januari 2009. Het dossier is ingediend bij de Inspectie van financiën en dat is gunstig geadviseerd. Het komt nog op de Vlaamse Regering op zeer korte termijn. De overeenkomst met de Franse Gemeenschap is een discussiepunt, maar de minister stelt dat er toch een voorstel tot overeenkomst zal worden voorgelegd. Daarover wordt overleg gepleegd met zijn Franstalige collega.

2.3.3. Participatie

Mevrouw *Sabine Poleyn* vindt het goed dat het Participatiedecreet (decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad) ten gronde wordt geëvalueerd. Het is belangrijk na te gaan of de beoogde doelstellingen worden bereikt. Wanneer verwacht de minister die resultaten? Gebeurt dat nog tijdens deze legislatuur?

Mevrouw *Stern Demeulenaere* stelt dat wat de participatie van de ouders betreft, de minister de diversiteit wil garanderen. Zij vindt dat een heel moeilijke taak. Het is haar ervaring dat die participatie van de ouders nogal eenzijdig wordt ingevuld. Doorgaans zijn het de ouders die echt geïnteresseerd zijn in het onderwijs, die ook deelnemen. Daardoor valt een hele groep mensen die niet echt betrokken zijn bij de opleiding en de groei van hun kinderen, ertussenuit. Zij heeft het dan over een aparte sociale laag. Ook zij zouden betrokken moeten worden bij die participatie.

Verder leest de spreker dat de minister het leerlingenstatuut wil invoeren. Mevrouw *Demeulenaere* vraagt zich af of en hoe de minister de leerlingenparticipatie afdwingbaar zal maken.

De heer *Jef Tavernier* wijst, wat het leerlingenstatuut betreft, op een van de elementen die in het jaarver-

slag 2006-2007 van het Kinderrechtencommissariaat zijn vermeld, namelijk de schorsing van leerlingen. Het gaat over tijdelijke schorsingen van leerlingen die in feite een definitieve uitsluiting inhouden omdat er geen termijn op staat. Dat probleem moet worden uitgeklaard.

Het Participatiedecreet zal worden geëvalueerd. Het pijnpunt blijft wel het steunpunt participatie. Misschien zet de minister dat voor 2008 op poten. De heer *Tavernier* dringt daar in elk geval op aan.

Mevrouw *Anissa Tamsamani* vindt dat participatie van alle actoren belangrijk is in het onderwijs. Ouders van kinderen uit kansarme gezinnen zijn veel minder betrokken bij het schoolse gebeuren. Vaak vormt de afstand een obstakel om contacten te leggen. Zij wil graag van de minister vernemen of er in dat verband verdere voorstellen worden gedaan om het partnerschap tussen de scholen en die groepen en de ouders te versterken. Wordt er gedacht aan een veralgemeende invoering van een engagementsverklaring van de ouders met betrekking tot hun betrokkenheid ten aanzien van de scholen?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat er een thematische doorlichting is door de inspectie, die zich heeft afgevraagd of het Participatiedecreet wordt nageleefd. Dat is gebeurd. De idee van een participatiebarometer is ruimer dan dat. Het gaat over de vraag of er een participatief klimaat is, of leerlingen, leerkrachten of ouders zich daarin herkennen, of ze inspraak hebben en waarover, en hoe dit zich ontwikkelt. De participatiebarometer is geen eenvoudig verhaal. Er wordt onderhandeld met een enquêtebureau om een grondige bevraging te doen. Er moet opgelet worden dat het geen bevraging wordt waarbij gekende standpunten gewoon worden herhaald. Bedoeling is om de realiteit van de participatie te kennen. Dat zal ten vroegste eind 2008 zijn.

Mevrouw *Tamsamani* heeft daar volgens de minister terecht een ander facet van belicht. Er moet betrokkenheid worden gecreëerd door mensen de mogelijkheid te geven om hun stem te laten horen en te participeren, maar betrokkenheid moet ook worden gevraagd. Dat is absoluut juist. De minister denkt na over de idee van een engagementsverklaring in Brussel. Daar zijn nog geen beslissingen over genomen, maar het is een zeer belangrijk punt. Aan het steunpunt GOK werd de opdracht gegeven om een project

uit te werken om met name anderstalige ouders van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs meer en beter te betrekken bij de school van hun kinderen en zo bij de opdracht om de Nederlandse taalvaardigheid te verhogen.

De vraag van mevrouw Demeulenaere over de afdwingbaarheid hangt daar een beetje mee samen. Eigenlijk is leerlingenparticipatie afdwingbaar. Het Participatiedecreet bevat daar formele bepalingen over. Er moet een schoolraad zijn en daarin moeten leerlingen vertegenwoordigd zijn via de leerlingenraad. De vraag is of er daartoe een goed klimaat heerst. Dat is niet zo gemakkelijk afdwingbaar en precies dat wordt verder onderzocht.

Het leerlingenstatuut is ter sprake gebracht door de heer Tavernier in verband met de toename van de uitsluitingen. Het is niet gemakkelijk te analyseren hoe dat komt. Dat kan te maken hebben met een betere registratie maar het kan ook om een tendens gaan. Waarschijnlijk is het een combinatie van de twee. Een verklarende factor kan het GOK-inschrijvingsbeleid zijn. Dat leidt via verschillende mechanismen tot meer uitsluiting omdat scholen zich daarmee beschermen. Door een leerling uit te sluiten, weten ze dat die zeker niet meer terugkomt. Vroeger zouden ze misschien druk hebben uitgeoefend en met zachte hand dat resultaat hebben bekomen. Zo zijn er nog andere mechanismen in het GOK-decreet. Omwille van het GOK-decreet aanvaarden ze leerlingen die ze eigenlijk liever niet hebben en die ze dan met een uitsluiting terug uit de school krijgen. Dat zijn allemaal redenen om goed na te denken over het toenemend aantal uitsluitingen. Er moet ook goed nagedacht worden in het overleg in de LOP's daarover. Wanneer het thema leerlingenstatuut in zijn volledigheid op de tafel wordt gelegd, moet worden nagegaan of er op het vlak van uitsluitingen toch geen waarborgen moeten worden ingebouwd. De minister kan nog geen harde conclusies formuleren, maar de heer Tavernier heeft volgens de minister zeker een punt.

2.3.4. Planlast verminderen

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt vast dat het lang is geleden dat de planlast aan bod is gekomen. Er werd een werkgroep opgericht om dat probleem te bestuderen. Komt die werkgroep nog samen? Wat zijn de resultaten?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de planlast geen eenvoudig onderwerp is. Er werd inderdaad een werkgroep

opgestart. Maar het is erg moeilijk om het met een groep mensen op een objectieveerbare basis eens te geraken over wat nu planlast is, laat staan overtollige planlast.

2.3.5. Verantwoording en verstrekken van beleidsrelevante informatie

De heer *Hans Schoofs* zegt dat de afgelopen jaren een aantal peilingen werden gedaan in het basisonderwijs. Hij herinnert zich de peiling Nederlands, en de minister plant de peiling Frans. Kan er ook gepeild worden naar de kennis van het Frans en de relatie tot het aangeboden pakket Frans? In het basisonderwijs is nog wat diversiteit inzake het aanbod. Is er een relatie tussen het bereikte resultaat van de peiling en het aanbod?

Met de peilingen van het schooljaar 2006-2007 werden uitgebreide vragenlijsten van de universitaire instellingen meegestuurd, die meer zicht gaven op de achtergrond en omgeving van de school. De spreker neemt aan dat zulke vragen kunnen worden opgenomen in de bevraging, zodat kan worden nagegaan of het inrichten van Frans in het basisonderwijs vruchten afwerpt.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt wat de resultaten zijn van het peilingsonderzoek? In de beleidsbrief geeft de minister weer welke overeenkomst hij met de universiteit heeft afgesloten om de verschillende peilingsonderzoeken te doen gedurende vijf jaar. Wanneer moeten de onderzoeken worden vernieuwd? Hoe lang dienen de resultaten van peilingsonderzoeken?

– *antwoord van de minister*

De *minister* vindt dat de heer Schoofs een zeer interessante suggestie heeft gedaan die meegenomen wordt naar het departement. De minister weet niet of het haalbaar is, maar als men een peiling Frans doet, zou men kunnen proberen te peilen in welke mate de leerlingen in kwestie reeds voor het vijfde leerjaar een aanbod hadden. De vraag is of dat betrouwbaar in kaart kan worden gebracht.

Mevrouw Helsen had een vraag over de vervaldatum van het resultaat van peilingen. Peilingen hebben natuurlijk een vervaldatum. Een school of onderwijsbestel kan een tijdje voort met de resultaten van een peiling en het beleid daarop afstemmen, maar op een bepaald ogenblik doet men beter een nieuwe peiling. De beleidskalender gaat er ook van uit dat men peilingen moet herhalen.

Wanneer een peiling aan zijn vervaldatum komt en men eigenlijk moet herbeginnen, hangt eigenlijk af van het veranderingsritme dat men wenst in het onderwijs. Dat is niet eindeloos opdrijfbaar. Te snel dingen willen veranderen en te veel willen peilen naar hoe goed men het doet, leidt ook tot averechtse effecten. Men moet een haalbaar veranderingsritme hebben, want peilingen moeten leiden tot beleid.

Het hangt ook af van de haalbaarheid, met name in het secundair onderwijs. Men moet een voldoende grote groep scholen en scholieren hebben, maar men kan geen eindeloos aantal scholen gebruiken om de steekproef te organiseren. Uiteindelijk gaat men telkens dezelfde scholen contacteren, en dat is een hoop werk voor die scholen. Als men representativiteit wil, maar de scholen niet telkens opnieuw wil lastigvallen, dempt dat ook het ritme waaraan peilingen kunnen worden herhaald.

Het hangt eigenlijk ook af van het resultaat. Stel dat men vaststelt dat men niet zo goed bezig is als men zou wensen. De minister denkt dat de peiling over informatieverwerving en -verwerking ons moet doen zeggen dat we toch niet zo goed bezig zijn op een aantal van deze eindtermen. Misschien waren ze te hoog gegrepen of was de aanpak in de scholen niet goed. Als men daar stevige conclusies uit trekt en de conclusie is dat niet de eindtermen moeten veranderen, maar de aanpak, moet men binnen enige tijd een nieuwe peiling doen.

Er werden al herhalingen gedaan. Lezen in het basis-onderwijs is herhaald. Vijf jaar als tussenliggend interval is een absoluut minimum.

De minister wil ook parallelle proeven ontwikkelen. Er wordt niet aan scholen gezegd dat ze maar één keer een parallelle proef mogen gebruiken. Scholen kunnen voor zichzelf een sterker ritme ontwikkelen, maar dat is dan de eigen keuze.

2.3.6. Scholen in hun kwaliteit ondersteunen

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt of de minister eerst een discussienota wil maken vooraleer de parlementsleden een ontwerp krijgen van het nieuwe decreet betreffende kwaliteit in het onderwijs? Of wil hij onmiddellijk een ontwerp van decreet voorbereiden?

Ze leest in de beleidsbrief dat de minister de effectieve doorlichtingsverslagen openbaar wil maken.

Tijdens de bespreking in het Vlaams Parlement stelde de minister nochtans dat hij naar een geschikte vorm zou zoeken. De spreker had toen begrepen dat het een vertaling zou worden naar een ander soort document. Klopt het dat ze nu toch in de effectieve vorm openbaar worden gemaakt?

Mevrouw *An Michiels* leest dat de doorlichtingsverslagen op internet worden geplaatst, voor iedereen raadpleegbaar. Ze is gaan kijken: er staan er al een aantal op. De minister kondigt aan dat hij de inspectie de opdracht heeft gegeven om extra aandacht te besteden aan taalgebruik en opbouw. Maar voor de verslagen die er nu op staan, moet men toch goed thuis zijn in het onderwijsjargon om juiste conclusies te kunnen trekken.

Een doorlichtingsverslag op internet gaat door de scholen als een marketinginstrument gezien worden. Door te stellen dat deze verslagen ouders kunnen helpen bij de schoolkeuze voor hun kinderen, geeft de minister dat impliciet toe. Scholen gaan de verslagen eerder zien als een marketing- dan als beleidsinstrument om tekorten aan te geven. Vanuit verschillende scholen rijst ook de vraag hoelang ze moeten wachten om een tekortkoming in het verslag te corrigeren. Moeten ze wachten tot het volgende officieel verslag van de doorlichting, zelfs als de tekortkoming opgelost is? Anders gaat een negatief punt zeer nadelig uitdraaien.

Mevrouw *Stern Demeulenaere* stelt dat wat welzijn op het werk betreft, de minister van plan is een eigen expertise op te bouwen en eigen mensen aan te trekken op het departement. Zij vraagt zich af of dat niet gevaarlijk is. Dat is volgens haar niet de taak van het departement Onderwijs. Andere departementen zijn bevoegd voor veiligheid en preventie. Er is misschien wel nood aan meer preventie en veiligheid in het onderwijs, maar de vraag is welke concrete stappen de minister daarvoor zal ondernemen.

De heer *Jef Tavernier* is van mening dat voor de publicatie van de doorlichtingsverslagen er een probleem rijst. Hij heeft er al eerder op gewezen dat er nog geen uitsluit is over het besluit van de Vlaamse Regering over de wijze waarop sommige bevoegdheden van de Onderwijsinspectie worden uitgeoefend. Artikel 14, §1, bepaalt heel duidelijk dat die doorlichting niet gepubliceerd mag worden, noch gedeeltelijk noch volledig. Hij vraagt de minister dit nog eens na te kijken. Het moet duidelijk zijn, want anders komen daar ooit problemen van.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat er inderdaad een decreet Kwaliteitszorg komt. Naarmate de tijd loopt, denkt de minister dat het beter is om onmiddellijk te komen met een voorstel van ontwerp van decreet en niet de tussenstap te nemen van een concept- of discussienota. Dat heeft te maken met timing.

Wat de doorlichtingsverslagen betreft: die staan op de site. De minister heeft zich tot nu toe verzet tegen de idee om een soort vertaling te maken van de doorlichtingen zodat deze toegankelijk en eenvoudig worden. Op die manier ontstaan twee soorten teksten: een doorlichtingstekst en een vertaalslag. Dat is een recept voor grote problemen. Doorlichtingen dienen ergens voor, ze hebben gevolgen. Er moet dus één tekst zijn, maar wel een toegankelijke. Aan de inspectie werd de opdracht gegeven om te zorgen voor begrijpelijke teksten, wetende dat die publiek zijn. De teksten die nu op de site staan, zijn gebaseerd op doorlichtingsverslagen die het gevolg zijn van een proces dat afgelopen is. Die kunnen achteraf niet meer worden veranderd. De minister vraagt daar begrip voor. De inspectie heeft begrepen dat ze in de toekomst meer toegankelijke teksten moet produceren. Op de site staan de verslagen van het basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het dko, het secundair onderwijs en buitengewoon secundair onderwijs. Het is goed dat doorlichtingsverslagen publiek worden gemaakt.

De minister stelt tot slot dat hij de opmerking van de heer Tavernier over artikel 14, §1, zal laten onderzoeken.

2.4. *Loopbanen van leraren*

2.4.1. *Lerarenopleiding en professionalisering*

Mevrouw *Marie-Rose Morel* leest bij het punt over het uitvoeren van het decreet op de lerarenopleiding dat het belangrijk is dat de leerkrachten kunnen omgaan met verscheidenheid in de klas. De spreker wil daarbij nog even aandacht vragen voor een punt dat in de commissie al verscheidene keren is besproken, met name dat ook kinderen met hoogbegaafdheid onder die noemer vallen en niet in de kou mogen blijven staan. Ook voor hen moet er voldoende aandacht zijn en de leerkrachten moeten er in het bijzonder op worden gewezen dat voor die kinderen een bijzondere aanpak meer dan vruchtbaar kan zijn.

Mevrouw Morel heeft ook nog een suggestie. Er staat dat de brochures voor het basis- en secundair onderwijs verdeeld zullen worden naar de Vlaamse basis- en secundaire scholen en de lerarenopleidingen. Misschien is het ook handig dat ook de kanalen waarmee men zij-instromers kan bereiken daarvan op de hoogte worden gebracht. Er kunnen misschien ook enkele zinnen in staan over informatie voor zij-instromers, zodat ze weten hoe de nieuwe beroepsprofielen en basiscompetenties er eigenlijk uitzien. Zij denk niet dat dat veel extra kost.

Over het invoeren van opleidingsbanen was de spreker een beetje verward, omdat men soms de termen LIO en opleidingsbanen door elkaar gebruikt. Zij herinnert zich dat bij de bespreking de opmerking werd gemaakt dat er weinig budget naar de mentoren zelf gaat en meer naar de coördinatoren. De minister heeft daar volgens haar toen op geantwoord dat er op kruissnelheid bijna 13 miljoen euro gespendeerd zal worden, dat naar eigen goeddunken verdeeld moet worden over de verschillende mensen die met de LIO-banen bezig zijn. Het laatste zinnetje, dat het geen meerkost inhoudt, vond mevrouw Morel een beetje raar, maar zij neemt aan dat de minister verwijst naar de besprekingen die al eerder werden gevoerd. Er werd toen ook gesteld door een lid dat tijdig zou moeten worden geëvalueerd en dat de evaluatieverplichting in de tekst van het decreet moet worden vervat. Mevrouw Morel neemt aan dat de commissie op tijd en stond daarvan op de hoogte zal worden gebracht.

De heer *Dirk De Cock* stelt dat om de vier jaar er functioneringsgesprekken zijn met de personeelsleden. Komt er een bijkomende functiebeschrijving voor mentoren? Hij denkt aan de LIO's. Wordt de functiebeschrijving van de leerkracht in kwestie gebruikt of is er een apart hoofdstuk voor de mensen die het mentorschap op zich nemen? Mensen uit de onderwijswereld vragen zich dit af. Het is wellicht nodig om te communiceren met de betrokkenen, want de komende jaren zullen er steeds meer mentoren zijn. De directies vragen zich af of een aparte functiebeschrijving nodig is.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat een specifieke evaluatie van de LIO-formule in 2009 wordt gepland. Dat staat zo in het decreet. Mensen maken zich zorgen of er een voldoende stabiel aanbod zal zijn. Dat zal worden nagegaan. De omzendbrieven zijn nu al aangepast om dat jaar na jaar goed te kunnen monitoren.

De minister zal ervoor zorgen dat de commissie voldoende gegevens heeft voor een ernstige evaluatie.

Wat de basiscompetenties voor zij-instromers betreft, moeten ze beantwoorden aan diplomavooraarden en correct worden benoemd. Als dat een leraarsdiploma is, dan moeten ze beantwoorden aan de opdracht om bepaalde basiscompetenties te realiseren. Als dat niet zo is, is er geen garantie. Veel hangt af van het beleid van de scholen voor het aantrekken van zij-instromers in functie van de flexibiliteit die ze hebben. Het is moeilijk om daar een sluitend antwoord op te geven.

De functiebeschrijving van mentoren kan worden bekeken vanuit de constructie in het decreet lerarenopleiding. Er moet een overeenkomst zijn tussen een uitzendende hogeschool en een ontvangende school. Maar dit kan ook anders worden benaderd: elke leerkracht moet kunnen functioneren op basis van een functiebeschrijving waaraan evaluaties zijn gekoppeld. Het mentorschap is geen apart ambt. Een leerkracht die enkele uren wordt vrijgesteld voor mentorschap, krijgt die formele opdracht. Dat staat dus in zijn aangepaste functiebeschrijving, en hij kan daarop worden geëvalueerd. Daarvoor worden geen modellen uitgeschreven. De onderwijsnetten werken binnenkort met overlegde modellen. Dat is logisch. In een functiebeschrijving kun je een heel gamma aan opdrachten stoppen, waaronder ook het mentoraat.

Vanuit het decreet Lerarenopleiding moet het mentorschap worden ingevuld in afspraak tussen de lerarenopleider en de stageschool. Bovendien werden expertisenetwerken opgezet en die worden ondersteund. Het inhoudelijk invullen van wat mentorschap precies betekent, is een prioritair thema dat wordt opgenomen door de nieuwe expertisenetwerken. De minister is enthousiast over dat schema, maar het zal nog worden geëvalueerd. Het kan een inhoudelijk goed verhaal worden met de dubbele invalshoek functiebeschrijving en evaluatie voor alle leerkrachten, inclusief voor dat soort opdracht, met de structuur vanuit het decreet Lerarenopleiding, met het afsprakenkader tussen hogeschool en school en met expertisenetwerken.

2.4.2. *Permanente professionalisering*

Mevrouw *Marie-Rose Morel* stelt dat voor de nascholingsbudgetten voor het deeltijds kunstonderwijs en het centrum voor leerlingenbegeleiding een afzon-

derlijke regeling wordt uitgewerkt in overleg met de vakbonden, het gemeenschapsonderwijs en de representatieve vereniging. Is er al een timing? Worden de commissieleden op de hoogte gebracht van wat er uit de bus komt? Zijn de gesprekken al bezig?

Mevrouw *Kathleen Helsen* leest in de beleidsbrief dat de overheid meer middelen zal uittrekken voor nascholing. Dat vindt zij positief. De minister selecteert in de beleidsbrief drie thema's waarrond nascholing georganiseerd kan worden. Het verwondert de spreker dat leerzorg geen thema is. Ziet de minister op dat vlak geen taak weggelegd voor de overheid en wil hij dat dan volledig aan de begeleidingsdiensten overlaten?

De heer *Jef Tavernier* sluit zich aan bij de opmerking van mevrouw Helsen. Zeker in het kader van wat wordt vooropgesteld in het decreet Leerzorg of in de bijhorende discussienota, zijn de bijscholing en expertiseopbouw heel belangrijke aandachtspunten voor de mensen die nu in het onderwijs staan. De middelen voor zorg-ondersteuning werden uitgebreid in het kader van cao VIII. Voor een aantal scholen wordt dit als een verbetering beschouwd, maar het is nog niet voldoende. In de plannen voor een nieuwe structuur is het belangrijk om dit verder te ontwikkelen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat op dit moment vanuit de aanbodgestuurde nascholing geen noodzakelijke nascholing over leerzorg wordt aangeboden. Hij heeft de klemtoon gelegd op taal en hij is tevreden over de respons daarop. Voor het einde van 2007 zal moeten worden nagedacht over de prioritaire thema's voor het volgend schooljaar. De respons is van die aard dat het beleid er nog eens kan op inzetten, maar dat is nog niet beslist. Wat de minister aanmoedigend vindt, is dat de respons van op alle niveaus komt en van alle soorten leerkrachten. De minister denkt niet dat meteen een ander groot thema in de plaats van taal zal komen maar hij benadrukt dat daarover nog niets is beslist.

De minister zegt dat aan alle onderwijsbetrokken partners in de Vlor (Vlaamse Onderwijsraad) gevraagd is om binnen de Vlor een werkgroep te vormen rond competentieontwikkeling in het kader van leerzorg. Dat is een zeer belangrijk thema. Hij wil daar niet op vooruitlopen. De vakbonden hebben nu een mooie kans om het thema competentieontwik-

keling in de Vlor uit te werken zoals zij dat zelf zien. Daar moet dan uit blijken wat de beste instrumenten zijn. Hierbij komen allerlei zaken om de hoek kijken: de banaba's (bachelor-na-bachelor), de nascholing, de uitwisseling tussen buitengewoon en gewoon onderwijs en zo meer.

De minister vertelt dat hij onlangs te gast was bij een viering van het mpi (medisch-pedagogisch instituut) en de school voor buitengewoon onderwijs Ter Bank. Die mensen willen in Leuven een expertisecentrum opbouwen rond buitengewoon onderwijs. Dat kan ondersteunend werken voor leerkrachten die in gewone scholen een expertise willen uitbouwen. De minister kan zich inbeelden dat zoiets zich ontwikkelt in de richting van vorming en nascholing.

Er beweegt nu van alles op het terrein. Het is wat prematuur om te zeggen dat van leerzorg een prioritair nascholingsthema zal worden gemaakt. De minister sluit dat niet uit, maar hij wil dat men daar eerst in de Vlor over discussieert. Daarna kan worden bekeken wat er allemaal gebeurt op het terrein.

2.4.3. Arbeidsomstandigheden en loopbaanontwikkeling

Mevrouw *Marie-Rose Morel* vraagt, zowel voor het gedeelte koopkrachtverhoging als bij korte vervangingen, opnieuw aandacht voor de zij-instromers. In het secundair onderwijs zijn korte vervangingen geen evidentie. Destijds waren er mensen die zich enkel in vervangingen specialiseerden en niets anders deden. Op termijn haakten ze af wegens statutaire problemen. Er werd in de commissie de discussie gevoerd over het overnemen van de anciënniteit voor de zij-instromers. Misschien kan dit ook een oplossing bieden voor dit probleem in het secundair onderwijs.

In cao VII werd afgesproken dat mensen die een handicap krijgen tijdens hun loopbaan, hun job met alle mogelijke middelen kunnen voortzetten. Dat valt alleen maar toe te juichen. In een geciviliseerde maatschappij moet dat zo zijn.

Ten slotte heeft zij een randbemerking. Het gaat niet om een handicap, maar in het onderwijs komt het burn-outsyndroom heel vaak voor. Dat wordt te makkelijk onderschat, weggelachen en in het psychologische hoekje geduwd. Los van de praktische aanpassingen in een school om mensen die een handicap

krijgen, hun loopbaan te laten beëindigen, moet misschien ook preventief worden bekeken hoe het aantal mensen met een burn-out, bijvoorbeeld door planlast, kan worden beperkt.

De heer *Jef Tavernier* stelt dat inzake de korte vervangingen voor het basisonderwijs alles vrij positief verloopt, maar dat voor het secundair onderwijs de toestand hier en daar problematisch is. Hij heeft nog altijd zijn bedenkingen bij het poolstelsel. Hij zou wat meer specificaties willen. Als er in het secundair onderwijs problemen zijn met de korte vervangingen, gaat hij ervan uit dat er ook problemen zijn met de lange vervangingen. Zeker voor een aantal vakken is het moeilijk om mensen te vinden. Scholen lossen de problemen wel op, maar niet altijd op de meest pedagogisch verantwoorde manier. Zijn er voor een aantal vakken problemen voor korte en voor lange vervangingen? Zijn er nog problemen met de zij-instromers, bijvoorbeeld door de beperkte anciënniteit? Oudere mensen uit het bedrijfsleven willen wellicht niet naar het onderwijs overstappen als ze te weinig anciënniteit krijgen.

Zijn er ook knelpunten voor het invullen van specifieke bekwaamheden die men aan leerlingen wil meegeven? Is daar geen gebrek aan gekwalificeerde lesgevers, wenst de heer Tavernier te weten.

– antwoord van de minister

De minister antwoordt dat hij vermoedt dat de problematiek van lange vervangingen anders is dan die van korte vervangingen. In het secundair onderwijs is het volgens de minister echt moeilijk, gegeven de arbeidsmarkt en de schoolorganisatie, om korte vervangingen in te vullen. De minister zal verder opvolgen hoe dat zich ontwikkelt. Het is te vroeg om daar iets over te zeggen. Hij heeft daar geen harde cijfers over.

2.4.4. Modernisering van het personeelsbeleid en vernieuwde rechtspositie

Mevrouw *Marie-Rose Morel* blijft bij haar standpunt inzake de evaluatie van de leerkrachten. De Vlaams Belangfractie gaat niet akkoord met de manier waarop de evaluatie gebeurt. Zij zal de evolutie de komende maanden opvolgen.

3. Het onderwijsbeleid verbreden en verdiepen

3.1. Onderwijsvernieuwing

3.1.1. Proeftuinen

De heer *Dirk De Cock* vindt het goed dat de proeftuinen bestaan en dat ze kunnen worden verlengd wanneer ze duidelijk aantonen dat ze goed werken, ook al is er nog onvoldoende resultaat geboekt. Dat wordt in verband gebracht met de competentieagenda, met name proeftuinen over studiekeuze en werkplekieren. Dat is heel belangrijk.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat in verband met onderwijsvernieuwing de proeftuinen hun laatste jaar zouden ingaan. Die proeftuinen werden al in de commissie besproken (*Parl. St. VI. Parl. 2006-07, nr. 1101/1*). Toen was duidelijk dat een aantal proeftuinen sowieso moesten worden verlengd, omdat het onmogelijk was conclusies te trekken uit de huidige resultaten. Er moeten toch getracht worden om uit zo veel mogelijk proeftuinen conclusies te trekken. Sommige proeftuinen lopen al sinds de vorige zittingsperiode. Er moet worden voorkomen dat die proeftuinen verlengd blijven worden, dat ze te lang lopen. De minister stuurt nu reeds projecten bij, zoals bij het netoverschrijdend leerlingenvervoer. Uit die projecten blijkt dat een bijsturing nodig is. Er zullen nieuwe projecten worden opgezet. Ook voor proeftuinen is het belangrijk niet te verlengen als er binnen afzienbare tijd geen conclusies kunnen worden getrokken.

De evaluatie van de proeftuinen is zinvol, in het kader van de nieuwe concepten die worden ontwikkeld in voorbereiding van nieuwe decreten. Die evaluatie moet mee in overweging worden genomen om tot goede concepten te komen.

– antwoord van de minister

De minister antwoordt dat in verband met de proeftuinen hij van plan is iedereen bij het overleg te betrekken, namelijk vakbonden en inrichtende machten.

3.1.2. Screening van studiegebieden in het secundair onderwijs

De heer *Dirk De Cock* steunt de minister in de screening van de studiegebieden in het secundair onderwijs. Dat is inderdaad een oefening die moet gebeuren.

Mevrouw *Stern Demeulenaere* leest in de beleidsbrief dat bij het oprichten van nieuwe opleidingen de minister vooral kijkt naar het advies van de Vlor. Zou men niet beter de sectoren bevragen? Het is toch tegenstrijdig dat advies wordt gevraagd aan participanten en verstrekkers van het onderwijs over het oprichten van nieuwe opleidingen.

– antwoord van de minister

De minister antwoordt dat screening van studiegebieden geen eenvoudig thema is. Het departement is daarmee bezig in de land- en tuinbouw. Bij de screeningsoefening die nu gebeurt omtrent land- en tuinbouw, participeert de Boerenbond. De sectoren zijn dus hierbij betrokken, ook via de sectorcommissies in de Vlor.

3.1.3. Voorbereiding van de hervorming van het secundair onderwijs

Mevrouw *Kathleen Helsen* leest in de beleidsbrief dat de minister met betrekking tot de hervorming van het secundair onderwijs een uitvoerig politiek overleg plant. Heeft hij al een idee hoe hij dit concreet zal doen? De heer Voorhamme heeft al voorgesteld om dit als een belangrijk werkpunt van de commissie Onderwijs op te nemen. Zij is het daar volledig mee eens. Hij heeft ook verwezen naar de proeftuinen van de drie-maal-viercyclus die momenteel lopen. Mevrouw Helsen volgt de heer Voorhamme als die stelt dat daar iets in zit. Niet alleen gaat het dan over het uitstellen van bepaalde studiekeuzes in functie van concrete beroepen en studierichtingen. De meerwaarde van die cyclus is dat ook de mogelijkheid wordt gecreëerd om een onderscheid te maken qua leermethode. Het gaat dus niet alleen over een keuze voor een richting, maar ook over een andere methode die nodig is, bijvoorbeeld vanaf het vierde leerjaar, om goed te kunnen inspelen op de eigenheid van een aantal leerlingen.

3.2. Talentontwikkeling van alle jongeren

3.2.1. Een zorgzame school voor elk kind en elke jongere

De heer *Dirk De Cock* is van mening dat met betrekking tot de kleuterparticipatie er zich mogelijks een klein probleem stelt. Het detecteren van kleuters die niet ingeschreven zijn, is in de praktijk niet zo eenvoudig. Scholen mogen door de privacywetgeving geen namenlijsten van jaargangen opvragen. De

samenwerking met Kind & Gezin kan dat grotendeels opvangen, maar een aantal kinderen wordt ook door Kind & Gezin niet gedetecteerd. Procentueel gezien bevinden kinderen van kansarmen zich minder in de kinderopvang dan kinderen uit doorsnee gezinnen. Aan de andere kant houden sommige kansrijke ouders hun kinderen heel lang uit het kleuteronderwijs weg. Zij kiezen dan voor een soort privéonderwijs. Het laat inscholen van die groep heeft niet echt iets te maken met de competitieve ontwikkeling van de kinderen, maar met een dreigend sociaal deficit. Sommige van die kinderen worden pas op vier- of vijfjarige leeftijd, of zelfs nog later, ingeschoold. Het beleid heeft – terecht – altijd gefocust op kansarmen, maar het moet ook deze groep kunnen aanspreken.

In Brussel is er dan nog sprake van een heel aparte problematiek. Het is immers niet geweten hoeveel kleuters er naar het Franstalige onderwijs gaan en dergelijke meer. Daar zijn de cijfers nog moeilijker te achterhalen dan in Vlaanderen.

Mevrouw *Anissa Temsamani* vindt het een goede zaak dat de minister het principe van de versterkte leerplicht wil invoeren. Dat is een heel goede zaak. Uiteraard moet er op verschillende terreinen worden opgetreden. Een van de zaken waar in het verleden ook al verschillende keren werd gesproken in de commissie, is de participatie van kleuters in het onderwijs. In de beleidsbrief staat dat de minister vooral in Brussel bijzondere aandacht wil besteden aan de participatie van kleuters in het Nederlandstalig onderwijs. Die aandacht moet ook in de rest van Vlaanderen aanwezig zijn. Welke concrete maatregelen zal de minister nemen om die participatie te verhogen?

Mevrouw *Katleen Martens* leest in de beleidsbrief dat de minister een impulsplan heeft opgesteld dat inwerkt op diverse aspecten. Voor de gegevensverzameling zal de minister onder andere samenwerken met Kind & Gezin. Een ander aspect is de sensibilisering. De minister plant een campagne bij het grote publiek en bij de doelgroepen waarvan de kinderen minder participeren aan het kleuteronderwijs. Wat zijn de verschillen tussen die twee campagnes? Hoe wordt de doelgroep bepaald? Met wie wordt samengewerkt om in contact te komen met die ouders?

Heeft de minister al enig zicht op de manier waarop hij ervoor zal zorgen dat leerlingen zich pas kunnen inschrijven in het lager onderwijs als ze de derde kleuterklas in een Vlaamse school hebben gevolgd? Vanaf dit jaar worden de zomerklassen uitgebreid. Helaas is die maatregel geen algemeen succes. Het zomer-

klasje kan in principe iets eerder worden opgericht dan vroeger het geval was. Op het terrein is dat niet voor elke school een voordeel, en soms is het zelfs een nadeel.

Een paar maanden geleden zei de minister dat het aan de scholen te wijten was als ze toch kozen voor grotere kleuterklassen. Volgens mevrouw Martens is dat niet zo: tegenover x aantal kleuters staan x aantal lestijden en x aantal ambten.

Ook voor de zorg-plusuren blijven nog knelpunten bestaan. Zo wordt gesteld dat er niet echt een duidelijke of concrete taakomschrijving voorhanden is. De leerkracht moet zijn of haar taak maar invullen naar godsvrucht en vermogen, zo werd de spreker gezegd. Bovendien zijn het net de kleuterleiders of -leidsters die vaststellen of een kleuter veel afwezig is. Vaak kennen ze ook beter de gezinssituatie dan de leerkrachten die met deze taak belast zijn. Als de kleuterleiders of -leidsters een probleem vaststellen, dan moeten ze contact zoeken met de zorg-plusleerkracht. Die moet dan op zijn of haar beurt overleg plegen met de ouders. Tot slot moet er teruggekoppeld worden naar de klasleerkracht. Mevrouw Martens vindt dit erg ingewikkeld.

De tweedelijnsondersteuning zal vooral bestaan uit een intensieve begeleiding voor de kleuteronderwijzer en gericht zijn op hun pedagogisch en didactisch handelen. Hoe wordt die begeleiding concreet ingevuld?

Mevrouw *Stern Demeulenaere* stelt dat de minister het schooljaar 2007-2008 heeft uitgeroepen tot het Jaar van de Kleuter. Dat is heel goed. De gemeenten hebben daarin een belangrijke taak, volgens de minister. Mevrouw Demeulenaere stelt vast dat veel gemeenten echt niet weten waar ze aan toe zijn en waaraan ze moeten beginnen. De spreker weet dat de minister van plan is om met de VVSG iets op poten te zetten, maar het schooljaar is al halverwege. Als de minister echt nog iets wil maken van het Jaar van de Kleuter, dan is het volgens mevrouw Demeulenaere hoog tijd dat hij erop aandringt dat daar werk van wordt gemaakt.

In verband met het actieplan Gelijkekansenbeleid heeft de minister het in de beleidsbrief over het project Gen-Basec. Mevrouw Demeulenaere vraagt zich af wat men daar concreet mee wil bereiken.

De diverse LOP's hebben volgens mevrouw Demeulenaere positieve initiatieven gelanceerd en positieve resultaten geboekt. Is er geen mogelijkheid

om die te centraliseren op een hoger niveau zodat er uitwisseling mogelijk is?

Mevrouw *Kathleen Helsen* leest in de beleidsbrief dat de minister werk wil maken van het versterken van de leerplicht. Ook in 2006 is dat al aan bod gekomen. De minister zei toen dat hij advies had ingewonnen bij een onderwijsjurist. De spreker had verwacht dat er in de beleidsbrief geen sprake meer zou zijn van verder onderzoek. Wat is er nog nodig qua verder onderzoek? Wanneer kunnen de juiste beslissingen worden genomen?

Voor de evaluatie van de LOP-werking verwijst de minister naar een wetenschappelijke evaluatie die wordt gemaakt. Wanneer kan dit onderzoek worden afgerond, zodat er conclusies kunnen worden getrokken?

De minister kondigt in zijn beleidsbrief aan dat hij de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen wil bekampen. Hij verwijst in dit verband onder meer naar een genderbewust personeelsbeleid. Gelet op de huidige verdeling tussen mannen en vrouwen in het onderwijskundig personeel, vraagt mevrouw Helsen zich af of de minister maatregelen ten behoeve van mannen wil nemen. Dit zou een nieuw gegeven zijn.

Mevrouw *An Michiels* vindt het in verband met de versterkte leerplicht positief dat de mogelijkheid wordt onderzocht om ouders op hun verantwoordelijkheid te wijzen. Zij hoopt dat dit onderzoek resultaten zal opleveren. Tegelijkertijd moet de nadruk op motivatie en op ondersteuning gelegd blijven. Een dergelijke verklaring mag immers geen dode letter blijven. Er moeten garanties worden ingebouwd. De betrokken ouders moeten de engagementsverklaring ook naleven.

Mevrouw *Michiels* vraagt zich af waarom dit enkel met betrekking tot de scholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt onderzocht. Ook elders is een dergelijke verklaring nodig om ouders op hun plichten te wijzen.

De heer *Jef Tavernier* heeft gezien dat de VVSG verschillende studiedagen organiseert. Een van de workshops betreft het flankerend onderwijsbeleid. Werd het departement Onderwijs daarbij betrokken?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt wat dat laatste betreft dat hij denkt dat dat het geval is. Zijn kabinet is in voortdurend overleg met de VVSG.

De minister wendt zich verder tot de heer *Tavernier* en stelt vast dat hij niet heeft gevraagd naar de ontwikkeling van het aantal lestijden in het kader van het nieuwe systeem van de zomerklasjes. De minister stelt dat de heer *Tavernier* de pers heeft gealarmeerd, maar nu de cijfers er zijn hij niet meer te horen is. Dat is jammer.

Volgens de gegevens die de minister nu heeft van de eerste instapdag in september en na de herfstvakantie is het aantal lestijden dat wordt uitgedeeld in de kleuterscholen meer dan verdrievoudigd. Het aantal scholen dat ervan geniet is verachtvoudigd. Het systeem is bovendien rechtvaardiger. Dat zal niet elke school vinden, omdat er altijd zijn die baat hadden bij een grillig systeem. Volgens de minister is men op de goede weg. De impact van de maatregel voor de instapklasjes is groot.

De minister betreurt dat hij onmiddellijk na de vraag om uitleg in de commissievergadering van 11 oktober (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C24*) uitingen in de pers zag, zonder dat hij de kans had gekregen om dit te onderzoeken of te weerleggen. De Broeders van Liefde laten volgens de minister hier een vraag stellen omdat ze vaststellen dat het systeem bij hen niet werkt. Er werd gebeld om de gegevens te vragen. De minister heeft een officiële brief geschreven. Maar de gegevens werden nog steeds niet bezorgd en de minister verwondert zich daarover.

In antwoord op de vragen van mevrouw *Martens* stelt de minister dat het in verband met de kleuterparticipatie mogelijk is om een sensibilisatiecampagne te ontwikkelen die én het grote publiek én specifieke doelgroepen aanspreekt. Hij gelooft dat een campagne kan worden ontwikkeld die zowel breed is als gericht. De verantwoordelijke van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie is dat op dit moment aan het uitwerken.

Het klopt volgens de minister dat het momenteel voor de mensen aangeworven in het kader van de zorg-pluspunten nog wat onduidelijk is wat precies hun taak is. Dat is de reden waarom een reeks van studiedagen worden georganiseerd. De eerste vindt plaats op 11 december in Leuven. Er zal dan met de betrokkenen worden gepraat over de invulling van het werk dat mensen doen die op de zorg-pluspunten aangeworven zijn en hoe dat past in de kleuterparticipatie. Er zullen ook studie- en vormingsdagen worden georganiseerd met de VVSG om de rol van gemeenten en OCMW's in de ontwikkeling van het kleuterparticipatiebeleid duidelijker te maken.

De personen die op de tweede lijn de kleuterjuffen zullen ondersteunen die veel te maken hebben met anderstalige kleuters, zijn intussen aangeworven. De pedagogische begeleidingsdiensten van de onderwijsnetten zijn bezig met de vorming van die mensen. De minister gaat ervan uit dat dit potentieel waaruit kleuterjuffen ondersteund kunnen worden, in januari beschikbaar zal zijn. De rol van zorg-plus, van de steden en gemeenten en van de tweede lijn is in ontwikkeling.

Het klopt volgens de minister dat het Jaar van de Kleuter intussen halverwege is. Maar het was ook nooit de bedoeling dat het Jaar van de Kleuter als het ware de grote celebratie zou zijn van alle successen inzake kleuterparticipatie. Het Jaar van de Kleuter dient precies om die acties op gang te brengen. Het resultaat daarvan zal wellicht pas zichtbaar zijn binnen drie of vier jaar.

Wat de problematiek van de privacywetgeving betreft, is er de vraag hoe men te weten kan komen wie de kleuters zijn die afwezig blijven. De minister overlegt samen met Vlaams minister Vanackere over hoe Kind & Gezin zou moeten optreden. Hij denkt dat er decretale initiatieven zullen moeten komen om verwarring en oneigenlijk gebruik vanuit het oogpunt privacy te vermijden. De gegevens van Kind & Gezin zouden ten nutte gemaakt moeten worden van het beleid kleuterparticipatie. Het departement Onderwijs zou moeten kunnen beschikken over de gegevens die Kind & Gezin kan verzamelen. Daarvoor is een decretale basis nodig via Onderwijsdecreet XVIII. Intussen wordt nagegaan welk soort gegevens kunnen ontsloten worden via Kind & Gezin. De vraag is of zij beschikken over de gegevens die toelaten om via gegevensontsluiting vooruitgang te boeken inzake kleuterparticipatie. Intussen blijkt dat er veel goede wil is bij Kind & Gezin om daaraan mee te werken. De minister houdt ook rekening met de suggestie van mevrouw Demeulenaere dat er heel concrete modellen van samenwerking tussen Kind & Gezin, LOP's, scholen en gemeentebesturen moeten komen.

Op de studiedag van 11 december 2007 zullen een aantal typisch denkbare lokale actiemodellen worden voorgelegd. De zaken moeten een beetje centralistisch worden bekeken in die zin dat goede resultaten op het terrein moeten worden doorgegeven aan de actoren op heel het terrein.

Wat de kleuters betreft, zal centraal een bijkomende persoon – een gewezen leerkracht – worden ingezet.

Zij wil zich met veel enthousiasme inzetten voor de kleuterparticipatie. Zij zal de lokale acties stimuleren op basis van goede praktijkvoorbeelden. De minister hoopt dat op 11 december met de zorg-pluscoördinatoren al een aantal voorbeelden kunnen worden gegeven. De partners daarbij zijn de VVSG, de OCMW's, bewegingen voor gezinnen die in armoede leven, allochtonenverenigingen en de LOP's.

De minister gaat vervolgens dieper in op het idee dat kinderen die door hun ouders worden ingeschreven in het eerste leerjaar, ook minstens voor een jaar in de kleuterklas ingeschreven moeten zijn. Dat wordt juridisch onderzocht. Daarna volgt het politiek onderzoek. In de beleidsbrief staat dat er wordt gewerkt aan dat onderzoek. De minister is er persoonlijk absoluut van overtuigd dat vanuit de Vlaamse bevoegdheden, de federale leerplichtwetgeving zijnde wat ze is, een inschrijvingsvoorwaarde kan worden gehanteerd, namelijk dat het kind eerst een jaar in een Nederlandstalige kleuterklas moet hebben gezeten. De minister is in die richting aan het concluderen. In de beleidsbrief is het voorzichtig geformuleerd. De minister moet de partners in de Vlaamse Regering daarvan overtuigen en dat omzetten in een ontwerp van decreet.

Een ander aspect is de engagementsverklaring van ouders. Mevrouw Michiels zegt volgens de minister dat het een goed idee is, maar dat het niet alleen in Brussel moet. Het is echter evidenter om dat in Brussel op tafel te leggen omdat de ouders daar kiezen; aan een keuze kan men een engagement verbinden. In de rest van Vlaanderen is de leerplicht een verplichting waarbij ouders niet te kiezen hebben, tenzij in de faciliteitengemeenten, maar de minister stelt voor daar niet aan te raken. Betrokkenheid is belangrijk, maar het is niet zo evident te zeggen dat het een keuze is waar je een engagement aan kunt verbinden. In Brussel is dat wel zo en de minister zou dat concept het liefst eerst in Brussel ontwikkelen.

Wat het genderbewust personeelsbeleid betreft, zijn er volgens de minister naar het aanvoelen van nogal wat mensen redenen om jongens of mannen aan te sporen om zich te interesseren voor het beroep van leraar. Is dit een onderdrukte minderheid? Een minderheid wel, maar tot nader order nog niet onderdrukt. Er zijn wel redenen om na te denken over het genderprofiel van leerkrachten. Daarvoor kan aandacht worden gevraagd in de lerarenopleiding. Dat is een mogelijke lijn in de projecten die de lerarenopleiders kunnen indienen met betrekking tot diversiteit.

Het beleid mag daarover spreken, ook al heeft het beleid dat niet echt in handen. Het is in handen van diegenen die het personeelsbeleid in scholen maken. Het is geen speerpunt van het beleid. De samenleving is wat ze is.

3.2.2. Een krachtig en stimulerend talenbeleid

Volgens de heer *Dirk De Cock* zit het talenbeleid op het goede spoor. In het aso vindt hij echter dat de Europese richtlijn te beperkt is. Met een aantal mensen van het Vlaams Parlement werd het parlement van de Duitstalige Gemeenschap bezocht. Een aantal mensen had Duits als moedertaal en Engels en Frans als eerste en tweede vreemde taal. Ze kennen dan geen Nederlands. Een aantal mensen had het Nederlands als moedertaal en Engels en Frans als tweede of derde taal. Dat maakt dat er geen uitwisseling mogelijk was, tenzij in die talen. Dat maakt ook dat we weinig van elkaar te weten kunnen komen in oorspronkelijke teksten. De heer *De Cock* pleit ervoor het Duits niet te vergeten. Vooral vanuit de Antwerpse regio zijn er heel wat handelscontacten met Duitsland. In 36 percent van de vacatures van het hoger onderwijs is daar de kennis van het Duits vereist. Zelf heeft de spreker nog een aantal jaren een uur technisch Duits gegeven in een technische richting. Hij wil er de aandacht op vestigen dat nog heel wat technische handleidingen in het Duits zijn opgesteld.

Mevrouw *Stern Demeulenaere* wil er nogmaals op wijzen dat, als het gaat over de eindtermen vreemde talen, erop moet worden toegezien dat die aangepast zijn aan het doel van de technische en beroepsafdelingen. Dat is heel belangrijk. Met betrekking tot het vreemdetalenonderwijs wil zij verwijzen naar het onlangs gevoerde debat met de Nederlandse Taalunie. Dat meertaligheid al heel vroeg wordt aangeboden, wordt als zeer positief ervaren. Daar moet de nodige aandacht naar gaan in de toekomst.

Mevrouw *An Michiels* leest over de vreemde talen in de beleidsbrief dat de minister voor de kso- en tso-leerlingen in de basisvorming twee vreemde talen decretaal wil opleggen, voor de bso-leerlingen maar één. Eerder sprak de minister voor het bso van zelfredzaamheidspakketten. Bedoelt de minister daarmee die ene taal? In een van zijn toespraken stelt de minister dat Vlaanderen ondubbelzinnig kiest voor het Frans als eerste vreemde taal en dat hij alleen in het bso de keuze voor Frans of Engels wil openlaten.

Mevrouw *Michiels* denkt dat men aan de school toch meer vrijheid zou moeten geven. Zij sluit zich aan bij het pleidooi van de heer *De Cock*. In sommige richtingen is het aangewezen om niet het Frans of het Engels, maar het Duits als eerste vreemde taal aan te bieden omwille van die specificiteit.

Als de minister dan toch gaat werken aan de introductie van talen, zeker ook in het bso, dan wil mevrouw *Michiels* toch nog eens pleiten voor ondersteuning bij het ontwikkelen van materiaal voor het taalonderwijs in het bso. Zij heeft ooit Frans gegeven in het bso en het is echt moeilijk om die leerlingen te boeien. Ze hebben nood aan zeer specifiek materiaal.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, vindt dat de minister zijn talenbeleid nogal sterk focust op spreektaal. Dat zou kunnen worden uitgebreid naar leesbevorderend werken rond taal. Misschien kan hij contact opnemen met Vlaams minister *Anciaux*. Gisteren liet hij verstaan dat het zijn bedoeling is in alle boekhandels een kast te plaatsen voor alle boeken uit de Nederlandse, Vlaamse literatuur. Kan dat dan ook niet in elke school?

Over het leren van een vreemde taal zegt de minister heel goede dingen, maar mevrouw *Van Kerrebroeck* mist het accent internationalisering. De minister spreekt alleen over het zuiden van België als gebied dat in aanmerking kan komen voor uitwisselingen, maar dat is geen internationalisering. Zij zou het ruimer zien: echt internationale uitwisselingen en werkweken. Zij weet dat er mogelijkheden bestaan, maar heel beperkt. Jaren terug gingen directies en leerkrachten naar Amsterdam. Er zijn mogelijkheden om dit met andere Europese landen te doen. Het weinige dat bestaat wordt niet gestimuleerd en de spreker vindt het niet terug in de beleidsbrief.

– antwoord van de minister

De minister zegt dat hij het eens is met de heer *De Cock* dat Duits niet mag verwaarloosd worden. De minister is het niet eens met Vlaams Belang dat het Frans wil vervangen door het Duits.

Mevrouw *An Michiels* repliceert dat zij dat niet heeft gezegd. Ze heeft gevraagd om de mogelijkheid open te laten voor andere talen dan Frans of Engels.

De minister antwoordt dat hij dat niet zou doen. Hij is het eens met het belang van het Duits, met name in

technische opleidingen. Aan mevrouw Michiels antwoordt de minister dat hij vindt dat in Vlaanderen, als men één vreemde taal leert, het Frans de meest aangewezen taal is. Hij weet niet welke bso-leerling die men maar één vreemde taal bijbrengt op het niveau van zelfredzaamheid, meer belang zou hebben bij Duits dan bij Frans. De minister denkt dat hij bijkomend belang kan hebben bij Duits. Daar heeft mevrouw Michiels gelijk in volgens de minister. In grote delen van België is Frans nog altijd belangrijk. Hij vindt dat hij dat mag en moet zeggen. Dat Duits hoog op de agenda moet blijven, zegt hij zelf ook op allerlei plaatsen waar dat moet worden gehoord.

Over de opmerking van mevrouw Van Kerrebroeck over leesbevordering kan de minister zonder voorbereiding weinig zeggen. Mogelijks wordt daar te weinig aandacht aan besteed. De minister zal dit in het achterhoofd houden.

Wat de opmerking over internationalisering betreft, geeft de minister mevrouw Van Kerrebroeck gelijk. Als het gaat over internationalisering en leerplicht-onderwijs wordt vaak gedacht aan onze zuiderburen in dit land en niet veel verder. Er mag inderdaad wat verder worden gedacht. Er bestaan wel instrumenten. Die zijn overigens uitvoerig aan bod gekomen op de lanceringsconferentie van het levenslangleren-programma eerder dit jaar. Men kan niet zeggen dat scholen daar te weinig van op de hoogte zijn, volgens de minister. De buitenwereld weet niet goed dat er veel meer is dan Erasmus, maar dat is iets anders.

3.2.3. Ontwikkeling van een leerzorgkader

Mevrouw Stern Demeulenaere zegt dat de minister bij de ontwikkeling van een leerzorgkader even verwijst naar hoogbegaafdheid. Wat zal de minister concreet doen om ervoor te zorgen dat hoogbegaafden worden opgenomen in dat zorgkader, en dat er de nodige aandacht aan wordt besteed?

Het lid vindt het goed dat het recht op onderwijs voor chronisch zieke kinderen is uitgebreid naar vier uur. Maar is het niet mogelijk om de virtuele klasdeelname nog uit te breiden? Met de huidige technieken zouden er toch meer mogelijkheden geboden kunnen worden.

Mevrouw Kathleen Helsen verwijst naar haar vraag om uitleg over het inwinnen van externe adviezen over GON-kinderen (*Hand. Vl. Parl.* 2006-07,

nr. C210). De CLB's beschikken niet altijd over de nodige adviezen van kinderpsychiaters en kunnen bijgevolg niet altijd een attest afleveren. Vooral in de regio's Mechelen-Turnhout en Gent stellen zich dergelijke problemen. Heeft de minister op dit vlak ondertussen al initiatieven heeft genomen. Wat is de stand van zaken?

Volgens de spreker kondigt de minister aan dat een decretaal kader op zeer korte termijn een oplossing moet bieden voor leerlingen met Autisme Spectrum Stoornissen (ASS). Het verbaast haar dat hij hiervoor een specifiek decretaal kader wil creëren. Waarom wil de minister dit van het leerzorgkader loskoppelen? Kan de minister hieromtrent de nodige duidelijkheid verschaffen?

Mevrouw An Michiels leest ook dat de minister op korte termijn, voor de invoering van het leerzorgkader, nog zaken wil realiseren voor kinderen met autisme. Zij vraagt zich af waarom men in Vlaanderen altijd opnieuw het warm water wil uitvinden. Maar zij vindt het zeer positief dat de minister dingen in beweging wil zetten.

Volgens de spreker zegt de minister dat de kinderpsychiater mee de diagnose moet stellen. Dit zal wel zijn redenen hebben maar in de praktijk zijn er heel lange wachtlijsten, waardoor een juiste diagnose wel lang op zich laat wachten. Dat is niet goed voor het kind.

De vroegere autiklasjes waren destijds opgezet als experiment. Mevrouw Michiels leest dat er extra middelen komen voor het secundair onderwijs. Zij heeft het gevoel dat die kinderen een beetje proefkonijn zijn. Waarom wordt niet gekeken naar hoe dit in andere landen wordt aangepakt? Bestaat er een evaluatierapport van het experiment van autiklasjes en kan dit worden ingezien?

– antwoord van de minister

De minister vindt de vraag van mevrouw Demeulenaere over hoogbegaafdheid moeilijk te beantwoorden op dit niveau. Leerkrachten moeten in alle klassen op alle niveaus omgaan met het verschil tussen leerlingen. Hoogbegaafdheid is een uiting van verschil. Sommige leerlingen zijn veel begaafder dan het gemiddelde in de klas. Daar moet men mee kunnen omgaan, men moet die leerling tot zijn recht laten komen. Dat is essentieel in de stielkennis van een leerkracht. De minister wil daar geen concrete mappen over schrijven of decreten of besluiten over

formuleren. Hij weigert hoogbegaafdheid a priori te beschouwen als een probleem, laat staan een stoornis. Dat is de reden waarom hij denkt dat dat aspect van het gebeuren in een klas, namelijk differentiëren met het oog op leerlingen die begaafder zijn dan het gemiddelde en zo'n leerling ook plezier laten hebben aan wat er gebeurt in de klas en een gevoel te geven van vooruit te gaan, niet moet worden ingeschreven in het leezorgkader. Dat is een vergissing om dat zo te bekijken. Voor de vraag wanneer dat concreet wordt, verwijst de minister des te meer naar het niveau van de klassen, de scholen, de pedagogische begeleidingsdiensten en de lerarenopleiders. Op het terrein gebeuren er dingen zoals tips geven over hoogbegaafdheid. De map Leezorg ontwikkeld door de vzw Dyslectic en financieel door het departement ondersteund, bevat sinds 2006 een heel aantal fiches over omgaan met hoogbegaafdheid.

Wat ASS betreft, vindt de minister er snel iets moet gebeuren. Dit moet sneller decretaal worden geregeld dan het decreet over leezorg omdat leezorg veel breder gaat. Er moet worden nagegaan wat de doelgroep is, waar die thuishoort en welk soort omkadering er nodig is. Daar is niet het minste spoor voor in de decreetale basis voor het buitengewoon onderwijs en dat wil de minister relatief snel veranderen.

De autiklasjes zijn geëvalueerd door de betrokkenen, vooral in het basisonderwijs zelf. Dat is een intern document. De conclusie die daaruit werd getrokken, is dat de beschikbare middelen beter worden geheroënteerd naar het secundair onderwijs omdat daar de expertise kleiner is dan in het basisonderwijs. De minister zal er over nadenken of hij deze evaluatie ter beschikking kan stellen.

Wat de opmerking van mevrouw Helsen betreft over de CLB's versus de psychiaters die adviezen moeten geven, kan de minister niet veel zeggen. Hij vraagt om dit iets meer te stofferen en hem de informatie te bezorgen.

Op de vraag van mevrouw Demeulenaere over ICT voor chronisch zieke kinderen heeft de minister geen pasklaar antwoord. Het initiatief Bednet wordt ondersteund. De minister kijkt ernaar uit om daar resultaten van te zien. Het is heel nieuw en hij durft niet op voorhand te zeggen dat het een groot succes wordt. Zolang daar geen kijk op is, wil de minister liever geen nieuwe initiatieven lanceren.

3.2.4. Ontwikkelen van een zorgbeleid

Mevrouw *Kathleen Helsen* herinnert aan de bespreking in de commissie van het spijbelactieplan (*Parl.*

St. VI. Parl. 2005-06, nr. 823/1). Bij het begin van het schooljaar 2007-2008 heeft de minister een eerste maatregel genomen. Hij heeft de inschrijving van alle leerlingen op de eerste, tweede of derde schooldag laten controleren. Wat is het resultaat van deze controle? Is de minister tevreden met dit resultaat?

Volgens de kranten is het aantal spijbelaars de afgelopen tijd veeleer toegenomen dan gedaald. Blijkbaar is het spijbelactieplan nog niet in voldoende mate doorgevoerd om van een daling van het aantal spijbelaars te kunnen spreken. De minister voorziet in zijn beleidsbrief vooral in middelen voor communicatie rond dit thema. Verwacht de minister dat een betere communicatie tot een daling van het aantal spijbelaars zal leiden? Persoonlijk meent mevrouw Helsen dat vooral in een goede begeleiding van leerlingen moet worden voorzien. Zij vraagt zich af wat de minister precies van deze verhoogde investering in communicatie verwacht.

Mevrouw *Anissa Tamsamani* is verheugd dat de controle op spijbelen sinds het schooljaar 2007-2008 verplaatst is naar de eerste, de tweede en de derde schooldag. De oorzaak van spijbelen kan heel divers zijn. Maar wat zij persoonlijk onaanvaardbaar vindt, is het luxeverzuim: schoolverzuim bij het begin of op het einde van het schooljaar of een schoolvakantie. Voorziet de minister in sancties of andere maatregelen tegen dit luxeverzuim?

– *antwoord van de minister*

De *minister* is het eens met mevrouw Tamsamani dat luxeverzuim een ergerlijk probleem is. Mensen beseffen niet hoe ze het daarmee een school en alle kinderen moeilijk maken. Het is te vroeg om te zeggen dat bijkomende maatregelen noodzakelijk zijn. Het is nog te vroeg om te oordelen over het effect van de maatregelen van begin dit schooljaar: registratie van de afwezigheden, snel de gegevens doorgeven en laten weten dat het een probleem is dat een kind niet aanwezig is. Er werden brieven gestuurd naar de ouders van de afwezigen. Het effect daarvan zal pas in 2008 zichtbaar zijn. De minister durft nog geen conclusies te trekken maar denkt wel dat het een goede actie was.

3.2.5. Eindtermen en ontwikkelingsdoelen herzien

Mevrouw *An Michiels* leest in de beleidsbrief dat de minister de vakgebonden en de vakoverschrijdende eindtermen wil aanpassen. Wat de eindtermen Nederlands betreft, wil de minister niet enkel met het Europees referentiekader rekening houden. Hij streeft expliciet naar een goede verhouding tussen taalstruc-

tuur en taalvaardigheden. Die discussie werd in de commissie al deels gevoerd. Mevrouw Michiels vindt het heel positief dat er zo de nadruk op ligt, maar ze vraagt zich af of de leerkrachten zelf erbij betrokken zullen worden. Zij heeft dezelfde opmerking voor de vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen. Zij vraagt ook daar te luisteren naar de mensen die het dagdagelijks in de praktijk moeten brengen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* zegt dat hij het helemaal eens is met de zienswijze van mevrouw Michiels over de betrokkenheid van leerkrachten. Er werd ook een heel nieuw soort herzieningsproces van de eindtermen op gang gebracht. De minister vindt het jammer dat daar weinig belangstelling voor is in de media, maar het is een typisch onderwijsgebeuren. De herziening van de eindtermen wordt momenteel voorbereid via een proces waarbij mensen uit de praktijk worden betrokken. De heer Hullebus was aanwezig op een van de postpeilingsconferenties die werden georganiseerd, met name die over informatieverwerking en -verwerking. Andere leerkrachten uit de praktijk zijn daar ook aanwezig. De minister wil hen betrekken bij de ontwikkeling van het beleid vanaf de peiling tot en met het uitwerken van de nieuwe eindtermen. De minister is het er helemaal mee eens dat mensen zich daarbij betrokken moeten voelen en ook betrokken moeten worden.

3.3. *Verbreden van de vorming op school*

3.3.1. *Het ICT-beleidsplan uitvoeren*

Mevrouw *Katleen Martens* leest in de beleidsnota 2004-2009 dat de minister via de ICT-monitor de aanwezige ICT-infrastructuur en het gebruik ervan nauwgezet wil volgen. Steekproefgewijs zouden tweejaarlijks enquêtes gebeuren in de scholen van het leerplichtonderwijs, het onderwijs voor sociale promotie en in de basiseducatie. Op basis daarvan kan worden nagegaan of er behoefte is aan extra financiering. De enquête zou handelen over de aanwezige ICT-infrastructuur, internetverbindingen, het gebruik en integratie in de leercontext en ICT-vaardigheden van de leerkracht, leerlingen en cursisten.

In de beleidsbrief 2007-2008 staat dat met het oog op de evaluatie van het ICT-beleid een onderzoek

zou worden gegund dat een monitoringinstrument moet ontwikkelen dat informatie aanlevert over vier indicatoren. Mevrouw Martens gaat ervan uit dat het over dezelfde monitoring gaat als in de beleidsnota. Als dat zo is, betekent dat dat dit project nog maar in de fase zit van de gunning van het onderzoek naar een monitoringinstrument.

Het is echter belangrijk om kort op de bal te spelen, zeker als het gaat om een snel evoluerende tak als ICT. De minister heeft dus al heel wat jaren laten voorbijgaan. Het valt te betreuren dat de minister, na de inhaaloperatie van 2006, geen middelen meer inschrijft voor ICT-infrastructuur.

De spreker vindt dat hier alle logica zoek is. Zij herhaalt haar kritiek van vorig jaar dat er eigenlijk niet van een goed beleid kan worden gesproken als moet worden gewacht tot de minister zo vriendelijk wil zijn om in zijn begroting middelen in te schrijven voor ICT-infrastructuur. Het blijft voor de coördinator dan ook heel moeilijk om een meerjarenbeleid voor ICT uit te stippelen.

Tot slot vraag mevrouw Martens wie met het onderzoek is belast en wanneer het operationeel zal zijn?

Mevrouw *Stern Demeulenaere* vraagt of de scholen voorzien zijn van voldoende pc's. In het basisonderwijs kan een op tien leerlingen een computer gebruiken in de klas. In de Verenigde Staten wordt een norm gehanteerd van een op drie en in Groot-Brittannië is dat een op zes. De spreker denkt dat het Vlaams onderwijs achterop hinkt. Zij vraagt of het niet noodzakelijk is om daar nog een extra inspanning voor te doen? Het is algemeen geweten hoe belangrijk ICT is, en dat zal nog belangrijker worden.

Kan ook de mogelijkheid worden onderzocht naar het gebruik van digitale schoolborden in de klas? In andere landen zijn al heel wat interactieve schoolborden in gebruik genomen, wat heel wat positieve zaken met zich meebrengt.

Mevrouw Demeulenaere vraagt zich af of er voldoende ICT-nascholing is voor leraren. Zij vreest dat daarover een misvatting bestaat. Bij nascholing denken leerkrachten dat een cursus Word of Excel voldoende zal zijn. Volgens haar is voor de leerkrachten een belangrijkere taak weggelegd in het bijbrengen van ICT-vaardigheden bij hun leerlingen. Wordt daar nog iets voor ingeschreven?

Ook voor breedbandinternettoegang heeft mevrouw Demeulenaere de cijfers bekeken. Zij ziet dat er maar één op de negentien pc's in het basisonderwijs is aangesloten op het internet. Er moet dus nog een heel traject worden afgelegd.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, vindt dat de minister ambitieus is als hij zegt dat elke klas breedbandinternettoegang moet hebben. Zij heeft de begroting nagekeken maar vindt daarvoor geen enkele aanvulling van de middelen van de basisscholen. Dat komt niet zomaar uit de lucht vallen. Als men dat wenst, is het wenselijk dat ook de mogelijkheid wordt ingeschreven in de begroting.

– *antwoord van de minister*

Het verrast de *minister* dat mevrouw Martens meent dat er niet in middelen voor ICT wordt voorzien. Tijdens het schooljaar 2007-2008 wordt opnieuw een belangrijke inspanning van 13 miljoen euro geleverd. Voor het schooljaar 2006-2007 ging het om 25 miljoen euro.

De *minister* zegt dat de uitbetaling nog volop aan de gang is. Een bedrag van 13 miljoen euro is echt niet weinig. Er wordt een fikse inspanning geleverd volgens de minister.

De minister beweert daarmee niet dat het einddoel daarmee bereikt is. Dat is ook de reden waarom de ICT-monitor wordt ontwikkeld. Dat project loopt. Het werd uitbesteed aan de KU Leuven. Dit schooljaar, 2007-2008, zal het concept operationeel zijn en kan met de monitoring gestart worden.

Op basis van vergelijkbare gegevens denkt de minister dat Vlaanderen op het gebied van het aantal pc's per leerling, de Europese vergelijking kan doorstaan. Het is wel nodig om te blijven monitoren. Er wordt gevraagd of er geld is voor pc's, voor breedband en voor digitale schoolborden – iets waar de minister heel enthousiast over is. Er wordt bijkomend geïnvesteerd en dit moet verder worden opgevolgd.

De aanwezigheid van breedband in elke klas klinkt volgens de minister misschien iets indrukwekkender dan het is. Technisch gezien volstaat het om breedband in de school binnen te brengen waardoor men vervolgens verbinding in elke klas kan binnenbrengen via kabels. Er is ook wireless. De grote inspanning is het brengen van de breedbandaansluiting in de school. Daarmee is het belangrijkste werk

gebeurd, maar natuurlijk stopt het verhaal hier niet voor een school.

Na de uitbetaling zouden de werkmiddelen van de scholen in die mate moeten worden versterkt dat de scholen in staat zijn om de ICT-infrastructuur te blijven updaten, aanvullen en moderniseren opdat toekomstige eenmalige operaties niet nodig zijn. Dat is de uitdaging en het uitgangspunt van de minister.

De nascholing is er. REN Vlaanderen (Regionale Expertise Netwerken) heeft een heel gevarieerd aanbod, zowel voor beginners op het vlak van ICT, als voor mensen die al wat meer gevorderd zijn, als voor de ICT-coördinatoren. REN Vlaanderen richt zich ook op de integratie van ICT. Er is wat discussie of REN Vlaanderen precies is wat nodig is, maar volgens de minister is er een sterk aanbod.

3.3.2. *Op naar de 'brede school'*

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, merkt op dat in de beleidsbrief maar een heel kleine alinea over de brede school staat. Er werd een werkgroep opgericht. Hoe zit het met het verslag ervan?

De visie van de minister op wat een brede school is, verschilt enigszins van die van minister Anciaux. Wanneer is een school een brede school? Is een school een brede school omdat de infrastructuur wordt opgesteld voor groeperingen en de buurt, of is een naar buiten gerichte school een brede school?

– *antwoord van de minister*

De *minister* vindt dit een goede vraag. De Vlor gaat weldra een interessante probleemverkenning publiceren over mogelijke invullingen van het begrip. De Vlor zal echt wel kunnen genieten van de werkzaamheden van het departement om ter zake een en ander te verduidelijken. Er wordt in de beleidsbrief misschien maar één alinea aan gewijd, maar er zit heel veel achter. De minister blijft het een heel belangrijk thema vinden.

3.3.3. *Onderwijs en sport*

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, stelt dat het decreet Onderwijsgebonden sport nog altijd niet op de sporen is gezet. Is het Nederlandstalige onderwijs in Vlaanderen nog lid van de internationale schoolsportfederatie? Dat was vroeger wel het

geval, maar de spreker vermoedt dat het op een laag pitje staat. Zij vindt dat internationalisering, ook voor de sport, heel belangrijk is.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat hij het niet weet. Hij zal het opzoeken en het antwoord aan mevrouw Van Kerrebroeck bezorgen.

3.4. Schoolinfrastructuur en rationeel energiegebruik in scholen

De *voorzitter* zegt dat schoolinfrastructuur en rationeel energiegebruik in scholen al aan bod kwam bij de bespreking van het ontwerp van decreet betreffende energieprestaties in scholen (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1372/2*). Zij verwijst de bespreking van deze thema's naar de bespreking van de begroting.

3.5. Basismobiliteit en het STOP-principe

Mevrouw *Katleen Martens* refereert aan het project netoverschrijdend leerlingenvervoer Oostende met negen gemeenten dat voor een periode van drie jaar zou lopen en geregeld aan evaluaties zou worden onderworpen. De eerste daarvan was vooropgesteld in maart 2007, maar daarvan waren in juni de resultaten nog niet rond. Er konden dus geen conclusies worden getrokken. Aangezien het project in Oostende niet wordt verlengd, vermoedt het lid dat er toch conclusies zijn getrokken. Ze wil graag weten wat die inhouden.

Aan de hand van de evaluatie zou ook worden ingeschat of het project zou worden uitgebreid. Dat lijkt niet het geval en er is sprake van nieuwe projecten met een andere invalshoek. Klopt dat, wil het lid weten.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verduidelijkt dat het gaat over het project netoverschrijdend leerlingenvervoer Oostende, waarvan de evaluatie heeft uitgewezen dat het niet beantwoordde aan de doelstelling. Er zijn een aantal zaken gebeurd en voor sommige daarvan kon men rekenen op subsidies, maar er is geen netoverschrijdend vervoer ontwikkeld voor de verschillende onderwijsnetten. De minister vermoedt dat het misschien zelfs niet de bedoeling van bepaalde actoren is geweest om dit te doen. Daarom is het project afgebouwd.

De besluitvorming is nog niet volledig afgerond. In de betrokken gemeenten is in elk geval nagedacht en is overleg tot stand gekomen. Er zijn kinderen met de bus vervoerd, maar er is niet echt een verschuiving ontstaan van particulier gemotoriseerd vervoer naar alternatieve vervoersmodi, die kinderen doen bewegen. De focus lag te veel op busvervoer, stelt de minister, hoewel 'stappen en trappen' als concept wel was opgenomen in de uitgangspunten. De gemeenten waar het project wordt verlengd, kunnen verder, maar er komt ook een nieuw concept waarbij de nadruk veel meer ligt op het stappen en trappen en vooral ook op het duurzame aspect van mobiliteit. Dat past binnen een ecologisch maar ook in een gezondheidskader. Het globale concept wordt herzien en er is daarom geen partiële proefoproep gelanceerd.

3.6. Brussel, de Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten

De heer *Paul Delva* benadrukt dat zijn fractie met betrekking tot onderwijs in Brussel volkomen achter het principe van de engagementsverklaring staat zoals het in de beleidsbrief is opgenomen. Welke consequenties daaraan worden gekoppeld moet nog worden bekeken, stelt hij.

Het lid wijst erop dat de minister al eerder gewag maakte van een verplichte inschrijving gedurende minstens 1 jaar in het Nederlandstalig kleuteronderwijs voor kinderen die ook het basisonderwijs in het Nederlandstalig onderwijs zouden voortzetten. De timing ter zake is hem niet duidelijk. Bovendien wil hij graag weten of er in een uitzondering wordt voorzien voor mensen die hun kind doelbewust het kleuteronderwijs in het Franstalig onderwijs willen laten volgen maar het basisonderwijs in het Nederlands, aangezien beide ouders wel degelijk Nederlandstalig zijn. Is er een instrument om hen toch toe te laten in het Nederlandstalig basisonderwijs?

Het spijbelbeleid in Brussel is dringend toe aan een ommekeer en daar wil de minister aan werken, wat de heer Delva verheugt.

Op bladzijde 81 van de beleidsbrief leest de heer Delva dat het experiment Brussels curriculum wordt voortgezet. Hij meent dat er een evaluatie is gebeurd door de Vrije Universiteit Brussel (VUB), die een of twee jaar geleden is voorgesteld en die niet onverdeeld positief was. Kan de minister bijkomende informatie voorleggen die de voortzetting ondersteunt?

Voor het flankerend onderwijsbeleid moet nog een overeenkomst worden afgesloten tussen de Vlaamse

overheid en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). Is er al zicht op de timing, wil de heer Delva weten.

Mevrouw *An Michiels* wil weten hoe de minister denkt de kleuterparticipatie af te dwingen. Zal er een bijkomende inschrijvingsvoorwaarde gelden voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel?

Time-outprojecten binnen het kader van het spijbelbeleid zou de minister blijven ondersteunen. Bovendien wil hij zoeken naar mogelijke samenwerking met de Franse Gemeenschap. Mevrouw Michiels vindt dat naïef, omdat volgens haar de geschiedenis al lang heeft uitgewezen dat het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk is om met de Franse Gemeenschap tot samenwerking te komen. Ze stelt voor vanuit de Vlaamse Gemeenschap eenzijdig maatregelen te nemen die voor de Franse Gemeenschap dan maar te nemen of te laten zijn.

Er is ook sprake van aparte maatregelen om leerkrachten in het Brussels Nederlandstalig onderwijs aan te trekken. Mevrouw Michiels vindt het een goede zaak om die mensen te ondersteunen die de moed opbrengen om er te komen lesgeven en er dan ook blijven.

Het onderwijstaalexamen blijft een pijnpunt, oppert het lid. Kan het niet gewoon weggelaten worden, vraagt ze zich af. Het lijkt nu overbodig omdat in heel Vlaanderen leerkrachten basisonderwijs Frans moeten kunnen geven, terwijl er in Brussel vroeger een specifieke regeling was voor het geven van het Frans.

Op bladzijde 81 van de beleidsbrief staat een passage over een versterking van de aanvangsondersteuning voor programmatie van Nederlandstalig onderwijsaanbod in het secundair onderwijs in Brussel. Mevrouw Michiels wil weten wat het concrete resultaat is van de initiatieven van het vorige jaar en hoe de samenwerking met de VGC ter zake verloopt.

In verband met de taalgrensgemeenten en de Vlaamse Rand vindt mevrouw Michiels het zeer positief dat zal worden onderzocht of er ook ondersteuning kan worden geboden aan andere basisscholen van Halle-Vilvoorde dan die in de Vlaamse Rand. Wanneer wordt daarvan een resultaat verwacht?

De heer *Dirk De Cock* heeft in de beleidsbrief opgemerkt dat de rondetafelconferentie Brussel wordt

opgevolgd en dat er 70 voorstellen in vier clusters werden gegroepeerd. Er is wel een axioma: de taal van het onderwijs wordt de taal van de streek. In Brussel zijn er twee onderwijstalen. Om de Nederlandstalige poot van het onderwijs in Brussel te versterken acht hij het noodzakelijk om anderstaligen daarbinnen te incorporeren. Het Nederlands kan de drager vormen voor kennisoverdracht en anderstaligen tot de Nederlandse taalrol bewegen.

Het lid stelt dat met het oog op het principe van de brede school, het Nederlands echter als onderwijstaal onvoldoende is. De talige context in Brussel is veeleer niet-Nederlands. Het is ook niet altijd Frans, maar er zijn slechts twee onderwijstalen. Tot 30 percent van de jongeren wil onderwijs volgen in het Nederlands. De heer De Cock ziet dat niet als een bedreiging maar als een uitdaging waarvoor hij bij de minister voor meer accommodatie, infrastructuur en personeel wil pleiten. Hij wijst erop dat Brussel ooit verfranst is door het onderwijs. De Franstaligen hadden mechanismen ontwikkeld. Met de graadklassen na het Nederlandstalig lager onderwijs, waarin ze intensief in het Frans ondergedompeld werden, raakten de Brusselse jongeren uiteindelijk verfranst in hun middelbare studies en daarna.

De heer De Cock voelt enige schroom, en dat is een understatement, als hij hoort dat de minister kleuters minstens één jaar een curriculum in het Nederlands wil doen volgen. Dat is niet altijd evident in Brussel, stelt hij. Er zijn gezinnen waar het kind voldoende Nederlands aangeleerd krijgt van beide ouders of via één ouder om in het eerste leerjaar aan te knopen ook al heeft het de kleuterklas in het Frans gevolgd. De heer De Cock pleit ook voor een uitzonderingsmechanisme ter zake.

De zogenaamde 'liberté du père de famille' heeft velen angst aangejaagd in de jaren '70. Dat principe werkt nu niet langer echt in het nadeel van de Nederlandstalige scholen, oppert de heer De Cock, al ligt de verhouding nog op 70-30. Hij vindt dat men daar niet langer met schrik tegenaan moet kijken. Terwijl in de jaren '70-80 elke week Vlaamse scholen werden gesloten in Brussel wegens te weinig leerlingen. Het feit dat dit fenomeen nu omgekeerd lijkt, ziet hij als een uitdaging waaraan de Vlaamse overheid moet tegemoetkomen. Het is bovendien een noodzaak om Brussel als tweetalige stad te behouden.

De heer *Kris Van Dijk* vraagt of de minister nog initiatieven wil nemen tijdens deze legislatuur voor wat

men een 'Brusseldecreet' noemt. Of vindt de minister dat niet nodig en volstaat wat er nu gebeurt om de thematiek aan te pakken?

– *antwoord van de minister*

De *minister* vindt dat de vragen over Brussel enigszins op een ongelukkig moment komen, omdat hij met minister Guy Vanhengel, bevoegd voor het onderwijsbeleid van de VGC, een aantal zaken net begint af te ronden. De VGC is, naast het onderwijsveld zelf, een belangrijke gesprekspartner voor wat de Brusselse problematiek betreft. Uit de vele nuttige aanbevelingen uit de rondetafelconferentie is geprobeerd een aantal prioriteiten te distilleren waarin snel vooruitgang moet worden geboekt. Hij doet echter niet graag eenzijdige uitspraken zonder overleg met de gesprekspartner, waar sommige vragen toch aanleiding toe geven.

De minister wenst voor Kerstmis bepaalde politieke knopen door te hakken. Om het draagvlak te verzekeren moeten die conclusies wel samen worden getrokken met minister Vanhengel.

De invoering van bepaalde maatregelen zal wel enige tijd vergen, stelt de minister, zelfs als ze decretaal meteen worden geregeld, zoals de inschrijvingsverplichtingen voor kinderen die in het lager onderwijs terechtkomen via het kleuteronderwijs. Dat kan ten vroegste ingevoerd worden vanaf september 2009, omdat de inschrijvingen nu al lopen voor 2008-2009 en ouders de tijd moeten krijgen om de mogelijkheid te overwegen. De minister staat eerder huiverig tegenover afwijkingen, hoewel hij het punt wel begrijpt. Toch vindt hij het belangrijk een duidelijk signaal te geven. Dat er uitzonderingen zullen nodig zijn, betwijfelt de minister niet. Hij haalt een aantal voorbeelden aan zoals verhuizen vanuit het buitenland of uit Wallonië naar Vlaanderen met een kind dat net aan het lager onderwijs begint. Hij wil de afwijkingen zo veel mogelijk beperken en strikt omschrijven. Het is simpel voor kinderen die in een goed gestructureerde omgeving opgroeien met perfect tweetalige ouders en ook tweetalig worden opgevoed. Voor hen zal het geen problemen geven. Het lijkt de minister echter niet zo evident als het gaat om een gezin met een Arabischsprekende moeder en een Franssprekende vader. Hij begrijpt wel dat het in de realiteit om een complex gegeven gaat. Het signaal moet aangeven dat kiezen voor een school zeer bewust moet gebeuren en dat het impliceert dat men ook kiest voor de desbetreffende instructietaal. Kinderen moe-

ten vanaf dag één 'mee' zijn met die taal om zware remediëring te voorkomen.

Het spijbelbeleid kent enige vooruitgang, stelt de minister. Met minister Arena moet in eerste instantie een administratieve stap worden gezet. Kan men samen een dispositief tot stand brengen waarbij de toepassing van de leerplicht samen ook gecontroleerd kan worden? De minister maakt zich sterk dat de organisatie daarvan loopt. De rijksregisternummers van leerlingen die in Brussel wonen, worden doorgespeeld, met de schoolgegevens. De administratie van mevrouw Arena werkt op die cijfers door tot eind januari en nadien zal gezamenlijk worden vastgesteld welke kinderen nergens voorkomen. De bevoegde instanties – en indien nodig het parket – zullen dan worden verwittigd. De uitwisseling van data is begonnen. Daaruit moet dan blijken welke kinderen in een Brusselse school zouden moeten ingeschreven zijn en er niet te vinden zijn. Voor de minister mag de samenwerking verder worden doorgetrokken tot schoolverzuim en dus aanwezigheidscontrole. Hij vindt het pessimisme van mevrouw Michiels licht overdreven.

Minister Vandenbroucke zegt dat hij enkel weet heeft van een onderzoek aan de VUB naar wat er gebeurt met kinderen die in een experimentele context worden geconfronteerd met een herhalingsles in het Frans, het zogenaamde Stimob-project, Stimulerend Meetalig Onderwijs Brussel. Het Brussels curriculum is niet onderzocht door de VUB, maar daarover heeft de inspectie wel een idee en ook anderen, stelt hij. De minister is nog niet bezig met een precies uitgewerkt schema, al acht hij dat wel nuttig.

Is er al een overeenkomst gesloten met de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het kader van het flankerend onderwijsbeleid? Volgens de minister is een specifieke overeenkomst nodig die vorm geeft aan de ondersteuningsstructuren in Brussel voor de leerkrachten en de scholen met betrekking tot taal. Zo is er het voorrangbeleid Brussel, Taalvaart, BIS (Begeleid Individueel Studeren), nascholing enzovoort, dat de minister graag gestroomlijnd zou zien binnen een duurzaam kader. Daarvoor moet met de VGC een overeenkomst worden gesloten en dat is vooralsnog nog niet gebeurd.

Versterking van het aanbod is niet zo'n eenvoudig verhaal, stelt de minister. Ouders en leerlingen blijken niet zozeer aangetrokken tot scholen die de harde industriële richtingen aanbieden. De minis-

ter verwijst naar de stelling die Vlaanderen ter zake had ingenomen een tweetal jaar voordien, om die scholen de mogelijkheid te bieden sneller te demareren in Brussel. Het decretaale werk heeft tot weinig resultaat geleid. Daarom is het initiatief genomen om vertegenwoordigers van het Vlaams secundair onderwijs onder coördinatie van de VGC een masterplan onderwijsaanbod te laten uitwerken, gericht op uitbouw, bijsturing en differentiëring van het aanbod en het wegwerken van leemtes in dat aanbod. Een andere doelstelling is een betere aansluiting op de gewestelijke arbeidsmarkt en het arbeidsaanbod rond Brussel. Een masterplan impliceert doorgaans ook een meerjarenperspectief, zegt de minister, maar hij hoopt op een eerste aanpassing in het aanbod vanaf volgend schooljaar. Een tijdsperspectief voor het globale masterplan heeft de minister niet.

Minister Vandenbroucke is het eens met de stelling van de heer de Cock dat het nodig is dat een percentage allochtonen ook het Nederlandstalig onderwijs volgen en voegt eraan toe dat er ook een individueel belang geldt voor allochtonen die werk willen vinden. Nederlands is dan een troef.

De minister legt aan de heer Van Dijck uit dat hij een zogenaamd Brusseldecreet een te complexe omweg vindt. Er moet uitgemaakt worden wat men politiek wil en hoe dat te bereiken. Een Brusseldecreet zou volgens de minister een flessenhals creëren waarbij een afwachtende houding wordt aangenomen. Hij vindt het ook niet nodig, omdat hij ervan overtuigd is dat men ook zonder iets aan decreten te wijzigen, al veel kan bereiken.

– *replik*

De heer *Paul Delva* is het ermee eens dat het signaal verloren gaat als er te veel afwijkingen zijn en ook dat ouders bewuster voor een school moeten kiezen. Toch gaat het in zijn voorbeeld over mensen die net heel bewust kiezen en een niet zo evidente keuze maken. Zij verliezen een keuzemogelijkheid door de rigiditeit van het systeem. Dat betreurt hij, maar hij begrijpt dat er ook een evenwicht moet worden gevonden tussen sterke regelgeving en realiteiten.

3.7. Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

3.7.1. Basisdecreet hoger onderwijs

Mevrouw *Laurence Libert* heeft vastgesteld dat de minister niet langer wil vasthouden aan de VLIR

(Vlaamse Interuniversitaire Raad) en VLOHRA (Vlaamse Hogescholenraad) als aparte organisaties. Zij steunt deze visie en ze dringt er bij de minister op aan om de structuren aan te passen aan het vernieuwde hogeronderwijslandschap, de academisering en de ontstane synergieën. In die zin verwacht het lid van de minister graag een decretaal initiatief in deze legislatuur om een nieuwe koepelstructuur op te richten waarin de hogescholen, universiteiten en associaties zitting hebben.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck* vraagt in hoeverre de minister nog werk zal maken van de aanpassing van de studieduur van de master aan de Europese universiteiten.

In verband met de erkenning van diploma's vindt mevrouw Van Kerrebroeck het positief dat er een precedentenbank is en dat er een Europees netwerk wordt opgericht voor de gelijkwaardigheid van diploma's, naar analogie met NARIC ('National Academic Recognition and Information Centre'). Ze begrijpt echter niet goed wat de bedoeling is van de overdracht bij het inburgeringsbeleid van de expertise van Vluchtelingenwerk Vlaanderen inzake de diplomagelijkschakeling naar de onthaalbureaus. Wat zal het statuut zijn van de afstemming tussen de onthaalbureaus en de administratie zelf?

– *antwoord van de minister*

Over VLIR en VLOHRA is het overleg uiteindelijk gestart, legt de *minister* uit. Ze hebben besloten om zich in hetzelfde gebouw te huisvesten in 2008 en hebben ook samen en in overleg met de associaties een werkgroep opgericht om de punten te behandelen die zeker geregeld moeten zijn voor een eengemaakte structuur. Tegen februari 2008 zouden de krachtlijnen er zijn om een afgerond ontwerp van decreet te kunnen voorleggen tegen maart 2009.

In verband met de studieduur, zegt de minister dat er voor een aantal opleidingen akkoorden zijn gesloten die ertoe geleid hebben dat de kans ontstond om masters die op één jaar waren voorzien, op twee jaar aan te bieden. Daarvoor waren een aantal bewakende maatregelen ingeschreven om de effectieve studieduur toch niet te zeer te verlengen. Dat gebeurde onder meer door een aantal manama's (master-na-master) te laten indalen in die tweejarige master. Voor de lerarenopleiding is het mogelijk geworden om het theoretisch gedeelte te laten indalen. Een algemene afspraak was om ervoor te zorgen dat doctoraatstudenten voldoende snel dat doctoraat afwerken na hun tweejarige master. Op het ogenblik dat de nomi-

nale studieduur werd verlengd voor een aantal opleidingen, werd zo de effectieve studieduur middels een aantal afspraken bewaakt. Tegelijk is een algemeen redeneerschema ontwikkeld voor eventuele andere aanvragen. Er zijn echter nog geen formele aanvragen.

De minister vermoedt dat over de overdracht van de bevoegdheid van NARIC naar de onthaalbureaus met betrekking tot de precedentenbank een misverstand bestaat. Er is eigenlijk een informatieve oefening. NARIC-Vlaanderen is in 2007 begonnen met het organiseren van specifieke informatiescenario's voor zijn typische doelgroepen: onthaalbureaus, werkgevers, VDAB-medewerkers, OCMW's. In oktober 2007 werd een informatieseminarie georganiseerd over de erkenning van buitenlandse diploma's die toegang geven tot beroepen in de gezondheidssector. Op 6 december komt er een seminarie over fraude met Aziatische diploma's. NARIC doet dus aan netwerking. De minister bevestigt dat geprobeerd wordt om de onthaalbureaus voor vluchtelingen zo goed mogelijk te voorzien van informatie opdat wie zich daar aandient, snel de weg kan vinden naar de erkenning van zijn diploma. De minister concludeert dat NARIC netwerkt en informeert maar geen taken of bevoegdheden afstaat.

3.7.2. Rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod

De heer *Leo Pieters* geeft aan achter heel wat doelstellingen van het beleid te staan maar er zijn vragen bij de af te leggen weg. Hoger onderwijs moet gericht zijn op kwaliteit van het aanbod en een financieringssysteem moet in verhouding staan tot de reële kost die nodig is om tot een kwalitatieve uitstroom te komen. Flankerende maatregelen om het hoger en universitair onderwijs te democratiseren moeten worden genomen op gezinsniveau en individueel. Het lid uit de vrees voor een inflatie van diploma's die hun deugdelijkheid al bewezen hebben. De minister heeft iedereen zo ver gekregen dat ze meegaan in de internationalisering naar Europese bachelor en mastergraden en de daaraan gekoppelde financieringen, oppert het lid. Hij stelt dat na de sinds 1994 niet of nauwelijks doorgevoerde indexerings, ook hier besparingsredenen de grondslag van die evolutie vormen. De budgetten zijn ook niet evenredig gegroeid met het toenemende aantal studenten hoger onderwijs. Externe middelen gegenereerd via het onderzoeksdepartement van universiteiten mochten uitsluitend worden aangewend voor eigen onderzoek en niet voor de onderwijsdoelstellingen van de instelling.

De heer *Pieters* heeft wel begrip voor het feit dat de minister streeft naar een rationeler hoger onderwijsaanbod en dat hij wil dat elke instelling de nadruk legt op waar ze echt goed in is. Dat komt volgens hem vanzelf als de nadruk op kwaliteit wordt gelegd. Er is wel sprake van een opvolging van de verworven competenties verbonden aan diploma's, maar niet van de invloed van het bedrijfsleven op die kwalificaties of van de erkenning van de diploma's, terwijl daar toch al een evaluatie gebeurt en de diverse instellingen die diploma's uitreiken worden gewogen.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, stelt dat de rationalisatie van het hoger onderwijsaanbod een actueel thema blijft. De bevoegde commissie 'Rationalisatie' werkt eraan maar het lid vraagt zich af of de commissie Onderwijs ook inzage zal krijgen in het verslag van deze commissie van de 'gezaghebbende verantwoordelijken'. Zo wil ze te weten komen welk tijdspad voor de rationalisatie wordt voorzien. Zal het leiden tot een grondige herschikking van de associaties en zijn daarmee afspraken gemaakt? Zal het geen problemen geven met de regionale inbedding van bepaalde hogescholen, die tot de ene associatie behoren, maar op het grondgebied van een andere liggen?

– antwoord van de minister

De minister zegt dat hij de verslagen van de betreffende commissie 'Rationalisatie' niet wil bezorgen. Om vertrouwen te laten ontstaan tussen de leden moet men de genoemde commissie de nodige tijd geven, meent hij. Het is geen oefening in openbaarheid van bestuur.

De voorzitter dringt erop aan dat de commissie Onderwijs als eerste zal vernemen wat uit de commissie te voorschijn komt.

De minister gaat daarvan uit. Aan de lopende band verslag uitbrengen zou volgens hem echter de consensus niet dichterbij brengen. Hij wil ook voorzichtig zijn met deadlines, omdat hij vooral resultaat wil. De minister heeft bij de start wel gevraagd om een voortgangsrapport voor het einde van 2007. Hij heeft er geen probleem mee dat de commissie daar geprivilegieerd wordt over geïnformeerd.

Er zijn inderdaad associaties die de grenzen van subregio's overschrijden, terwijl andere vooral subregionaal ingebed zijn. De minister meent dat men dit gegeven niet in vraag moet stellen, ook al is die structuur wat dispaars. Hij wil absoluut niet naar fusies

van associaties gaan. Wel wil hij het bestaande levensbeschouwelijke pluralisme binnen bepaalde associaties – zoals in Gent – koesteren. Net daarom wil hij een levensbeschouwelijke hertekening vermijden.

3.7.3. *Academisering van de hogeschoolopleidingen van twee cycli en hoger kunstonderwijs*

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck* heeft gezien dat de minister voor de academisering een vrij hoog bedrag voorziet. Zal dat worden toegekend aan de associaties, via de universiteiten gaan of zal het rechtstreeks naar de hogescholen zelf gaan, vraagt het lid. Waar komt de geldstroom binnen en hoe worden de middelen verdeeld?

Mevrouw *Laurence Libert* vraagt om verduidelijking bij het hoger kunstonderwijs, waar het ernaar uitziet dat ook daar de lijn die is ingezet, zal worden voortgezet. Klopt dat?

– *antwoord van de minister*

Het hoger kunstonderwijs en de academisering is volgens de *minister* een zeer breed verhaal. Na vele consultaties en discussies heeft de minister besloten het hoger kunstonderwijs toch in te passen in het redeneerschema dat voor het hele hoger onderwijs wordt gehanteerd. Men moet dus kiezen om ofwel een professionele bachelor aan te bieden of een academische bachelor met een academische master die erop volgt. Academisering betekent volgens de minister dat met de opleiding en de omkadering ervan een bepaalde weg moet worden afgelegd. Bovendien moet men bewijzen dat er wetenschappelijk onderzoek wordt geleverd op hoog niveau. Kunstonderwijs zou zich daartoe volgens sommigen niet echt lenen en heeft een andere methodologie nodig. De minister is het ermee eens dat dit niet hetzelfde inhoudt als voor wetkunde af andere richtingen, maar het heeft volgens hem geen ander academiseringsconcept of -structuur. Hij heeft de indruk dat een aantal centra van het hoger kunstonderwijs er ook al mee bezig zijn om een volwaardig academiseringsproces door te maken en stelt dat nu eenmaal de beslissing is genomen om binnen de algemene lijnen te blijven. Er rezen in het hoger kunstonderwijs wel nog vragen over financiële aspecten, verklaart de minister nog. Ze vragen zich

af of ze wel goed zitten in het financieringssysteem en of het model wel past. De minister heeft besloten het hoger kunstonderwijs een beetje extra ruimte te bieden binnen het financieringssysteem. Hij hoopt dat dit het zelfvertrouwen om in het academiseringsstelsel te groeien, zal ondersteunen.

Met betrekking tot academisering moet ook een onderscheid worden gemaakt tussen het ontwerp van decreet financiering hoger onderwijs en waar men wil toe komen, legt de minister vervolgens uit. De oude middelen, een eerste schijf van 14 miljoen euro, gaat naar de hogescholen met te academiseren opleidingen. De nieuwe middelen, het te realiseren verschil om de volledige injectie van 30 miljoen vol te maken, kunnen ofwel via de associatie, ofwel via de hogescholen gaan. Het eerste is al gebeurd met de toekenning van de middelen van het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF) met een IOF-raad op associatieniveau.

3.7.4. *Kwaliteitszorg en 'ranking'*

De heer *Leo Pieters* stelt dat waar de minister het enerzijds terecht heeft over een weloverwogen en gemotiveerde studiekeuze, de studiekeuze anderzijds niet mag misbruikt worden om achterliggende problemen en oorzaken van gedragsproblemen of gebrek aan persoonlijke motivatie te verdoezelen. Ook de keuze van instelling is daarbij belangrijk. De minister pleit dus voor gelijke kansen in keuze, maar dat leidt tot ongelijke kansen in uitkomst. Wordt de term gelijkkeuzenonderwijs dan niet misbruikt, vraagt het lid zich af, om iets aan te duiden dat niet mogelijk is, namelijk dat iedereen zijn eigen kansen moet creëren en verantwoordelijk is voor zijn eigen inzet. Het is volgens de heer Pieters niet de taak van een onderwijsinstelling om aan maatschappijcorrectie te doen.

Bij de tienkamp waarover de minister het heeft, vindt mevrouw *Marie-Rose Morel* twee contradictoire punten: punten 2 en 10. In het eerste wordt de onderwijsinstelling om inspanningen en resultaten gevraagd en met het laatste wil de minister de discriminatie op de arbeidsmarkt bestrijden. Het lid stelt dat ook mensen uit het onderwijswezen met ervaring vragen stellen bij wat ze noemen 'de uitverkoop van diploma's'. De financiering van onderwijsinstellingen wordt gekoppeld aan het aantal diploma's dat wordt afgeleverd

en aan de doelgroepen, wat de algemene kwaliteit en waarde van de uitgereikte diploma's naar beneden haalt. Dat strookt niet met de zorg die ook de minister uit over de aanpassing aan de arbeidsmarkt. Diploma's op twee snelheden zal de arbeidsmarkt al snel doorhebben, stelt mevrouw Morel. Wat de minister wil vermijden in het hoger onderwijs, schuift hij op deze manier door naar zijn ander bevoegdheidsdomein, de arbeidsmarkt. Er zijn al een aantal computersimulaties in internationale bedrijven voorhanden waarbij diploma's van Vlaamse universiteiten worden ingevoerd met jaartal van afstuderen en de richting en het aantal studiepunten daaraan verbonden. Het programma toont dan de waarde van het diploma op de internationale schaal. Mevrouw Morel zag een voorbeeld daarvan bij een internationale bank en een Vlaams masterdiploma was op de schaal gewaardeerd als een bachelor. Als de minister verder wil kijken dan de eigen kerktoren, dan moet hij erop toezien dat de Vlaamse diploma's niet devalueren, besluit mevrouw Morel.

– *antwoord van de minister*

De *minister* blijft zich verbazen over de hardnekkige bewering dat er een uitverkoop van diploma's aan de gang is. Hij vraagt om feiten en verwijst naar het voorbeeld van de simulatie waarover mevrouw Morel het had. Hij vraagt om het dossier van die bank met concrete gegevens.

Mevrouw *Marie-Rose Morel* herhaalt dat een internationale bank studenten recruteert in Europese universiteiten. De studenten met een Vlaams masterdiploma worden als bachelor gekwalificeerd.

De *minister* stelt dat er samen met de Nederlanders een accreditatiesysteem is ontwikkeld. De kwaliteit van de masterdiploma's wordt dus bewaakt uit twee hoeken. Hij vindt het vreemd dat wordt beweerd dat het Vlaams hoger onderwijs ondermaats zou zijn, gezien de resultaten die de Europese Commissie recent heeft voorgelegd met betrekking tot de onderzoekskwaliteit van de universiteiten. Ze zitten niet in de supertop, maar ook niet aan de staart. Ook in diverse beoordelingen staat de kwaliteit van de Vlaamse opleidingen hoog aangeschreven. De minister durft daarom te stellen dat wat de heer Pieters en mevrouw Morel opperen, niet klopt. Het feit dat hij vraagt aan hogescholen en universiteiten om studenten voldoende te begeleiden om over een hoge lat te raken, verlaagt de kwaliteit van de diploma's niet, zegt hij. Hij stelt dat een verhaal van gelijke kansen ook een verhaal is van aspiratie en inspanning. Men kan niet zelf over de lat gaan voor de studenten,

maar ze wel helpen erover te raken. De kwaliteit van een docent kan ook niet afgemeten worden aan het aantal studenten die hij laat zakken. De minister maakt zich sterk dat het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen een genuanceerd verhaal brengt, waarbij de instellingen in eerste instantie de mogelijkheid krijgen om te selecteren met een inputfinanciering. Daarna moeten ze met de studenten die ze zelf selecteren, resultaten boeken. Dat lijkt de minister vrij normaal en doet niets af van de kwaliteit van de diploma's.

3.7.5. *Wetenschappelijk onderzoek*

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, kan zich vinden in het feit dat voor wetenschappelijk onderzoek afspraken worden gemaakt met de bevoegde minister, maar ziet ook graag duidelijke afspraken met het FWO, het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.

– *replieken*

De heer *Leo Pieters* merkt op dat bedrijven zelf de diploma's van de verschillende universiteiten tegenover elkaar afwegen. Hij herhaalt daarom zijn vraag of het bedrijfsleven wordt betrokken bij de erkenning van kwalificaties.

De minister overweegt een tweejarige master. Wordt die gebonden aan een faculteit of een richting? Kan bijvoorbeeld geschiedenis binnen letteren en wijsbegeerte afwijken op dit punt?

Mevrouw *Marie-Rose Morel* benadrukt dat een goede professor niet kan beoordeeld worden volgens het aantal studenten dat hij laat slagen, evenmin als het aantal dat hij laat zakken. Een goede prof is iemand die zoveel mogelijk studenten sterk in het leven kan plaatsen, meent het lid.

Wat de 'outcome'-financiering betreft en de bewering van de minister dat het Vlaams hoger onderwijs het niet slecht doen, wijst het lid erop dat de Vlaamse universiteiten de afgelopen jaren daalden in de 'ranking'. Op de vraag van de minister welke ranking zij bedoelt, kan ze niet onmiddellijk antwoorden, maar ze belooft de bron te bezorgen. Zij heeft vragen over de relatie tussen het gelijk leggen van de lat en de kwaliteitsnormen.

Mevrouw *Laurence Libert* verduidelijkt de motivering van haar vraag over het hoger kunstonderwijs.

Veel instellingen gebruikten de onzekerheid over de voortzetting van de ingeslagen weg om de academisering tegen te gaan. Zij pleit ervoor om de betrokkenen te signaleren dat zij tijdig de nodige stappen moeten zetten.

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat er absoluut geen twijfel mag bestaan over het traject van academisering in het hoger kunstonderwijs, ook al kan men die op een eigen wijze invullen. Het moet wel duidelijk zijn dat dezelfde eisen gelden als voor andere academische opleidingen. Er is geen andere weg, onderstreept hij.

Tegenover de heer Pieters verklaart hij nadrukkelijk geen voorstellen te zullen doen om naar twee jaar te gaan. Eerst moeten een aantal vragen worden beantwoord, onder meer over capaciteit. De opleidingen – en dus niet de instellingen of de faculteiten – moeten zelf aanvragen indienen.

De opmerkingen over het bedrijfsleven vindt hij niet erg zinvol. Het hoger onderwijs moet beoordeeld worden door zichzelf en door instellingen als het Nederlands-Vlaamse accreditatieorgaan. Bij de beoordeling van de kwaliteit van een opleiding speelt de relatie met het afnemende veld natuurlijk mee, maar de minister ziet niet hoe de werkgevers instellingen van hoger onderwijs direct zouden kunnen beoordelen. Dat lijkt hem een al te delicaat spoor.

3.8. Internationalisering

3.8.1. Opvolgingsconferentie van het Bolognaproces

Mevrouw *Marie-Rose Morel* herinnert aan de verbintenis die kwam uit de interministeriële conferentie in Londen van mei 2007 om de positie van bij de studentenuitwisseling ondervertegenwoordigde groepen te versterken. Werd ook een terugkoppeling afgesproken? Het lid is met name geïnteresseerd in wat de buurlanden ter zake doen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat wat in Londen is afgesproken, wordt opgevolgd in het lopende werkprogramma van de Bologna follow-up groep. De informatie is via de website te vinden (www.ond.vlaanderen.be/hoger-onderwijs/beleid/bologna).

3.8.2. Evaluatie van het verdrag van de transnationale Universiteit Limburg (tUL)

Mevrouw *Katleen Martens* heeft een vraag over de evaluatie van het Verdrag over de tUL. In 2007 werd een gezamenlijke evaluatiecommissie opgericht. Kan de minister het evaluatierapport aan de commissie bezorgen? Welke problemen blijken eruit? Het lid vindt het vreemd dat de minister in 2008 een onderzoek naar vergelijkbare situaties wil om een oplossing te vinden voor de niet vlottende samenwerking. Had men dat niet beter vooraf gedaan?

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat het evaluatierapport over de tUL bijna afgerond is. Begin december 2007 wordt het voorgelegd aan de Vlaamse Regering, van zodra de Nederlandse reactie binnen is. Vanaf dan bevindt het rapport zich in het publieke domein. De problemen zijn niet zeer groot. De genoemde studie betreft eerder de vraag wat de kritische succesfactoren zijn voor grensoverschrijdende samenwerking. Het rapport is over het algemeen ook positief en wijst alleen op enkele knelpunten aan Nederlandse kant.

3.8.3. Samenwerking met UNICEF

Mevrouw *Sabine Poleyn* leest in de beleidsbrief dat de minister wil samenwerken met UNICEF met het oog op algemene toegankelijkheid van basisonderwijs in de hele wereld. Zij dringt aan op dezelfde transparantie voor zijn andere beleidskeuzes die met ontwikkelingssamenwerking te maken hebben. Zij verwijst naar de Vlaamse ODA-cijfers ('official development assistance'), waaruit immers blijkt dat niet minder dan een derde van de Vlaamse middelen voor ontwikkelingssamenwerking uit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming komt. Zij hoopt dat hij daarbij ook de voorwaarden en principes van het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking respecteert, ook al slaat dat niet rechtstreeks op zijn beleidsdomein.

De heer *Jef Tavernier* sluit zich aan bij die opmerking. Hij herinnert aan de bespreking van de beleidsbrief Ontwikkelingssamenwerking, waarin minister Bourgeois verklaarde blij te zijn met de middelen die Vlaanderen investeert, maar tegelijk betreurde dat hij daar als minister van Ontwikkelingssamenwerking niet veel over te zeggen had. Over de grote principes van het Vlaamse beleid ter zake bestaat weinig discussie, stelt het lid vast, en minister Bourgeois past

ze toe. Maar de criteria die de vakministers hanteren, zijn veel onduidelijker en hun beleid richt zich niet altijd op de drie partnerlanden.

Het lid pleit ervoor na te kijken of het beleid van de andere ministers, in casu die van Onderwijs, past in de algemene principes van de ontwikkelingssamenwerking; na te gaan of het parlement voldoende geïnformeerd wordt; en met dat overzicht niet te wachten tot de volgende beleidsbrief. Tot slot vindt hij het opvallend dat net de minister van Onderwijs geen gebruik maakt van de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en technische Bijstand (VVOB), die al jarenlang de Vlaamse onderwijsknow-how exporteert.

– *antwoord van de minister*

De *minister* is het eens met wat de leden zegden over ontwikkelingssamenwerking. Hij bezint zich over de nodige coherentie en wenst daar nog in de loop van het politieke jaar op terug te komen. De keuze voor UNICEF vindt hij principieel juist. De organisatie stelt zich immers op als vakbond van de kinderrechten in de wereld, met een kritische blik op bepaalde aspecten van de globalisering. Zij verdient daarin de Vlaamse steun. Met de VVOB bestaan contacten en er wordt nagedacht over de inzet van VVOB in het kader van ontwikkelingssamenwerking.

De heer *Jef Tavernier* verduidelijkt dat het hem vooral te doen is om efficiëntie en eenheid in de output. Daardoor kan men met evenveel middelen meer resultaat halen.

De *minister* vindt dat enige pluriformiteit moet kunnen. Hij is bijvoorbeeld voorstander van het soort samenwerking dat hij met UNICEF opzet. Maar dat put natuurlijk niet het hele domein van de ontwikkelingssamenwerking uit. Er moet inderdaad gewaakt worden over de coherentie van het beleid. De minister stelt voor om niet te wachten tot de volgende beleidsbrief en om een oefening te maken in coherentie.

Mevrouw *Sabine Poleyn* roept de minister op om een professionele organisatie als het huidige VVOB daarbij te betrekken.

III. BEGROTING 2008: ALGEMENE EN ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

1. Algemene bespreking

De heer *Jef Tavernier* wenst nog een aantal algemene bedenkingen te maken bij de begroting 2008. Hij stelt

vast dat het onderwijsbudget dit jaar in tegenstelling tot de vorige jaren niet sterker stijgt dan het begrotingsgemiddelde, al zegt hij er meteen bij dat dit geen criterium op zich is. Er is zelfs sprake van een lichte daling. Het lid brengt dit in verband met het bedrag van bijna 2 miljard euro aan kasmiddelen waarover minister Van Mechelen het had bij de bespreking in de Commissie Financiën. Blijkbaar is er dus toch nog wel wat ruimte, ook al begrijpt het lid dat men niet op alle vragen en verlangens uit de onderwijswereld kan ingaan.

Hij heeft alvast een suggestie. Sinds jaren worden aanwendingscoëfficiënten toegepast op de berekening van lestijden en dergelijke. Het veld dringt erop aan om daar een aanwendingscoëfficiënt van 1 van te maken, in plaats van de lagere aanwendingscoëfficiënten. Hij geeft als voorbeeld het beleid inzake kleuterparticipatie. Voor de zomerklassen voor kleuters krijgt men tegenwoordig inderdaad sneller uren toegekend dan vroeger, maar wel aan een lagere coëfficiënt. De uitdaging zal zijn om op de laatste instapdatum naar het verschil te kijken, weliswaar rekening houdend met de correctie ten gevolge van het met zes percent gestegen aantal kleuters.

Wat hem ontgoocht op het vlak van infrastructuur en scholenbouw, is dat er voor 2008 niets is behalve een nieuwe structuur. Hij hoopt dat het nieuwe DBFM-mechanisme begint te werken, maar de minister van Financiën heeft geen geld in de begroting ingeschreven voor de beschikbaarheidsvergoeding, aangezien hij dat niet nodig achtte.

– *antwoord van de minister*

De *minister* repliceert dat het een misverstand betreft. In de klassieke begroting voor scholenbouw is een verhoging van 75 miljoen euro ingeschreven, wat overeenkomt met de geschatte maximale impact van DBFM op kruissnelheid. Zolang het DBFM-programma evenwel niet is opgestart, zal daaruit geen geld worden gehaald voor beschikbaarheidsvergoedingen, zodat het geld kan gebruikt worden voor de klassieke financiering en subsidiëring van scholenbouw. Het geld dient dus in elk geval voor scholenbouw en hoe snel het via DBFM wordt gebruikt, hangt ervan af hoe snel dat programma van start gaat. Minister Van Mechelen bedoelde enkel dat de concrete vertaling van deze middelen naar beschikbaarheidsvergoedingen nog niet operationeel is en dat klopt.

De minister betreurt de houding van het lid op het vlak van kleuterparticipatie. Hij weerlegde de argumentatie van het lid (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C24*) maar die stapte toch naar de pers met het onware verhaal dat de maatregel van de minister

niets oplevert. Toch waren er op de teldag van begin november meer dan 3 keer zoveel lestijden uit te delen in 8 keer zoveel scholen als vorig jaar. De reden waarom ze inderdaad gemiddeld minder krijgen ligt in de vervanging van het oude, grillige en onrechtvaardige systeem door een geleidelijk systeem, dat rechtvaardiger en genereuzer is.

De minister besluit dat het totale budget voor hem geen bewijs is van de kracht van een beleid. Ook de verhouding met het totale Vlaamse budget vindt hij weinig relevant, want daarin zijn gewest- en gemeenschapsbevoegdheden gemengd en die eerste zijn erg expansief. Men moet weliswaar voldoende middelen hebben, maar ze moeten vooral goed aangewend worden. De minister wijst er ook nog op dat de stijgingspercentages geen rekening houden met de voorziene indexprovisie.

Er zijn nog andere elementen, zoals een amendement van de Vlaamse Regering waarin een extra machtiging van 100 miljoen euro voor scholenbouw wordt verleend, waarvan 10 miljoen euro voor investeringen in de infrastructuur van het hoger onderwijs. Het motief is dat Vlaanderen in de komende jaren ruimte zal hebben om de financiële impact daarvan op te vangen en daarom wil de minister aan AGION het signaal geven om dossiers op te maken aan een voldoende snel ritme. Als men echt alles optelt, groeit het onderwijsbudget nog steeds, concludeert de minister.

2. Artikelsgewijze bespreking

2.1. Decreetsbepalingen

Artikel 12 (PR, FC, FD, FE, FG, FH (behalve FH33.02), FI, FJ)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen en 3 tegen.

Artikel 15

Een amendement van de Vlaamse Regering strekt ertoe artikel 15, §2, te wijzigen als volgt:

“§2. Het Gemeenschapsonderwijs wordt ertoe gemachtigd verbintenissen (ba FK9911B) aan te gaan voor een bedrag van 58.460.000 euro voor grote infrastructuurwerken in schoolgebouwen van het Gemeenschapsonderwijs.” (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 15/3; amendement nr. 9).

De *minister* verduidelijkt dat de Vlaamse Regering bij amendement een extra vastleggingsmachtiging van 90 miljoen euro voorstelt, bestemd voor scholenbouw in basis- en secundair onderwijs, zoals de minister al eerder aankondigde. Daardoor moet de vastleggingsmachtiging voor het Gemeenschapsonderwijs verhoogd worden met 20,221 miljoen euro.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 19

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikelen 33 tot 37

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 38

Een amendement van de Vlaamse Regering strekt ertoe artikel 38, §1, te schrappen (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 15/3; amendement nr. 11).

De *minister* stelt dat met dit amendement van de Vlaamse Regering wordt ingegaan op een kritiek van het Rekenhof met betrekking tot de overschrijving ten behoeve van het Vlaams Centrum voor Onderwijsgebonden Sport. Het amendement vraagt daarom om paragraaf 1 van dit artikel te schrappen. De Vlaamse Regering zal onderzoeken hoe dit verder technisch het best wordt opgelost en zal het resultaat voorleggen bij de begrotingscontrole 2008.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikelen 58 tot 61

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikelen 80 tot 84

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 100

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 120

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 141

Een amendement van de Vlaamse Regering strekt ertoe artikel 141, §§ 2 en 3, te vervangen (*Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 15/4; amendement nr. 20).

De *minister* stelt dat het amendement te maken heeft met een extra machtiging voor scholenbouw, maar dan voor het gesubsidieerde officieel en het gesubsidieerde vrij onderwijs. De verhogingen bedragen respectievelijk 13,421 miljoen euro en 56,358 miljoen

euro. Voor de hogescholen bedraagt de verhoging 10 miljoen euro.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen, bij 3 onthoudingen.

2.2. Begrotingstabel

AFDELING 1

Programma FA
Apparaatkredieten

Programma FB
Provisies

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FC
Algemeen

Mevrouw *An Michiels* heeft een vraag bij de verwijzing naar de vzw EPOS. Bij de bespreking van het decreet argumenteerde de minister dat veel regelgeving zou nodig zijn om van EPOS een EVA (extern verzelfstandigd agentschap) te maken, vanwege niet voorzien binnen BBB. Een vzw zou het mogelijk maken om sneller in te spelen op de noden, al gaf de minister toe dat een EVA eleganter zou zijn. Het lid vraagt of die optie het doel blijft dan wel of men blijft verder werken met de noodoplossing.

De *minister* is voorstander van een EVA en bevestigt dat dit in voorbereiding is.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FD
Basisonderwijs

Mevrouw *Katleen Martens* vraagt waar ze de provisie voor kleuterparticipatie kan terugvinden in de begroting. Verder vindt zij in de begroting van Kind

& Gezin evenmin het bedrag van 700.000 euro terug dat hier staat ingeschreven.

De *minister* antwoordt dat het geld voor Kind & Gezin ter beschikking wordt gesteld voor regioverpleegkundigen in het kader van het contacteren van ouders in de actie kleuterparticipatie. Hij veronderstelt dat de middelen zitten in het totale budget voor de werking van de regioverpleegkundigen.

Het geld voor kleuterparticipatie staat in de krediettabel op de provisie FB, basisallocatie 01.05B (Provisioneel krediet toegekende middelen bij regeringsvorming). Het geld wordt in de loop van 2008 verstrekt aan Kind & Gezin, dat pas op het moment dat het geld binnenkomt zijn begroting aanpast.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FE Secundair onderwijs

Mevrouw *An Michiels* leest in programma FE, basisallocatie 12.05B (Allerhande uitgaven m.b.t. het project studiekeuzebegeleiding) dat middelen gaan naar de opvolger van SOHO, het project over de overgang secundair-hoger onderwijs. Werd het project geëvalueerd en wat was het resultaat? Waarom wordt het niet verlengd maar vervangen door een nieuw project?

De *minister* antwoordt dat het personeelslid dat SOHO onder zijn hoede had, inmiddels het departement heeft verlaten. Er wordt nog gewacht op de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Intussen werd een nieuw personeelslid in dienst genomen om de bredere problematiek van studiekeuze – over de hele studieloopbaan – op te nemen. Dat laatste past ook in de competentieagenda, want het is een van de hoofdstukken ervan.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FF Deeltijds kunstonderwijs

Programma FG Hoger onderwijs

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FH (behalve ba 12.02 en 33.02) Levenslang leren

Een amendement van de Vlaamse Regering strekt ertoe de tekstomschrijvingen van de basisallocaties die betrekking hebben op het decreet Volwassenenonderwijs te vervangen (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 15/3; amendement nr. 29).

De *minister* stelt dat het amendement van de Vlaamse Regering het gevolg is van een opmerking van het Rekenhof over slordige verwijzingen.

Het amendement en het aldus geamendeerde programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FI Systeemondersteuning

Mevrouw *Katleen Martens* vindt in basisallocatie FJ 40.02B (Uitgaven voor busbegeleiding) weliswaar een verhoging, maar die is beperkt tot een indexaanpassing en het budget van De Lijn, terwijl de minister een betere vergoeding voor busbegeleiders belooft.

De *minister* antwoordt dat de betreffende kredieten toenemen van 15,911 miljoen euro naar 16,260 miljoen euro. Dat is deels een indexaanpassing en deels de beslissing om 105.000 euro extra in te zetten, dat laatste omdat zowel het aantal ritten als het aantal busbegeleiders is gestegen. Daarnaast vindt men nog het vormingsfonds voor busbegeleiders op de cao-provisie. Als de betreffende maatregelen in uitvoering komen, vertrekken deze middelen naar de basisallocaties. De minister kondigt aan dat dit weldra nogmaals zal gebeuren voor een aantal onderdelen van de cao, waaronder voor busbegeleiding.

Mevrouw *An Michiels* leest in de toelichting dat het aantal aanvragen voor de cultuurprojecten zoals de cultuurcel en Dynamo 2 toeneemt. Zij wil weten waarom er geen bijhorende verhoging van de middelen is. Zij verwijst in dit verband naar het rapport dat naar voren bracht dat het toch niet zo goed gaat met de cultuureducatie in het onderwijs.

De *minister* repliceert dat men het rapport van professor Anne Bamford genuanceerd moet lezen. Zij

zegt niet dat het allemaal slecht gaat maar wel dat het effectiever en doelmatiger kan. Dat vraagt structurele antwoorden en de door het lid genoemde projecten bieden die niet. Het rapport zal verder besproken worden.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FJ Leerlingondersteuning

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FK Infrastructuur

Een amendement van de Vlaamse Regering strekt ertoe het totaal van het programma FK aan te passen (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 15/3; amendement nr. 30).

De *minister* legt uit dat het amendement op dit programma het gevolg is van de eerder meegedeelde verhoging van een aantal vastleggingsmachtigingen. Daardoor moet ook de tabel worden aangepast voor een totaal van 100 miljoen euro.

Mevrouw *Katleen Martens* informeert naar de laatste stand van zaken voor het DBFM-project. Op 4 juli jl. antwoordde de minister in de commissie dat de vennootschap tegen eind 2007 operationeel zou zijn, brengt het lid in herinnering.

De *minister* antwoordt dat men thans in de tweede fase van het bestek zit. Er wordt overlegd met de geïnteresseerden die overbleven na de eerste selectie. Het proces, waarmee de minister zich niet rechtstreeks bemoeit, verloopt in complete beslotenheid. Hij wil zich niet laten opjagen en formuleert dus ook geen deadlines. Het resultaat moet goed zijn en er mogen geen fouten gemaakt worden. Hij herinnert eraan dat de inzet van 1 miljard euro ongezien is. Het

proces is dus volop bezig, maar zal zeker nog heel wat tijd vragen, besluit de minister.

De heer *Jef Tavernier* ventileert de vraag vanuit de scholen naar een realistische startdatum. Daarbij stellen ze nog de vraag naar de formule: DBFM of het klassieke systeem. Sommige scholen hebben dossiers in beide.

De *minister* legt uit dat zowel de voorbereiding als de beoordeling van de definitieve offertes tijd vergen. Na een weloverwogen keuze moet vervolgens op juridisch correcte wijze een vehikel opgericht worden met de uitverkoren partner. In deze fase is een timing aankondigen te riskant.

Het amendement en het aldus geamendeerde programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma FL Onderwijscommunicatie

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Programma VH Apparaatkredieten kabinet

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

AFDELING III

DAB Hogere Zeevaartschool

Bij de DAB Hogere Zeevaartschool worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2008 van de DAB Hogere Zeevaartschool wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

DAB Fonds Inschrijvingsgelden
centra voor volwassenenonderwijs

Bij de DAB Fonds Inschrijvingsgelden centra voor volwassenenonderwijs worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2008 van de DAB Fonds Inschrijvingsgelden centra voor volwassenenonderwijs wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

AFDELING V

AGION

Bij het IVA AGION worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2008 van het IVA AGION wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

De verslaggever,

Anissa
TEMSAMANI

De voorzitter,

Monica
VAN KERREBROECK
